

Amsterdamse
deken over het
nieuwe toezicht

Wat heeft
Europa voor
jurist in petto?

Dit is er allemaal
mis met onze
rechtsstaat

April 2014 | nr. 4

WINST DELEN NIEUWE STIJL

**WIJZE WAAROP PARTNERS DALENDE
OPBRENGST VERDELEN LIGT ONDER
VUUR. HOE KAN HET BETER?**

Onze band speelt vooral muziekstukken op het gebied van het arbeidsrecht en de werknemersverzekeringen. De arbeidsongeschikte werknemer speelt daarbij vaak een belangrijke rol, reden waarom één van de bandleden een register casemanager is. Onze fans zijn doorgaans werkgevers uit het hele land, die vaak met ons in contact komen via accountants-, administratie- en belastingadvieskantoren.

Onze eigen variant van "The Blues Brothers Show Band and Revue" bestaat uit (van links naar rechts): als Jake en Elwood: Joop van Zijl en Wilan van Kuijk (advocaten); aan het keyboard: Mirjam Borgers (advocaat); als blazers: Liesbet Wouterse, Saskia Stoop en Mariëtte Feiken (advocaten); op de gitaar: Connie de Wit, Nicole van der Stokker en Annemarie Lammers (advocaten); als drummer: Cynthia Chudaska (register casemanager); als backing vocals: Sandra Fonken, Ingrid Hobbelen, Marijke Spruit (secretariaat) en Marijke van Zijl (financiële administratie).

Voor onze band zijn wij op zoek naar een:

uitstekende muzikant

met ervaring in het arbeidsrecht en goede kennis van Ziektewet en WIA

De muzikant die wij zoeken moet tenminste vijf jaar in een soortgelijke band hebben gespeeld en in staat zijn om zelfstandig stukken uit ons repertoire te spelen. Verdere specialisatie behoort tot de mogelijkheden. Soms zijn er "cross-overs" naar het algemene civiele recht en ondernemingsrecht en kennis daarvan is dan ook gewenst.

Bij ons is er maar plaats voor één "leader of the band". Daar staat echter tegenover dat de sfeer in de band uitstekend is en dat iedere muzikant kan rekenen op een beloning die in overeenstemming is met zijn of haar bijdrage. Van rangen en standen houden wij niet en van overbodige franje en poespas evenmin. De absolute wil om het onze fans optimaal naar de zin te maken vinden wij heel belangrijk. In onze band zijn alle faciliteiten aanwezig om daarbij op hoog niveau te presteren.

Ben je toe aan een overstap naar een band zoals die van ons? Neem dan contact op met onze artistiek leider: J.P.M. (Joop) van Zijl.

You better think, think, think..... (maar a.u.b. niet langer dan tot 2 mei 2014).

REDACTIONEEL

Robert Stiphout

Geen haast

Vooraanstaande juristen winden zich erg op over het verval van de rechtsstaat. Op 11 maart vertolkten senatoren de zorgen in het Eerste Kamerdebat onder de titel 'Staat van de rechtsstaat'. Ze kwamen met een waslijst aan problemen. Samengevat: de trias wordt bedreigd, de rechtspraak functioneert onvoldoende en de toegang tot de rechter is in het geding.

Je zou verwachten dat actualiteitenprogramma's die avond er op zijn minst een beetje aandacht aan zouden schenken en anders wel dat een krant de volgende ochtend met een analyse zou komen. Maar zowel op tv als in druk bleef het na het debat akelig stil.

De reden voor die stilte ligt voor de hand: juridisch geweklaag kan de meeste Nederlanders maar weinig boeien. Dat is een veilige constatering aangezien het Sociaal en Cultureel Planbureau, de instantie die geldt als dé barometer van de stemming in het land, hetzelfde peilt.

Die barometer stelt deftig dat het 'nationale probleembesef' vooral draait om economie en de wijze waarop we samenleven. De portemonnee en ikke, ikke, ikke houden Nederlanders bezig en niet de rechtsstaat. Sterker nog, Nederlanders vinden onze democratie een sterk punt en het vertrouwen in de rechtspraak nam in de loop van 2013 (ondanks alles) iets toe.

Geen wonder dat de verantwoordelijk bewinds-

lieden geen haast maken om de rechtsstaat te stutten. Het verschijnen van de Rule of Law Index met een ranglijst van rechtsstaten in de week van het Eerste Kamerdebat helpt ook niet. De Nederlandse rechtsstaat kreeg een flinke pluim: de op vier na beste van de wereld. Wat was er ook alweer mis?

Het ligt voor de hand om te denken dat het gros zich niet interesseert voor zoiets abstracts en in Nederland vanzelfsprekends als een rechtsstaat en dat als gevolg daarvan weinigen bedreigingen herkennen. Bij hoeveel Nederlanders gaat een alarmbel rinkelen als de woorden verbestuurlijking van de rechtspraak klinken?

Wie meer urgentie in de problemen rond de rechtsstaat wil blazen, doet er goed aan om eerst maar eens de kennis over die rechtsstaat te vergroten en te pleiten voor afdoende onderwijs in ons recht. De meeste scholieren krijgen een scheutje strafrecht bij maatschappijleer en een vleugje staatsrecht bij geschiedenis, veel meer is het niet. Toegegeven, op de korte termijn heeft de rechtsstaat helemaal niets aan lessen recht op school, al zou het nu al een welkome inkomstenbron kunnen zijn voor advocaten die de eindjes niet meer aan elkaar kunnen knopen. Maar onder volgende generaties zou de rechtsstaat van het vak recht profijt kunnen hebben. Misschien is zelfs zoiets als een staat-van-de-rechtsstaat-debat dan niet meer nodig.

Harry Veenendaal

'Grondrechten als bord koude spinazie terzijde geschoven'

PAG. 5

Walter Hendriksen

'Aan ons om rechtsstaat op politieke agenda te houden'

PAG. 64

Dolph Stuyling de Lange

'Tijd om declareren aan te pakken'

PAG. 57

26 ACHTERGROND

Europa: wat mogen juristen verwachten?

De verkiezingen voor het Europees Parlement hebben op 22 mei plaats. Wat zijn de agendapunten op het gebied van Europees recht? Een overzicht.

36 ACHTERGROND

Ontslagrecht op de schop

Een ingrijpende wijziging van het ontslagrecht staat voor de deur. Wat gaat dat betekenen voor arbeidsrechtadvocaten? Het levert in elk geval 'ongelofelijk veel werk' op.

42 ANALYSE

Tweehonderd jaar Grondwet

De Grondwet bestaat op 29 maart tweehonderd jaar. Wat vieren we eigenlijk? De Grondwet van 1814 was nu niet bepaald een *Bill of Rights* vol burgerrechten.

INTERACTIE

3 Mail

ACTUEEL

4 Kort

4 Advocatenblad.nl

5 Column Harry Veenendaal

6 Intussen op het Binnenhof

7 Gezien

9 Ter zitting

11 Lawyers for lawyers

48 De staat van de rechtsstaat

FRISSE NEUS

12 'Advocaten hebben veelal geen notie'

ACHTERGROND

14 Worstelen met

DNA-bewijs

32 Zware, zware overhead

COVER

16 Het nieuwe winst verdelen

INTERVIEW

22 'Ik kom elke avond schor thuis'

IN BEELD

30 Harde cijfers

OPINIE

41 Leer over erfrecht

EVEN OPFRISSEN

47 Cumulatie in het burgerlijk procesrecht

HISTORIE

53 Wars van academische poespas

MEDIATION

55 Sores om de stagiaire

PRAKTIJK

56 Vertel een goed verhaal

57 Column Dolph Stuyling de Lange

VAN DE ORDE

59 Rechtsbijstand juist nu!

60 Transfers

62 Van de Geschillencommissie

63 Van de tuchtrechter

64 Ten slotte: column algemeen deken Walter Hendriksen

COLOFON

94e jaargang

Het *Advocatenblad*, het maandblad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 12 keer per jaar (elke laatste donderdag van de maand) en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De van de Nederlandse Orde van Advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen.

Hoofredacteur

Robert Stiphout

Redactie

Sabine Droogleeuw Fortuyn, Hedy Jak en Mark Maathuis

Advocaat-redactieleden: Koert Boshouwers, Anneke Groenewoud, Martijn Maathuis, Robert Malewicz, Christiaan Oberman, Marc Padberg, Leonie Rammeloo, Theo van Schagen, Bart van Tongeren

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Senefelder Misset, Doetinchem

Citeerwijze

Adv.bl. 2014-4, p.

Aan dit nummer werken mee

Lex van Almelo, Maarten Bakker, Katelijne van Barneveld-Peters, Erik Jan Bolsius, Paula Boshouwers, Jiri Büller, Luuk Hamer, Walter Hendriksen, Yvo Jouvenaer, Michel Napen, Lars Kuipers, Peter Louwerse, Kim van der Meulen, Juriaan Mensch, Robert Sanders, Tatiana Scheltema,

Trudeke Sillevius Smitt, Friso Schotanus, Dolph Stuyling de Lange, Harry Veenendaal, Jeroen Veldduis

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl. Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op. De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)

Advertenties

Fenneke Rosier en Angela Bruins (media adviseurs) 070-378 05 62 www.sduadvertieren.nl, advertentie.juridisch@sdu.nl, Inzendtermijn: nr. 5, 9 april 2014 nr. 6, 14 mei 2014

Abonnementen

Per jaar: 232,50 (incl. verzend- en administratiekosten). Studenten: 116 euro. Jaarbanden: 39,95 euro (excl. verzendkosten). Losse nummers: 30 euro (excl. verzendkosten). Alle bedragen zijn excl. btw.

Adreswijzigingen

Sdu Uitgevers klantenservice, 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service; adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl

Bureau van de Orde

Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag Postbus 30851, 2500 GW Den Haag info@advocatenorde.nl 070-335 35 35 Helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl 070-335 35 54

ISSN 1065-1331

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en vervoelvoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) *Advocatenblad* in enige vorm.

Omslag:
Dimitry de Bruin

HOE
KEURMERK

Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

MAIL

VERHEVIDG TOEZICHT

Napoleon vond advocaten beroepsdelinquenten en onderwierp ze per decreet aan de staat. Dat onderwerp is uiterst actueel. De advocatuur moet aan banden, zo is het politiek gevoelen. VVD-kamerlid Ard van der Steur, beleert in het *Advocatenblad* van januari zijn beroepsgenoten over hoe slecht ze zijn, maar doet dat niet op basis van enig onderzoek. Die groteske overspeling van de eigen hand laat onbedoeld zien hoe hoog het anti-advocatuurlijke politieke tij is.

VVD-staatsecretaris Fred Teeven kwam niet met een decreet, maar met een wetsvoorstel van staatstoezicht op de advocatuur. Nu wist de NOvA met grote stuurmanskunst (of als burgemeester in oorlogstijd?) het ergste af te wenden, maar daarmee is het gevaar niet geweken. De geest is vast niet terug in de fles.

Er komt nu een onafhankelijke commissie van toezicht. Die wordt gevormd door de landelijk deken en twee niet-advocaten. Deze gaat toezicht houden op de toezichthouders, de lokale dekens. Maar wie houdt er toezicht op de commissie? Deze commissie heeft dus ongecontroleerde macht, net als Napoleon, een groot man, maar wel een dictator.

Frederik Wolters, namens de Belangenvereniging voor Onafhankelijke Advocaten

ASIELADVOCATEN

In het *Advocatenblad* nummer 3 staat een cirkeldiagram waaruit volgens de kop zou blijken dat klachten tegen *asieladvocaten* vaak gegrond zijn. Het blijkt te gaan om percentages die betrekking hebben op slechts negen klachten. Voor

de niet zo oplettende lezer worden alle vooroordelen over *asieladvocaten* bevestigd. Dan laat ik nog buiten beschouwing dat *asieladvocaten* veel aan intercollegiale toetsing doen en dat lang niet alle rechtsgebieden zo'n klachtencommissie hebben.

*Inge Hidding,
asieladvocaat in Nieuw Amsterdam*

DEMOCRATISCH TEKORT?

In het vorige nummer van het *Advocatenblad* signaleren mr. Arts en mr. Horchner via een ingezonden brief een 'groot democratisch tekort' binnen de Algemene Raad. Aanleiding zijn de alternatieve voorstellen voor bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand die de Orde aan staatssecretaris Teeven heeft gestuurd. Deze alternatieven zouden het resultaat zijn van 'hobbyen' van het bestuur, zonder overleg met de Balie. Dit is een onjuiste voorstelling van zaken.

Geen van de alternatieven zijn eigenstandig vanuit de Algemene Raad voorgesteld. Alle alternatieven zijn afkomstig uit de Balie. Specialisatieverenigingen en andere gremia in de advocatuur zijn tussen december-februari verzocht onder hun achterban voorstellen in te zamelen. De neerslag hiervan is door de Orde gebundeld en aangeboden aan de staatssecretaris. Zo zijn bijvoorbeeld voorstellen waar Arts en Horchner in hun brief gewag van maken, gedaan door mr. G. Spong, tijdens het Gerbrandydebat. De Orde is dus allesbehalve solistisch te werk gegaan.

*Algemene Raad,
Nederlandse Orde van Advocaten
in Den Haag*

@ADVOCATENBLAD

Mooie column @MatthijsKaaks in het @Advocatenblad! 'Advocaten van de romantische school'. Van marketing boys mag het niet meer.

*RJB Advocatuur
@RJB_Advocatuur*

Uitstekend interview met Tjeenk Willink in @Advocatenblad over de staat van de #rechtsstaat. Conclusie: er is heel wat mis in Nederland.

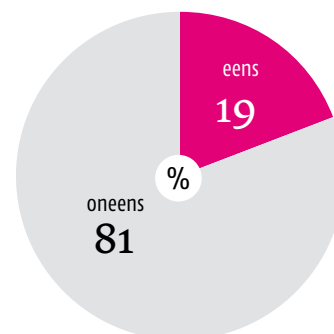
*Arjo van Eijnsden
@ArjovanEijnsden*

CORRECTIE

In de rubriek 'Even oprispen' (*Advocatenblad* maart) is de functie van auteur Martin Lambregts niet vermeld. Dat moet zijn: werkzaam bij Jaeger Advocaten-belastingkundigen te Amsterdam. In de analyse 'Klaag voor het te laat is' (*Advocatenblad* maart) zijn abusievelijk geen voetnoten geplaatst. Het juiste artikel (inclusief noten) is te vinden op advocatenblad.nl.

POLL

Aan de oproep van officier van justitie Vincent Leenders in *NRC Handelsblad* om het verschoningsrecht van advocaten te beperken, moet gehoor worden gegeven.

Geef ook uw mening op advocatenblad.nl.

Reacties mogen niet langer zijn dan 150 woorden en zijn voorzien van naam, functie en adres. Afzenders verlenen toestemming voor redigeren en openbaar maken. Adres: redactie@advocatenorde.nl.

KORT

Bijval voor pleidooi bredere studie

De oproep van vijf bestuursvoorzitters om de opleiding van juristen te verbreden, is enthousiast ontvangen. 'De decanen van de juridische faculteiten van de VU, UvA en Tilburg hebben zich uitdrukkelijk achter ons voorstel geschaard en professor Maurits Barendrecht ondersteunt het van harte,' zo laat Martijn Snoep (De Brauw) weten. 'Verder gaan we in gesprek met het OM, Raad voor de Rechtspraak en het Nederlands Genootschap voor Bedrijfsjuristen. Er lijkt daar op zijn minst belangstelling.'

Samen met collega-bestuursvoorzitters Arnold Croiset van Uchelen (Allen & Overy), Johan Rijlaarsdam (Houthoff Buruma), Michaëla Ulrici (NautaDutilh) en Bas Boris Visser (Clifford Chance) schreef Snoep in *NRC Handelsblad* dat 'de eis dat alleen bachelors in de rechten tot de advocatenopleiding mogen worden toegelaten, geschrapt moet worden. Een

Studenten tijdens college.

foto: ANP

master rechten, zonder bachelor vooraf, zou voldoende moeten zijn.'

Zij baseerden hun betoog mede op het *Advocatenblad*-artikel 'Lessen uit Amerika' (maart 2014) dat stelt dat advocaten zich moeten omscholen tot *T-shaped client loving lawpreneurs*. Daar-

mee wordt bedoeld dat ze diepgaande kennis (de staander in de T) moeten combineren met meer algemene kennis en vaardigheden (de ligger in de T).

Advocaten met uitsluitend kennis van het recht kunnen volgens de voorzitters complexe problemen niet langer oplossen. Een basiskennis van sociologie, politicologie, economie, alsmede academische vaardigheden als analytisch denken, argumenteren en interpreteren beschouwen zij dan ook als 'onontbeerlijk'.

De universitaire studie biedt daartoe volgens hen nauwelijks ruimte. 'Dat is geen vrijwillige keuze van de universiteiten. De wetgever dwingt hen daartoe door eisen te stellen aan het curriculum.' Zij roepen de Tweede Kamer dan ook op om de wet te wijzigen 'om de brede opleiding voor de "T-shaped lawyers" mogelijk te maken'.

ADVOCATENBLAD.NL

VERSCHONINGSRECHT Vincent Leenders, landelijk coördinerend officier van justitie fraude bij het Functioneel Parket pleitte 8 maart in *NRC Handelsblad* voor het beperken van het verschoningsrecht van advocaten. Volgens Leenders kunnen criminele winsten niet worden getraceerd zolang advocaten moeten zwijgen over financiële transacties van verdachten.

ASIELADVOCATEN Invoering van het nieuwe financieringssysteem (*no cure, less fee*) voor herhaalde asielaanvragen is volgens immigratieadvocaat Jelle Kroes een heel slechte ontwikkeling. 'Laten we ons realiseren hoe waardevol het is. Laat een Zuidaskantoor zijn naam verbinden aan een vreemdelingenrechtkantoor en meehelpen met de financiering.'

VERTAALPLICHT Verdachten die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen, krijgen niet altijd een vertaalde dagvaarding, terwijl ze daar volgens Europese regels wel recht op hebben. Dat stelt de

Amsterdamse advocaat Sultan Kat. Ze baseert zich op de Europese richtlijn betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures.

LIJSTREKKER Advocaat Petra Hoezen is opgestapt als raadslid en lijsttrekker (PvdA) van de Gelderse

Advocaat Sultan Kat

gemeente Aalten. Dat besluit volgde op de beschuldiging van de burgemeester van de gemeente Aalten Bert Berghoef (CDA) dat zij als advocaat betrokken zou zijn bij een zaak tegen de gemeente, wat in strijd is met de Gemeentewet.

NJC AWARDS De recruiters van De Brauw Blackstone Westbroek hebben hun prijzenkast flink aangevuld tijdens de uitreiking van de NJC Awards. Vier van de zes prijzen in deze nieuwe competitie voor de beste werving en employer branding in de advocatuur gingen mee naar kantoor, het *Advocatenblad* nam overigens plaats in de jury.

TRANSFER Een opmerkelijke overstap in de staf van twee grote kantoren: per 1 april gaat Jeroen Zweers aan de slag bij Kennedy Van der Laan als Knowledge & Innovation Director. Zweers werkte zestien jaar bij Dirkwager en maakte voor dit kantoor de eerste Nederlandse juridische apps en was mede-initiator van de kennisdeel-strategie van Dirkwager.

CITAAT

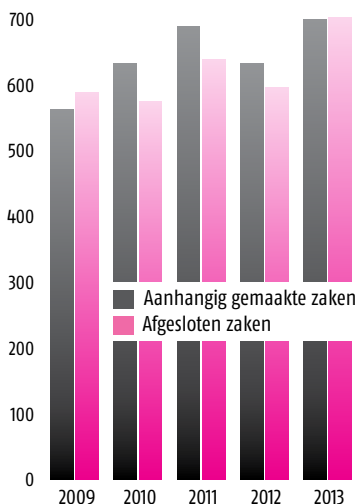
“Ik kan niet zeggen: “Jongens, morgen gaan we allemaal naar links.” Het is een kwestie van polsen, peilen en geduld hebben.”

Martijn Snoep legt uit hoe je als managing partner De Brauw Blackstone Westbroek moet besturen. (Elsevier, 22 maart)

CIJFERS

Recordjaar

Aantal zaken bij Europees Hof van Justitie

Bron: Europees Hof van Justitie

COLUMN

Harry Veenendaal

Summit zotternij

Hebt u weleens de neiging uw wetboek uit de holster te trekken, door te laden met wetsartikelen en te schieten op alles wat stompzinnig is? De angst voor door Al-Qaida afgeschoten plofmijnaren neemt absurde vormen aan. Een voorbeeld: tijdens de Nuclear Security Summit (NSS) werden onze grondrechten als een bord koude spinazie terzijde geschoven. De Grondwet regelt in artikel 9 lid 2 het recht op betogen. U hebt kort gezegd het recht om eenzijdig op de openbare weg uw gedachten en gevoelens op politiek gebied kenbaar te maken, mits u geen dwangmiddelen of hinder jegens de overheid of anderen bezigt. Uw betogingsrecht wordt bovendien beschermd door artikel 10 EVRM en 19 IVBPR. Niemand neemt u dit grondrecht lichtvaardig af. Zelfs niet de Amerikaanse president. Maar Theo Weterings, burgemeester van Haarlemmermeer, deed niets minder dan dat.

Stel, ik had met vier politieke gelijkgezinden op een brug langs de A4 een spandoek willen tonen. Op last van de Haarlemmermeerse burgemeester zou ik terstond zijn verwijderd. Sterker nog, op grond van artikel 443 Sr riskeerde ik drie maanden cel of een boete in de tweede categorie.

Haarlemmermeer gaf namelijk een noodverordening uit, gebruikmakend van de regeling in artikel 175 en 176 van de Gemeentewet. U weet dat deze bepalingen de burgemeester in staat stelt om ‘in geval van oproerige beweging, van andere ernstige wanordelijkheden of van rampen, dan wel van ernstige vrees

voor het ontstaan daarvan, alle bevelen te geven die hij ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig acht’.

Er is één maar: de burgemeester had daarbij niet van bij de Grondwet gestelde voorschriften mogen afwijken. En laat Weterings zich juist daar weinig van aan hebben getrokken. Volgens artikel 6 lid 2 van de noodverordening stelde Weterings dat, onverminderd de Wet wapens en munitie, het iedereen verboden is het NSS-gebied te betreden in het bezit van een spandoek, telelens, camera of wapen. Mijn spandoek zou zijn gelijkgesteld als het bezit van een wapen.

De noodverordening was een gedrocht als het gaat om het categorisch verbieden van elk spandoek binnen het NSS-gebied. Een burgemeester had en zal betogingen moeten toetsen aan de Wet openbare manifestaties (WOM). Mijn vreedzame betoging zou tijdig zijn aangekondigd en er had dan ook geen reden bestaan om deze te verbieden op grond van artikel 5 WOM. Immers, de WOM stelt in artikel 9 lid 1 juist dat het betogen bij diplomatieke vertegenwoordigingen is toegestaan, mits het functioneren van de diplomatie niet wordt gehinderd.

Het ‘spergebied’ werd ingesteld op grond van artikel 175 van de Gemeentewet. Maar dit artikel is bedoeld als uiterst middel waarbij een *ernstige* kans op *ernstige* wanordelijkheden bestaat. Vijf betogers die een boodschap willen meegeven, hadden daar op geen enkele wijze onder kunnen vallen. Zo ging de rechtsstaat eind maart weer wat verder kapot.

INTUSSEN OP HET BINNENHOF

Voor advocaten relevante Haagse voornemens en nieuwe wetten.

Marian Verburgh

RAIO WORDT RIO OF OIO

STATUS Eenieder kan tot 10 april 2014 via internetconsultatie.nl reageren op het conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren en enkele andere wetten in verband met een herziening van de opleiding van rechters en officieren van justitie.

INHOUD De raio-opleiding is niet meer. Na 57 jaar gaat het roer om. Er komen twee gescheiden opleidingen: één voor rechters (rio) en één voor officieren van justitie (oio). De kandidaten moeten minimaal twee jaar werkervaring meebrengen en de opleidingsduur is teruggebracht van zes naar maximaal vier jaar.

IN WERKING Hoewel het wetsvoorstel nog niet is ingediend bij de Tweede Kamer, begint de nieuwe opleiding al per 1 april aanstaande. De laatste lichting raio's is in oktober 2013 gestart.

PARTNERALIMENTATIE MAXIMAAL VIJF JAAR

STATUS Initiatiefwetsvoorstel 33 311 van Tweede Kamerlid Louis Bontes (fractie Bontes) is in behandeling bij de Tweede Kamer. De eerste termijn van de plenaire behandeling was 29 januari.

INHOUD De maximale duur van partneralimentatie gaat van twaalf naar vijf jaar. De wet heeft geen eerbiedigende werking. Lopende alimentaties eindigen, behoudens uitzonderingen, uiterlijk vijf jaar na inwerkingtreding van de wet. VVD, PvdA en D66 (respectievelijk Tweede Kamerleden Ard van der Steur, Jeroen Recourt en Magda Bernds) bereiden een concurrerend voorstel over hetzelfde onderwerp voor dat dit voorjaar uit moet komen.

IN WERKING Beoogd 1 januari 2015.

WET BESTUUR EN TOEZICHT RECHTSPERSONEN

STATUS Eenieder kan tot 6 mei 2014 via internetconsultatie.nl reageren op het

conceptwetsvoorstel tot Wijziging van het Burgerlijk Wetboek en de Faillissementswet in verband met het verbeteren van de kwaliteit van bestuur en toezicht bij verenigingen en stichtingen alsmede de uniformering van enkele bepalingen daaromtrent voor alle rechtspersonen (Wet bestuur en toezicht rechtspersonen).

INHOUD Ook verenigingen en stichtingen kunnen straks een toezichhoudend orgaan instellen. Er komt voor alle rechtspersonen een basisregeling voor de taak van het toezichhoudend orgaan. In de wet wordt vastgelegd dat bestuurders en toezichhouders van alle rechtspersonen het belang van de rechtspersoon voorop moeten stellen. Bestuurders en toezichhouders met een tegenstrijdig belang mogen niet deelnemen aan de beraadslaging en de besluitvorming. Bij onbehoorlijke taakvervulling kunnen zij aansprakelijk zijn. De ontslaggronden voor slecht functionerende stichtingsbestuurders en -toezichhouders worden verruimd en ook van toepassing op leden van het toezichhoudend orgaan.

IN WERKING Nog niet bekend.

OPHEFFING VERBOD GODSLASTERING

STATUS Wet van 23 januari 2014 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het laten vervallen van het verbod op godslastering (Stb. 39).

INHOUD Voortgekomen uit initiatiefvoorstel 32 203 van de Tweede Kamerleden Gerard Schouw (D66) en Jan de Wit (SP). Artikel 147 van het

Wetboek van Strafrecht, het veelbesproken verbod op godslastering, vervalt. Dit zou de vrijheid van meningsuiting ten goede komen. De Eerste Kamer nam overigens een motie aan waarin de regering werd verzocht te onderzoeken of een aangepast artikel 137 van het Wetboek van Strafrecht genoegzame bescherming tegen godslastering zou kunnen geven zonder de werking van de vrijheid van meningsuiting onnodig te beperken. Volgens senator Kees de Lange (OSF) stelt de motie in feite voor 'de duivel van artikel 147 uit te drijven met de Beëlzebub van het mogelijk wijzigen van artikel 137'.

IN WERKING 1 maart 2014.

BESTUURLIJKE BOETE WONINGWET

STATUS Wetsvoorstel 33 798 (Wijziging van de Woningwet in verband met het versterken van het handhavingsinstrumentarium) is op 11 maart aanvaard door de Tweede Kamer en nu in behandeling bij de Eerste Kamer.

Inhoud Er komen betere handhavingsinstrumenten om op te treden als eigenaren niets doen aan de slechte staat van gebouwen en terreinen. Zo wordt er een bestuurlijke boete in de Woningwet ingevoerd. Ook verandert de maatregel tot beheerovername waardoor een gebouw niet meer eerst hoeft te worden gesloten. De Tweede Kamer heeft bovendien een amendement tot streng optreden tegen huisjesmelkerij aangenomen.

IN WERKING Verwacht in 2014.

advertentie

Airconditioners voor een heerlijk fris en energiek werkklimaat!

A.L.F. International BV
Tel. 0168 - 33 54 78
info@alf-international.nl
www.alf-international.nl

GEZIEN

Waar cliënten op wachten

Topadvocaten.nl stelt zich voor als nummer 1 online platform voor het vinden van goede advocaten. Verschilt het echt van andere websites?

Het kan soms snel gaan: in het *Advocatenblad* van maart was nog te lezen als les uit Amerika dat, afgezet tegen sites als lawyer.com en bestattorneysonline.com, Nederlandse specialistische zoekmachines en advocaat-vergelijkingssites slechts een fractie van de informatie bieden waar cliënten op zitten te wachten of wat advocaten zouden kunnen vertellen. En nog geen maand later wordt de site TopAdvocaten.nl gelanceerd, een initiatief van Michiel van Straaten, voormalig advocaat en hoofd juridische zaken.

De meest in het oog springende verschillen tussen dit juridische zoekplatform voor het bedrijfsleven en de (semi)overheid met al langer bestaande advocatuurlijke zoeksites is de focus op de zakelijke markt en de selectie van kantoren. Bedrijven geven aan voor welk type zaak ze een advocaat zoeken. Via filters als rechtsgebied, bedrijfssector, specialisatie, locatie en omvang kunnen ze vervolgens de resultaten verfijnen. Elk kantoor dat via TopAdvocaten.nl gevonden wordt, heeft gegarandeerd specialisten in huis op zijn of haar rechtsgebied en biedt – ook niet onbelangrijk – volledige transparantie over de tarieven, stelt de site.

De resultaten die uit een zoektocht rollen, geven vervolgens per kantoor de voor dat kantoor belangrijkste sectoren weer. Zo kunnen bezoekers direct zien dat de advocaat om de hoek veel weet van IE-recht, maar dat men met een specifieke vraag over bijvoorbeeld uitgeverijen toch beter naar dat verder weg gelegen kantoor kan afreizen. Topadvocaten noemt zich ambitieus meteen maar het nummer 1 online platform voor bedrijven om advocaten te vinden. Nu nog waarmaken.

Mark Maathuis

Charlottes wet

Charlotte Meindersma bereikt bloggend zo'n zesduizend unieke bezoekers per maand. Het geheim? Duidelijke taal.

Met ijzeren discipline post jurist informatierecht Meindersma op www.charlotteslaw.nl/blog lezenswaardige artikelen over haar vak. Dankzij haar uitgesproken mening en originele onderwerpkeuzes weten potentiële klanten direct wat ze aan haar hebben. Drie keer per week publiceren, leidt bovendien tot een hoge ranking in de zoekresultaten van Google. De blog bezorgde haar in 2013 ook de eerste prijs in de categorie online in de VIVA400, een lijst met vierhonderd jonge, inspirerende vrouwen. Uit het juryrapport: 'Jurist een droog beroep? Nee hoor, Charlotte Meindersma probeert ingewikkelde wet- en regelgeving toegankelijk te maken door erover te bloggen en advies te geven in concrete en duidelijke taal.'

Erik Jan Bolsius

Filmische dwaling

Fictieve klokkenluidster in 'Lucia de B'.

Het feitelijke verhaal zou de makers van 'Lucia de B' voldoende stof moeten geven voor de verfilming van een van de grootste gerechtelijke dwalingen uit de Nederlandse geschiedenis; een verpleegster veroordeeld tot levenslang voor zeventvoudige moord en drie pogingen daartoe, die slechts door het toedoen van twee buitenstaanders vrijkomt.

In 'Lucia de B' gaan de 'credits' echter niet naar Metta de Noo en Ton Derksen (de verpleeghuisarts en filosoof) die aantoonen dat de bewijsvoering tegen Lucia niet deugde. De fictieve personage van een jonge vrouwelijke parketsecretaris met gewetenswroeging zorgt ervoor dat alles goed komt. Alleen aan het eind van de film worden de twee werkelijke klokkenluiders kort genoemd. Actrice Ariane Schluter als Lucia maakt deze tekortkoming overigens meer dan goed.

Maarten Bakker

De Stand van de Advocatuur & het Notariaat 2014

**ONMISBARE
MARKTINFORMATIE**
OVER DE
ADVOCATUUR &
HET NOTARIAAT
IN NEDERLAND

NIEUW:
Top 30
van het
Notariaat

Nu ook beschikbaar als abonnement!

Uw voordelen:

- Besparing van 30% op iedere uitgave
- Toegang tot actuele data en 5 jaar historische gegevens via 'Stand Online'
- Ieder jaar de nieuwe uitgave automatisch toegestuurd

*Hét jaarlijkse trendonderzoek bestelt u eenvoudig
via: www.sdu.nl/destand*

Van die dagen

Het grote wachten op het gedetineerdenbusje.

Lars Kuipers

Advocaat Hans Gaasbeek ijsbeert door de wachtruimte van de rechtbank op Schiphol. Gisteren leek het nog zo overzichtelijk; 's ochtends een stuk of wat zaken met bolletjesslikkers en dan royaal de tijd om in Purmerend te komen, waar hij om drie uur in het Waterlandziekenhuis moest zijn voor een BOPZ-zaak.

Maar al om acht uur 's ochtends rinkelde de telefoon. Het was één van zijn cliënten die hem belde vanuit de penitentiaire inrichting Ter Peel in Noord-Limburg. De bewakers waren haar net komen ophalen om aan het werk te gaan. 'Hoe kan dat nou?' had ze gevraagd, 'ik moet vandaag om tien uur op de rechtbank op Schiphol zijn'. Niemand in de gevangenis wist ervan. Dus was Gaasbeek gaan bellen met de kamer van de weekdienst op Schiphol. Door de telefoon klonk een zucht die ergernis verraadde. 'Dienst Vervoer en Ondersteuning weer.'

En nu, terwijl de ochtend bijna om is, wacht iedereen op het gedetineerdenbusje uit Limburg, dat pas tegen elven is vertrokken. 'Ik heb gisteren nog gebeld,' zegt de officier van justitie. 'De opdracht was verstuurd, alles in orde.'

'Hoe gaan we dit doen?' vraagt de rechter.

'Misschien eerst lunchen?' probeert de griffier.

'Om kwart over elf,' schampert de rechter. Ze denkt na. 'Kunnen we niet vragen waar ze nu zijn?'

'Dat mogen ze niet zeggen. Veiligheidsredenen,' weet de officier.

Dan maar schorsen.

'We zitten er bovenop!' roepen de bodes bemoedigend.

In het nagelnieuwe justitiecomplex op Schiphol ligt het detentiecentrum vlak naast de rechtbank. Nooit meer logistieke problemen, zou je zeggen, maar de praktijk is dat bolletjesslikkers die hun vrachtje hebben uitgepoept daarna worden uitgeplaatst naar inrichtingen elders.

In zittingszaal B leggen rechter, officier en advocaat zo goed en zo kwaad als dat kan de puzzel van een alternatieve zittingsdag in elkaar. Na de eerste zaak kan Gaasbeek naar Purmerend voor zijn BOPZ-zitting, en dan weer terug naar Schiphol voor de zaak van zijn tweede cliënt, ook inzittende van het busje uit Limburg.

Om tien over twee zit ze dan eindelijk tegenover de rechter, mevrouw S. uit Paramaribo, op 8 februari gepakt met 777 gram cocaïne in haar buik. Een onbekende had haar vijfduizend euro geboden. Ze zag het als de oplossing voor haar geldproblemen – het standaardverhaal van de bolletjesslikker. De rechter veroordeelt haar conform de richtlijnen tot zeven maanden.

'Tot straks,' zegt Gaasbeek. Op naar Purmerend, waar hij minstens een halfuur te laat zal aankomen, straks weer terug naar Schiphol, en uiteindelijk de dames weer in het busje naar Limburg.

Meer weten? Lees een langere versie van dit rechtbankverslag op www.advocatenblad.nl.

CONFERENTIE MATCHFIXING IN NEDERLANDS VOETBAL

Matchfixing is een relatief nieuwe vorm van georganiseerde criminaliteit met lage kosten en risico's en hoge opbrengsten. Geschat wordt dat er wereldwijd miljarden in omgaan. Tijdens deze conferentie behandelen experts de laatste ontwikkelingen rondom *matchfixing* in het (internationale) voetbal. De conferentie op 4 april duurt van 09.00 tot 17.00 uur en heeft plaats in het Regardz Olympisch stadion, Olympisch Stadion 24 in Amsterdam. Deelname kost 445 euro en voor meer informatie kunt u terecht op kerckebosch.nl.

SYMPOSIUM SPREEK- OF ADVIESRECHT?

Naar aanleiding van een WODC-onderzoek naar het tweefasenproces vindt het symposium 'Het slachtoffer aan het woord: spreekrecht of adviesrecht?' plaats. Advocaten, wetenschappers en leden van de rechterlijke macht behandelen vragen als 'dient het slachtoffer een sterkere positie te krijgen?' en 'krijgen emoties niet te veel invloed?' U bent op 7 april vanaf 13:00 welkom op Huis de Beurs, A-Kerkhof Zuid Zijde 4 in Groningen; deelname kost 5 euro en meer informatie is via mailadres congres@simonvanderaa.nl verkrijgbaar.

JAARVERGADERING VGR

De jaarvergadering op 25 april van de Vereniging voor Gezondheidsrecht staat ditmaal in het teken van ethiek en gezondheidsrecht. Sprekers gaan daarbij in op zaken als morele grondslagen en de invloed van technologische ontwikkelingen op het gezondheidsrecht. De vergadering begint om 10.00 uur en heeft plaats in het EYE Filmtheater, IJpromenade 1 in Amsterdam. VGR-leden betalen 25 euro, niet-leden 45 euro. Inschrijven via mailadres vgr@fed.knmg.nl is verplicht.

Kostenbesparing door efficiëntie.

De advocatuur staat aan de vooravond van wat door trendwatchers een nieuwe realiteit wordt genoemd. Voor de advocatuur zal de manier van werken in de komende jaren zowel inhoudelijk als procesmatig veranderen. De positie van de advocaat te midden van deze dynamische omgeving plus de impact van digitalisering in het algemeen, hebben een enorme invloed op de dagelijkse bedrijfsvoering binnen advocatenkantoren. Kostenbeheersing en efficiëntie zijn sleutelwoorden geworden om het proces binnen het advocatenkantoor aan te laten sluiten op deze nieuwe realiteit.

Dat de veelheid aan ontwikkelingen waar advocaten zich mee geconfronteerd zien impact hebben op de juridische werkomgeving mag duidelijk zijn. En zeker op de 'gereedschappen' die daarbij nodig zijn. Daarbij komt dat het belang en de onderlinge samenhang van die 'gereedschappen', die zich veelal voornamelijk als ICT gerelateerd laten benoemen, sterk veranderd is. Neemt niet weg dat het slechts gereedschappen blijven. Weliswaar zeer cruciale, maar het blijven gereedschappen.

Contradictio in terminis of...

Met die nuchtere constatering omtrent de gereedschappen, lijken zich echter wel meteen een aantal vragen op te werpen. Want indien deze gereedschappen zo cruciaal zijn, hoe kunnen ze dan bijdragen aan kostenbeheersing en efficiëntie? Zonder dat daarmee alle zorg rondom de ICT infrastructuur op het bordje van de advocaat terechtkomt? Uiteraard met behoud van de kwaliteit van continuïteit en IT security? Kortom, volledige ontzorging van de gereedschappen en het realiseren van kostenbesparingen door efficiëntie. Geen geringe uitdaging! En daarbij lijkt het noemen van "volledige ontzorging" en "realiseren van kostenbesparingen" in één zin een schoolvoorbeeld van *contradictio in terminis*. Ontzorging zou namelijk juist kostbaar zijn. Ogenscheinlijk dus luchtige praatjes zonder inhoud.

Maar, heeft u er aan gedacht dat de eerder genoemde 'gereedschappen' wel eens het welbekende cement, de lijm en de cruciale schakel tussen ontzorging en kostenbesparing zouden kunnen zijn? Want ontzorging betekent dat u al die gereedschappen altijd bij de hand hebt om uw werk te doen. Dat deze gereedschappen - veelal zonder dat u daar hinder van ondervindt - op afstand onderhouden, beheerd, geüpdate en indien nodig hersteld worden. Dit alles om ervoor te zorgen dat u uw werkzaamheden zo efficiënt mogelijk en continu kunt blijven uitvoeren. Dan is ontzorging van uw ICT dus direct ten faveure van hogere efficiëntie in de bedrijfsprocessen.

Daardoor valt er wellicht toch iets te zeggen voor kostenbesparing door efficiëntie. Maar eerst als de besparing uit de hogere efficiëntie door ontzorging meer oplevert dan de kosten van de ontzorging bedragen, mag u juichen. De specialisten van ICT Concept reiken u hiervoor graag de tools aan. Bijvoorbeeld:

Workplace Pack: alles voor elkaar

In het Workplace Pack zijn alle IT gereedschappen opgenomen voor een kostenefficiënte werkplek: Personal Computer, laptop of Thin Client, inclusief installatie, standaard Microsoft software, beheer, incident management, onderhoud, extra opties voor bijvoorbeeld thuiswerken, back-up, inrichting en indien nodig zelfs vervangende hardware. Dus alles voor elkaar, voor een vast bedrag per maand. Het Workplace Pack gaat dus een stap verder dan zorgen dat alles werkt. Het blijft door verschillende pro-actieve faciliteiten ook

werken. Dat levert belangrijke tijdswinst op en zorgt ervoor dat u kunt rekenen op deze 'gereedschappen'. En controleert u uw huidige gereedschappen vooral even. Want werkt u nog met Windows XP? Dan is het Workplace Pack in het bijzonder voor u van toepassing. Microsoft stopt per april 2014 immers met de ondersteuning van Windows XP. Als u Windows XP blijft gebruiken, zal uw PC wel gewoon blijven werken, maar loopt u kans dat uw werkstation snel kwetsbaarder wordt voor virussen en bedreigingen. Uw beveiliging is namelijk niet meer up-to-date te krijgen. We waarschuwen u graag vooraf nog even. Neem voor de zekerheid anders contact op met de specialisten van ICT Concept voor meer informatie en advies op maat: 088 002 84 82.

Complete ontzorging door ICT Concept

Eerder al ontwikkelde ICT Concept het Connectivity Pack om uw koppelingen met andere netwerken en internet volledig te ontzorgen. Met het bieden van Packs, maakt ICT Concept uw IT efficiënt en beheersbaar. De komende maanden zullen meer Packs worden geïntroduceerd. Wij houden u hiervan graag op de hoogte. Wilt u meer weten over de maatwerkoplossingen van ICT Concept? Laat u dan adviseren door onze specialisten. Immers, voor efficiëntie is goed gereedschap het halve werk.

Alles voor elkaar!

T 088 002 84 83

E sales@ict-concept.nl

www.ict-concept.nl

ICT CONCEPT IS ONDERDEEL VAN

 GROEP

LAWYERS FOR LAWYERS

‘Ik vraag niet om barricades te beklimmen’

Films over Turkse advocaten tonen stagiaires de betekenis van de kernwaarden van de advocatuur. ‘Het is altijd goed om te spiegelen.’

Tatiana Scheltema

‘Jullie moeten ons niet alleen laten in onze strijd,’ zegt de Turks-Koerdische advocaat Ramazan Demir tegen de camera. Hij lacht een beetje als hij het zegt, maar hij bedoelt het bloedserieus. Demir strijdt voor de onafhankelijkheid, partijdigheid, vertrouwelijkheid, deskundigheid en integriteit van de advocatuur in zijn land. En met hem vele andere Turkse advocaten. Ze ontdekken dagelijks wat het betekent als de overheid rechtsstatelijke principes aan haar laars lapt. Onlangs nog werd Demir zelf aangeklaagd in een zaak tegen een Koerdische journalist: zijn verweer dat het niet aan de officier van justitie was om te beoordelen of de journalist al dan niet onafhankelijk was, kwam hem op een dagvaarding wegens belediging te staan.

De hiervoor genoemde vijf kernwaarden voor de advocatuur zijn universele waarden. Ze zijn ook leidend tijdens de Woudschotendagen van de beroepsopleiding. Maar in een land als Nederland, waar (bijna) niemand het in zijn hoofd haalt om aan de onafhanke-

Advocaat Ramazan Demir.

lijkheid van de advocatuur te tornen, blijven het vaak abstracte begrippen. Reden om voor het introductieblok Beroepsattitude en Beroepsethiek een serie filmpjes te maken die laten zien wat deze kernwaarden betekenen in de praktijk. De filmpjes werden gemaakt tijdens de rechtszaak tegen de deken van Istanboel, begin dit jaar. De deken werd ervan beschuldigd de rechter op ontoelaatbare wijze te beïnvloeden, maar werd onlangs vrijgesproken. Een delegatie van L4L woonde de zitting bij.

‘Het is altijd goed om te spiegelen,’ zegt Hein Karskens, lid van de L4L-delegatie en docent Beroepsethiek bij de vernieuwde beroepsopleiding advocatuur. ‘Wat betekenen deze begrippen in een

andere rechtsstaat? Wat gebeurt er als de geheimhouding wordt doorbroken door de rechtbank, als je geen stukken mag inzien, of als je niet mag overleggen met je cliënt?’

En Turkije ligt zorgwekkend dichtbij, vult Monique van de Griendt aan. Zij is directeur van Dialogue, het bureau dat de beroepsopleiding organiseert en opdrachtgever van de filmpjes. ‘We willen laten zien dat het niet zo vanzelfsprekend is dat die kernwaarden ook gewaarborgd zijn. En dat je als advocaat niet meer onafhankelijk je werk kunt doen als de overheid druk uitoefent op de advocatuur. Dat is relevant omdat ruim zestig procent van de zaken in Nederland tegen de overheid worden gevoerd.’

Advocaat Demir hoopt dat toekomstige advocaten in Nederland zijn boodschap oppikken. ‘Ik vraag ze niet om bij ons de barricades te beklimmen. Maar deze waarden gelden voor iedere advocaat. In januari hebben we hier nog een demonstratie gehouden voor Colombiaanse advocaten die worden belaagd door de overheid. We zitten in hetzelfde schuitje.’

Overweegt u echt
een secretaresse
in loondienst te
nemen?

Bedenk dan dat vaste kosten maandelijks terugkeren

U kunt uw kantoorkosten flexibel houden door geen personeel in loondienst te nemen. Dat is slim zaken doen en past in de nieuwe tijd.

- * 100% professionele telefonische bereikbaarheid
- * Secretariële ondersteuning van juridisch secretaresses
- * Ervaren juridisch secretaresses inzetbaar op uw advocatenkantoor

Kijk op onze website www.europark.nl/advocatuur
of mail naar info@europark.nl of bel 055 - 599 78 99

Met de dienstverlening van Europark bespaart u op kantoorkosten

‘Advocaten hebben veelal geen notie’

Maarten Letschert was ruim vier jaar bestuursvoorzitter van Holla Advocaten. Nu is hij weer advocaat. ‘Ik werd moe en cynisch’.

Erik Jan Bolsius

Foto: Erik van der Burgt

‘Ik zit hier best vaak. Dan eet ik een broodje, steek een sigaar op en denk na.’ Hier, is het landgoed de Halse Barrier, op de grens van Vught en Boxtel, tien minuten rijden van het Bossche kantoor van Holla dat met ruim zestig advocaten in de top 25 van Nederland staat. Maarten Letschert is er advocaat arbeids- en ondernemingsrecht. Tot halverwege 2013 was hij bestuursvoorzitter. Het landgoed is van de familie van een jeugdviend, zelf is Letschert betrokken als voorzitter van de stichting die het beheert. ‘Hier gingen we vroeger kamperen en fikkie stoken. Daar op die heuvel woonde tante Jopie.’

Natuurlijkhebbber, klusser en familieman. Letschert ziet zichzelf eerder als adviseur van ondernemers dan puur als advocaat. ‘Uit nieuwsgierigheid deed ook ik het assessment voor nieuwe medewerkers. Ik bleek een atypische advocaat, omdat ik veel op basis van vertrouwen werk. Dat kunnen advocaten niet goed. Ik word niet zozeer blij van de juridisch meest briljante vondst, maar wel van een oplossing waarmee de ondernemer vooruit kan.’

Ooit was hij zelfstandig ondernemer, dus de rol als bestuursvoorzitter leek Letschert goed te passen. Waarom trad hij eerder terug dan gepland? Hij ontwijkt het antwoord, wijst naar een stel werklu. ‘Daar is Dirk, onze hovenier, even overleggen.’ Dan gaat hij toch over

Wie is Maarten Letschert?

Maandelijks haalt het *Advocatenblad* een frisse neus met een advocaat om al wandelend te praten over werk en leven. Dit keer:

Maarten Letschert (1970)

- 1985: Afgestudeerd Nederlands recht (civiel recht) Leiden
- 1985-1990: Advocaat bij Van Wijmen & Koedam Rotterdam
- 1990-1991: Zelfstandig ondernemer (marketingadvies)
- 1991-1992: Advocaat bij Arthur Andersen Legal Dept.
- 1992-heden: Holla Advocaten (voorheen Poelman, Denneman, Bruinsma) vanaf 1995 lid maatschap
- 2009-2013: Bestuursvoorzitter Holla Advocaten
- Getrouwd, drie kinderen, Tilburg

op zijn terugtreden: ‘Ik werd moe en cynisch. Advocaten, die van Holla niet uitgezonderd, hebben veelal geen notie over wat ze moeten doen in een bewegende markt. Al hebben ze er wel allemaal een mening over.’

Letschert is blij dat hij zijn vak weer kan uitoefenen. Daarvoor moest wel zijn hoofd leeg zijn. Hij ruimde op tijdens een campertocht van een maand door Australië, alleen. Dit verhaal gaat wat hem betreft niet over Holla, maar over zijn ideeën voor de advocatuur. Nee, het gaat niet slecht met het kantoor, stelt hij. ‘Ook wij merken dat ondernemers op hun handen zitten en minder ondernemen. Dat vraagt om een andere manier van dienstverlening, daar moet onze beroepsgroep nu echt mee beginnen.’ Is hij advocaat, of eigenlijk meer ondernemer? ‘Ik kom graag bij ondernemers over de vloer. Die willen niet primair weten hoe goed jij bent in je vak, ze willen dat je het juridische probleem voor ze oplost. Je moet bovendien vooraan in het proces zitten om problemen te helpen voorkomen. De truc is: ga bij die ondernemer aan zijn bureau zitten, eet regelmatig een broodje samen, dan weet je wat er speelt.’

De grootste bedreiging voor de advocatuur is de advocaat zelf en de manier waarop hij georganiseerd is, stelt Letschert kritisch. ‘Zijn’ ideale advocatenkantoor heeft weinig beslissers en een flexibele schil van specialisten die op afroep beschikbaar zijn. ‘Je moet een organisatie bouwen die licht op de voeten is. Met je klant kun je een constructie afspreken waarbij je voor een x bedrag per kwartaal over zijn schouder

Maarten Letschert: 'Grootste bedreiging voor de advocatuur is de advocaat zelf.'

meekijkt. Dus niet op uurtarief.' Letschert lijkt energie te hebben voor drie, waarom kreeg hij het dan toch niet voor elkaar om Holla naar zijn ideaal te vormen? Wil hij te veel, te snel? 'Misschien ja, het is een voortdurend gevecht tussen draagvlak en daadkracht. Als je wilt samenvatten waar ik genoeg van had, is het dat.'

Aan de rand van het landgoed springt hij over een drooggevalle slootje naar het land van de burens. 'Vroeger maakten ze ons wijs dat hier een boze meneer met

een riek rondliep.' Letschert gruwet van ouderwetse gebruiken als kantoorkosten en voorschotnota's. 'Het toppunt van arrogantie. Nog voor je bent begonnen, stuur je een motie van wantrouwen in de vorm van een voorschotnota. Welk commercieel bedrijf doet zoiets?'

Vlak bij het huis van tante Jopie staat zijn 'mijmerbankje'. Uitkijkend over een vennetje, vertelt Letschert over zijn rol als ondernemingsrechtadvocaat: 'Vaak is er geen advocaat nodig. Oplossen die handel, daar zitten klanten op te wacht-

ten. Er zit een enorme tegenstrijdigheid tussen het verkopen van uren en het verkopen van een oplossing. De dwang van de dagstaat zit in de vezels van advocaten. Bij alles wat niet direct omzet is, vraagt men of het wel nodig is.'

Bij het afscheid realiseert Letschert zich dat hij nogal kritisch is. 'Het wordt toch geen negatief verhaal hè? Het mooie is dat je in deze op het oog saaie dienstverlenersmarkt nog de eerste kunt zijn die het echt anders doet. Dat moet, want klanten vragen het.'

Worstelen met DNA-bewijs

Rapportages over DNA-bewijs kunnen leesbaarder en begrijpelijker, leert onderzoek. Het Nederlands Forensisch Instituut ziet geen reden haar rapporten te herschrijven.

Lex van Almelo

Liggen, blijven liggen!’ ‘Naar achteren! Kluis, kluis!’ Op dinsdagochtend 18 mei 2010 zijn drie mannen in donkere regenkleding met donkere mutsen de winkel van een juwelier in Hillegom binnengestormd. Zij bedreigen de eigenaar, een vertegenwoordiger en vijf personeelsleden met een pistool, nemen ringen en sieraden mee en vluchten op een scooter. Een politieheliikopter ziet de scooter later in de tuin van een woning. In deze woning worden drie jongemannen aangetroffen. In de schuur liggen kledingstukken en andere voorwerpen die gebruikt lijken te zijn bij de roofoverval.

Camerabeelden, getuigenverklaringen, vinger- en schoenafdrukken wijzen op betrokkenheid van de drie jongens. Op een linkerhandschoen, een rechterhandschoen, een boxershort en een houten kistje uit de vitrine van de

juwelierszaak zitten DNA-mengprofielen, waarbij steeds één spoor wijst naar de drie verdachten. De profielen bevatten verder sporen van onbekend gebleven jongens.

Bij sommige profielen van sporen op de handschoenen is de kans dat het DNA-profiel van een willekeurig persoon overeenkomt met dit DNA-profiel volgens de DNA-deskundige van het Nederlands Forensisch Instituut ‘kleiner dan één op één miljard’. De contra-expert van de verdediging kan niet uitsluiten dat de verdachten mogelijk donor zijn van een deel van het aangetroffen celmateriaal. Hoewel ‘ook DNA-materiaal van anderen op de in beslag genomen goederen is aangetroffen’ vindt de rechtbank het gezien de samenhang tussen alle aanwijzingen bewezen dat de drie verdachten de personen zijn die de overval op de juwelierszaak hebben gepleegd (ECLI:NL:RBSGR:2012:BV6655). De verdachten zijn in beroep gegaan.

Puzzel

Volgens Patrick van der Meij (Cleerdin & Hamer), de advocaat van één van de verdachten, zeggen de DNA-sporen niets over het tijdstip dat de verdachten met het materiaal in aanraking zijn gekomen, laat staan dat die het bewijs leveren dat de verdachten de overval hebben gepleegd. ‘Er zijn in totaal negen jongens in de woning geweest. En één van die personen heeft de politie nooit kunnen vinden. De puzzel die de rechtbank heeft gelegd, levert misschien een mooi plaatje op, maar er ontbreken stukjes en er zijn stukjes verwisseld.’

Door de onduidelijkheid van DNA-rapportages hecht de rechter te veel waarde aan DNA-bewijs, vindt Van der Meij. ‘Het is abracadabra en lastig te doorgronden. Je ontkomt er haast niet aan een contra-expert in te schakelen die in begrijpelijke taal aangeeft wat de beperkingen zijn van de bevindingen.’ In 2013 bleek uit het onderzoek *DNA-rapporten – Makkelijker kunnen we het niet*

maken, begrijpelijker wel van het Nederlands Studiecencentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving dat politiemensen de rapporten van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) minder leesbaar vinden dan die van de particuliere NFI-concurrenten. Het NFI heeft onderzocht of de DNA-rapportages begrijpelijker kunnen worden gemaakt. Daarvoor zijn in totaal zeventig rechters, officieren van justitie en rechercheurs ondervraagd.

De conclusie van het onderzoek is dat het taalgebruik nog eenvoudiger kan, maar dat begrijpelijker taal op zichzelf niet leidt tot een beter begrip. Gebruikers hebben behoefte aan een toelichting en extra informatie. Zij willen graag weten van welke aannames en keuzes de onderzoekers zijn uitgegaan, toelichting op de verschillende soorten DNA-profielen die zijn gevonden en uitleg over wat nu precies wordt verstaan onder een match.

De gebruikers willen alle denkstappen van de onderzoeker kunnen volgen. Daarom bevelen de onderzoekers aan om de rapporten 'verregaand te herschrijven' en de bevindingen beter toe te lichten. De advocatuur was overigens niet bij het begrijpelijkheidsonderzoek betrokken. Volgens het NFI behoorde de advocatuur nog niet tot de doelgroep toen het onderzoek begon; het NFI mag pas sinds mei 2012 onderzoek doen in opdracht van de advocatuur.

Het NFI ziet in de uitkomsten van het begrijpelijkheidsonderzoek geen aanleiding om de rapportages op een andere leest te schoeien. Wel gaat het instituut de communicatie met politie en justitie verbeteren. Verder wijst het NFI op de vele publicaties over DNA-onderzoek op haar website en op de verschillende NFI-opleidingen en -cursussen. Zo is er ook een DNA-cursus voor advocaten.

Daarmee haakt het instituut in op een andere conclusie uit het begrijpelijkheidsonderzoek: rechters en officieren die de basisliteratuur over DNA-onderzoek hebben gelezen, snap-

pen de rapportages beter.

Marijke Malsch van het Nederlands Studiecencentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving en één van de begrijpelijkheidsonderzoekers: 'NFI-medewerker Lex Meulenbroek heeft een heel goed boek over DNA-onderzoek geschreven. Maar alleen dat boek lezen is niet genoeg. Je moet je kennis onderhouden.' Dit jaar verschijnt overigens een nieuw boek waarin Meulenbroek de ontwikkeling die het DNA-onderzoek heeft doorlopen uiteenzet aan de hand van vijftienvintig spraakmakende strafzaken. 'Zo proberen we de DNA-wetenschap voor iedereen begrijpelijker te maken,' zegt NFI-woordvoerder Eef Herregodts.

Cees Korvinus (Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten), de eerste advocaat die ooit met succes DNA-bewijs torpedeerde, is het met het NFI eens. Ook hij vindt de kwaliteit van DNA-rapporten in het algemeen goed. 'Het probleem ligt eerder bij de juristen. Zij zouden zich beter moeten scholen. Wel zou het NFI een algemene toelichting kunnen geven op wat je wel en niet met de gegevens kunt. Maar het moet de interpretatie daarvan overlaten aan de partijen.'

Of meer toelichten werkt, zal binnenkort blijken. Bij drie rechtbanken is geëxperimenteerd met forensisch medewerkers die rechters onder meer helpen bij DNA-rapportages. Bij twee gerechtshoven loopt momenteel eenzelfde pilot. Cees Korvinus wijst erop dat de forensisch medewerker alleen iets mag zeggen in het bijzijn van alle partijen. 'Tenzij het heel algemene informatie is.'

Volgens Diederik Aben, advocaat-generaal bij de Hoge Raad, valt de begrijpelijkheid van rapporten wel te verbeteren. Maar er zijn grenzen. 'Je kunt het niet opschrijven in jip-en-janneketaal. Ik geef zelf cursussen over forensisch bewijs. Je moet als jurist begrip hebben voor de methodologie en je informeren over het onderwerp. Maar je moet niet zelf een deskundige willen worden.'

Redeneerfout

Driekwart van de rechercheurs, officieren van justitie en rechters die meededen aan het onderzoek naar de begrijpelijkheid van DNA-rapporten bezondigt zich aan de *prosecutor's fallacy*. Dat is de redeneerfout waarbij oorzaak en gevolg worden omgedraaid. Bijvoorbeeld: er is een match, dus de verdachte is de donor van dit DNA-spoor. De juiste redenering is: als de verdachte de donor is van het bloedspoor, dan is het nagenoeg zeker dat ik deze match constateer. Door het omdraaien van het eerste en het tweede zinsdeel wordt de kans dat de verdachte het DNA-materiaal heeft achtergelaten te hoog ingeschat, wat in het voordeel werkt van de aanklager die uit is op een veroordeling.

Of de wijze waarop de rapporten nu zijn opgesteld tot fouten leidt, zoals advocaat Van der Meij vreest, valt volgens Aben niet te zeggen. 'We weten niet hoe vaak er foute beslissingen worden genomen. Veel gebruikers van rapporten maken zich vermoedelijk schuldig aan de *prosecutor's fallacy* (zie Redeneerfout op deze pagina), maar zo'n redeneerfout hoeft niet zonder meer tot foute beslissingen te leiden. Juist als het gevonden DNA-profiel buitengewoon zelden voorkomt, is de kans klein dat een *prosecutor's fallacy* een foute beslissing veroorzaakt. In de zaken Ina Post, de Puttense moordzaak, de Schiedammer parkmoord en de Zes van Breda speelden de bekentenissen een grote rol bij het ontstaan van een mogelijke rechterlijke dwaling.'

Marijke Malsch: 'Door de voortschrijding van de DNA-technieken kun je steeds makkelijker DNA-profielen maken uit miniem lichaamsmateriaal. Je krijgt dus steeds meer onvolledige profielen en mengprofielen van meerdere personen. Die zijn heel moeilijk te duiden. Je kunt erin zien wat je erin wilt zien, bijvoorbeeld het profiel van de verdachte. Dat bevordert tunnelvisie. Rechters die te weinig tijd hebben om er goed naar te kijken, nemen dan misschien de conclusie van politie en het NFI zó over.' <<

Het nieuwe winst verdelen

Het wordt er ogenschijnlijk niet gezelliger op. Afnemende winsten stellen de solidariteit binnen kantoren op de proef. Vooral het systeem van gelijke winstverdeling onder partners ligt onder vuur. De advocatuur denkt na over nieuwe verdeelsleutels. Maar er zijn veel struikelblokken.

Juriaan Mensch

Beeld: Dimitry de Bruin

Economisch herstel is in zicht, maar de conjuncturele neergang van de afgelopen jaren heeft in de advocatuur wel voor een structurele verandering gezorgd. Anders dan vroeger hebben bedrijven tegenwoordig steeds vaker zelf juridische kennis in huis om zo te besparen op externe juridische kosten. Het gevolg is dat er nu te veel (dure) advocaten zijn voor steeds minder specialistisch werk en dat werk moet ook nog eens tegen lagere tarieven worden gedaan.

Als de taart groeit, zeurt niemand. Maar kantoren draaien nu minder omzet, zoals ook blijkt uit de jongste *Stand van de Advocatuur*. De omzet van de onderzochte kantoren daalde in 2012 met gemiddeld één procent en slechts een derde wist de omzet te laten groeien ten opzichte van het jaar ervoor. Dat leidt tot spanning onder partners van kantoren. Zeker wanneer de ene partner denkt op grond van zijn prestaties recht te hebben op een groter deel. Hoe de taart wordt verdeeld, is dan ook een steeds belangrijker kwestie. 'Ik denk dat bij tot wel een kwart van de kantoren de winstverdeling nu een agendapunt is,' zegt Bert Hokken van Hokken Management en Advies.

Hokken komt over de vloer bij veel middelgrote kantoren, het segment dat omzetten het sterkst heeft zien teruglopen de afgelopen jaren. 'Ik zie duidelijk meer spanningen ontstaan over dit vraagstuk van winstverdeling. Bij een kantoor waar ik recent kwam, overweegt de *moneymaker* om weg te gaan. Voor hem is het belangrijk dat hij meer winst krijgt. Hij kan ook overal naartoe met zijn praktijk. Dan kun je twee dingen doen: laten gaan en vasthouden aan de principes, of diegene een hoger winstdeel geven.'

Het zijn de goed presterende partners die volgens Hokken sputteren nu de winsten dalen. Die groep zwengelt de discussie binnen de kantoren aan omdat ze vinden dat ze harder werken dan anderen en meer binnenbrengen. Hok-

Hans Schuurman:
'Cijfers moet je niet op een honkbalknuppel plakken. Ze zijn een middel om met elkaar te discussiëren'

ken kent twee kantoren in de top 50 die om die reden proberen hun winstverdelingsysteem om te vormen naar een model met meer ruimte om individuele prestaties te belonen. Namen kan hij niet noemen.

Systeem

Nog kent Nederland grofweg twee partnerbeloningssystemen. Eén: het gelijke winstdeel, ofwel equity, waarbij aan het eind van het jaar de winst over de partners wordt verdeeld – vaak met verschil tussen de senior en de junior equity partners. En twee: het meer prestatieafhankelijke systeem dat ook wel *eat what you kill* of *merit-based* wordt genoemd, maar in feite neerkomt op een kostenmaatschap. Kortom, wat je zelf binnenhaalt mag je, na aftrek van kosten, houden als winst.

Het kostenmaatschap-model, of liever een mix van kostenmaatschap en equity, komt veelal voor bij internationale kantoren met een vestiging in Nederland zoals DLA Piper, Baker & McKenzie, Greenberg Traurig en Simmons & Simmons. Maar verreweg de meeste kantoren, zo'n 75 procent volgens een onderzoek uit 2011 van HR Consultant Raymakers Van der Bruggen, hanteren het equity-model, de gelijke winstverdeling. Meestal is die gekoppeld aan een groeitraject naar een volledig winstaandeel voor jonge partners, de zogeheten *lock-step*. Onder deze groep equity-kantoren bevinden

Grote verschillen

Het winstdeel per partner van de internationale Britse en Amerikaanse kantoren loopt sterk uiteen. De ondergrens vormen kantoren als Jones Day en Norton Rose Fulbright waar de equity-partners in de periode 2012-2013 op jaarbasis zes à zeven ton bruto winstdeel kregen. Grootverdieners zijn de volwaardige partners van kantoren als Freshfields Bruckhaus Deringer, Linklaters en Allen & Overy die een winstdeel van meer dan anderhalf miljoen euro pakken.

Harde cijfers over Nederlandse topkantoren zijn moeilijker te vinden. Schattingen van de voor dit artikel geïnterviewden lopen voor de partners uiteen van vijf ton tot een miljoen euro. Bij kantoren met vijf tot veertig advocaten lag het gemiddelde winstdeel in 2010 op 219.000 euro. Met twintig tot honderd advocaten ligt het gemiddelde iets hoger: 249.000 (Raymakers Van der Bruggen, 2011). Natuurlijk zijn die winstdelen niet representatief voor het inkomen in de advocatuur. In 2013 zocht Deloitte uit wat een advocaat met tien jaar ervaring in rechtsbijstand op jaarbasis verdient. Dat kwam neer op gemiddeld 58.000 euro, beduidend lager dus.

zich NautaDutilh, De Brauw Blackstone Westbroek en Stibbe. Ook *Magic Circle Firms* als Allen & Overy, Freshfields en Linklaters kennen een *equity partnership*.

De populariteit van het equity-model is te verklaren. Gelijke winstdeling komt de collegialiteit ten goede, is de gedachte. Waar het werk de grenzen van verschillende praktijken (of landen) van de partners overlapt, heeft het bovendien minder zin om individuele prestaties te belonen. Werk dat door een individuele partner wordt binnen gehaald, komt zo iedereen ten goede. 'Spreken van eigen klanten is bij ons strikt verboden,' zegt een managing partner die niet bij naam wil worden genoemd.

Maar precies dat populaire equity-model ligt nu op kantoren onder vuur. Volgens Hokken komt dat niet alleen

door dalende omzetten, maar ook door individualisering. Partners willen gewoon vaker beloond worden voor de eigen prestaties. Jongere kantoren kiezen dan ook vaker voor een model dat die ruimte geeft.

Lexence bijvoorbeeld geeft ruimte voor prestatiebeloning en doet niet moeilijk over inzicht in de individuele opbrengsten, de belangrijkste voorwaarde voor loon naar werk. Kantoordirecteur Peter Reinders: 'Wij hebben het aan het einde van het jaar vijf minuten over de winst. Iedereen weet al het hele jaar wat die is. Als je prestaties transparant maakt en de beloning daarop afstemt dan ben je van een heleboel gedoe in één klap af. Iemand zegt bijvoorbeeld: "Ik kan zelf niet zoveel uren draaien, maar ik haal veel werk binnen en voorzie anderen van werk." Dat is een mooie claim, maar dan ligt het voor de hand om te laten zien of het ook echt zo is.'

Bij veel kantoren is inzicht in de individuele prestaties van partners een fors struikelblok bij de zoektocht naar

*Managing partner
Frans Duynstee:*
**'Solidariteit
zonder dat je je
met elkaar
bemoeit, werkt
niet'**

een nieuw systeem om de winst te verdelen.

Het is eenvoudigweg te gevoelig. Inzicht in de individuele prestaties van partners noemt financieel specialist Hans Schuurman dan ook 'in potentie een staaf dynamiet in de partnervergadering'.

Schuurman helpt bestuurders van kantoren op basis van analyse van de financiële gegevens betere strategische keuzes te maken en de efficiëntie van kantoren te maximaliseren. Hij begrijpt de politieke dimensie, maar vindt dat

een slecht excuus voor verandering. 'Onderzoek onder Amerikaanse kantoren liet zien dat kantoren die transparant waren en discussie voerden over cijfers, meer stijging in het winstdeel laten zien dan kantoren die dat niet deden. 'Een deel van de kantoren kent volledige transparantie, maar er is ook een deel waar de individuele prestaties simpelweg niet inzichtelijk zijn. Wel op totaalniveau, maar niet per praktijk of sectie, omdat die kantoren dat soort informatie een steen in de vijver vinden. Maar cijfers moet je niet op een honkbalknuppel plakken. Ze zijn een middel om met elkaar te discussiëren waar je kunt verbeteren.'

Schuurman geeft toe dat transparantie ertoe kan leiden dat er binnen een kantoor een aantal helden zijn, maar ook verliezers. 'Maar dan komt het erop aan op wat voor soort maatschap je bent en hoe je met de cijfers omgaat. Moeten onderpresterende partners weg? Of ben je een maatschap die iemand in

Alternatieven

Vier alternatieve modellen voor het verdelen van winsten.

Hale & Dorr systeem

Ontwikkeld om equity-collegialiteit te behouden. Individueel beter presteren vertaalt zich dan ook niet in een fors hoger winstdeel, maar er is wel een andere verdeling door een onderscheid tussen drie typen werk: *Finder*, *Minder* en *Grinder*. De *Finder* brengt het werk binnen. De *Minder* verzorgt de relatie met de klant en de *Grinder* doet het werk. De eerste krijgt tien procent van de winst op de klus. De tweede krijgt twintig procent en zestig procent gaat naar de *Grinders*. De resterende tien procent komt in een pot die aan het einde van het jaar

onder de best presterende partners wordt verdeeld.

Voordelen:

- meer invloed op eigen inkomen;
- meer vrijheid van prestatiedruk;
- geen onderlinge discussie over winstdeling.

Nadelen:

- weinig beloning voor niet-declarabel werk;
- eenzijdige focus op werk hamsteren dat soms buiten de specialisatie ligt.

Simple Unit Formula

Ontwikkeld om senioriteit, productiviteit, de acquisitie en niet-declarabel werk beter te belonen. De winst wordt verdeeld langs een puntenstelsel: elk jaar dat je bij kantoor bent, levert een punt op. Ook een vooraf bepaalde hoeveelheid

gedeclareerd werk doen, levert een punt op. Daarnaast verdienen je punten door nieuwe cliënten binnen te halen. Punten voor niet-declarabele inzet zitten in een poule die drie keer zo groot is als het aantal partners. De winst wordt verdeeld naar het aantal punten dat je aan het einde van het jaar hebt verzameld.

Voordelen:

- eenvoudig en objectief;
- ook niet-declarabel werk wordt beloond;
- loon naar werken.

Nadelen:

- hamsteren van cliënten en dossiers in de eigen praktijk om werkpunten binnen te halen.
- kan interne concurrentie opwekken;

- belonen van de senioriteit kan jaloezie opwekken bij junior partners.

50/50 Subjective/Objective System

Dit systeem mikt op het wegnemen van spanningen die bij te subjectieve of te objectieve winstdelingsystemen kunnen ontstaan. Het onderkent het belang van meetbare (*objective*) en moeilijk meetbare (*subjective*) inzet voor het kantoor. Van het *objective* deel komt tot veertig procent van het partnerinkomen uit de meetbare declareerbare uren, tien procent is gebaseerd op acquisitie. Van het *subjective* deel is veertig procent van het partnerinkomen gebaseerd op vooraf bepaalde criteria die door alle partners als belangrijk gevonden worden, zoals mensenkennis.

positieve zin beoordeelt en helpt om je slechtere performance te verbeteren?’

Bij VMW Taxand ging het fout. Het kantoor maakte eind vorig jaar bekend de samenwerking tussen verschillende praktijkgroepen te beëindigen. Frans Duynstee, voormalig managing partner en bestuurslid: ‘Mijn ervaring is dat wanneer de mensen niet echt in de business van elkaar afhankelijk zijn en de cliëntenportefeuilles niet in elkaar overlappen, het niet werkt. Dus niet alleen vanwege kosten, maar echt vanuit aanvullende kennis elkaar nodig hebben. Anders is het los zand. Dat zand kun je lijmen door veel te verdienen. Wanneer dat niet het geval is, dan hoeft er maar een zuchtje wind te staan en dan gaat het fout. Solidariteit zonder dat je je met elkaar bemoeit, werkt niet.’

Naast individualisering en dalende winsten is er nog een derde reden waarom gelijke winstverdeling niet meer zo aantrekkelijk wordt gevonden als voorheen. Equity draagt bij aan het feit dat het voor senior medewerkers en de

Mede door equity verliest partnerschap magie voor jonge generaties

lagen eronder steeds moeilijker wordt om partner te worden. Wervings- en selectiedeskundigen schatten de kans dat een nu beginnend stagiaire ooit partner wordt op maximaal één procent. De maatschappen groeien zeker bij de grotere kantoren niet meer.

Het nagenoeg onbereikbaar worden van de top van de piramide kent twee hoofdoorzaken. Ten eerste zijn er steeds minder partnerwaardige specialisaties binnen de kantoren. Praktijken als familierecht, arbeidsrecht en intellectueel eigendom werden de afgelopen jaren vaak afgestoten omdat er geen toptarieven meer voor gevraagd konden

worden. De verdiensten per praktijk liepen daardoor te veel uiteen om in een systeem van gelijke winstverdeling te kunnen blijven.

Een andere belangrijke reden is dat de omzet die je moet halen om voor toetreding in aanmerking te komen moeilijk te realiseren is in economisch barre tijden als de huidige. De toetredingscriteria omlaag schroeven zou betekenen dat zittende partners moeten inleveren, terwijl omzet en dus winstaandeel al krimpen. Bij een zuiver *eat what you kill*-systeem maakt dat niet uit, omdat de omzet van de ene partner de andere niet raakt. Maar bij een equity-model wel.

Zo zorgt equity ervoor dat het partnerschap zijn magie verliest voor jonge generaties. Niet voor niets zien veel stagiaires en medewerkers geen toekomst voor zich in de advocatuur, zoals eerder dit jaar bleek uit onderzoek van coach Lineke Bruins en Sdu Uitgevers. Het gecombineerde effect van de beperkte groeimogelijkheden, de werkdruk en veranderde markt veroorzaakte al een

De resterende tien procent is gebaseerd op het door de partnergroep erkende vermogen van accountmanagement. Percentages zijn hier arbitrair en kunnen worden aangepast.

Voordelen:

- belooft ontwikkeling van sociale vaardigheden;
- belooft niet-declarabel werk als opleiden van jongeren of kantoormanagement;
- stimuleert onderling goed gedrag, omdat niet alleen de cijfers belangrijk zijn.

Nadelen:

- sommigen vinden het subjectieve aspect voor *softies*;
- een negatieve beoordeling op het *subjective* gedeelte

kan als kritiek worden opgevat;

- bij onvoldoende onderbouwing van de subjectieve criteria ontstaat discussie.

Team-Building System

Het tegenovergestelde van het op individuele prestatie gerichte *eat what you kill*. Individuele prestatie wordt nauwelijks beloond. Alles is erop gericht om het kantoor als geheel zo goed mogelijk te laten presteren. De helft van het partnerinkomen is direct gerelateerd aan de financiële prestaties van het hele kantoor. De volgende veertig procent is gebaseerd op de prestatie van de sectie, de laatste tien procent is individuele

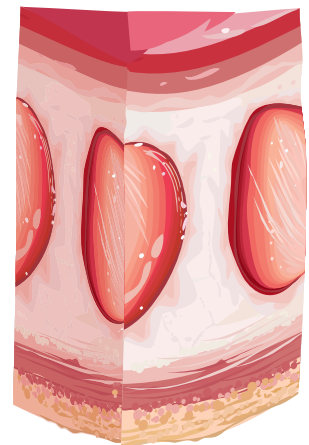
prestatie. Wederom kunnen de percentages worden aangepast.

Voordelen:

- collegiaal, want simpel en objectief;
- geen interne concurrentie of cliënten hamsteren;
- efficiënt. Simpel werk komt ook echt daar terecht waar het hoort: bij de junioren;
- geen spanning tussen individuele doelen en die van het kantoor.

Nadelen:

- vereist absoluut vertrouwen in elkaar;
- weinig erkenning voor ervaring en kunde;
- geen prikkels om te excelleren als individu.

uitstroom naar het bedrijfsleven en een golf van nieuwe nichekantoren.

De advocaat wil leuke klussen voor kleinere klanten kunnen doen, omdat je die bij de grotere kantoren vanwege omzetvereisten vaak niet mag aannemen als medewerker of partner, als je dat al wordt. 'Daarom was ik wel klaar met het benoemingssysteem, waarbij mensen die klaar zijn voor partnership nog een extra jaartje moeten kikkeren,' zegt Marc van Campen, voormalig partner bij Baker & McKenzie. 'De verlengingstactieken die je veel bij grote kantoren ziet. Dat je "het traject ingaat" en je die worst een paar jaar voorgehouden wordt. Dat wilden we wel anders doen.'

Van Campens kantoor, Van Campen Liem, startte in 2012. Als belonings- en toetredingssysteem kozen Van Campen en zijn partners voor een eigen, 'meer socialistisch' systeem dan het op deels prestatie gebaseerde Baker-model. Van Campen: 'Je hoort al decennia veel ellende over het lock-step systeem bij de grotere kantoren. De oudere garde zorgt er toch voor dat het in hun voordeel werkt. Je hebt jonge partners die enorm beuken, maar die worden gefrustreerd door een oude garde die boven in de lock-step meer krijgt voor minder bijdrage. Dan gaat het knellen als ze een veelbelovende senior associate nog een jaartje tegenhouden omdat het anders aan de bovenkant zo'n pijn doet met de druk op de winstmarges tegenwoordig.'

De vraag is hoe kantoren de gemankeerde gelijke winstverdeling kunnen inruilen voor een ander systeem of op zijn minst kunnen verbouwen. Volgens Van Campen zou het goed zijn als partners in zo'n systeem kunnen 'zakken' met hun winstdeel. 'Als er de mogelijkheid zou zijn voor senior partners om minder over te houden. Als hun bijdrage ook afneemt, zou dat meteen ruimte

Marc van Campen:
'Ik was wel klaar met het systeem waarbij mensen nog een extra jaartje moeten kikkeren'

geven voor jongere partners en nieuwe partners.'

Zachtere criteria voor toetreding tot het partnerschap zouden ook helpen volgens Van Campen. Vorig jaar benoemde zijn kantoor twee partners die Van Campen zelf als 'nog best wel jong' omschrijft. 'Ze hadden al laten zien dat ze het konden, dus hebben we niet langer gewacht of nog een laatste hoepeltje bedacht.'

Bert Hokken voorziet in elk geval fikse veranderingen voor het partnersysteem. Deels komt dit door het generatieconflict tussen partners en jongere medewerkers, de volle maatschappen en door de werkdruk, maar vooral door de veranderingen in de markt: 'Er is grote onduidelijkheid. Er zijn deskundigen

die denken dat alleen het complexe werk nog bij de advocatuur komt. Dan zullen we mogelijk geen één partner op drie loondienstadvocaten, maar één op één krijgen. Voor simpel werk komt er dan misschien één partner op tien advocaten. Daar gaan we grote verschuivingen in zien, maar niemand weet waar dat toe leidt.'

Hans Schuurman op zijn beurt ziet lichtende voorbeelden over de grens. Het Amerikaanse Clearspire bijvoorbeeld heeft de partnerstructuur afgeschaft. Dat kan volgens Schuurman ook in Nederland: 'Ik ken veel advocaten die zich prima voelen bij een loondienstsituatie. Die willen helemaal geen partner worden, maar wel op hoog niveau met het werk bezig zijn. Dan ga je naar een meer bedrijfsmatig model met alleen advocaten in loondienst. De eigenaar is dan advocaat-partner. Misschien is op een gegeven moment ook externe financiering mogelijk. Maar dat laatste mag nog niet in Nederland.' Die beperking is er volgens Schuurman omdat een advocatenkantoor onafhankelijk moet zijn, en dat die onafhankelijkheid bewaakt wordt door enkel advocaten als eigenaar van een kantoor toe te staan. In Engeland en Australië is die eis inmiddels losgelaten om zo meer differentiatie onder aanbieders te verkrijgen.

Schuurman: 'Dus kun je twee dingen doen: advocaten loslaten en werken met juristen, of zo veel mogelijk elementen van bedrijfsmatig werken inpassen in je kantoor. Want niet elke zaak vereist die onafhankelijkheid en de faciliteiten eromheen. Je kunt dus naar een model waar je minder mensen hebt die een partnerbeloning verdienen. Dus ook meer ondernemersrisico hebben en daarvoor beloond moeten worden. Dat is wel even een forse omslag in denken die je als advocaat moet maken. Dat kunnen velen niet.'

Wilfred Bussink

Papier of digitaal?

Uit onderzoek is gebleken dat informatie tot u nemen vanaf papier efficiënter en effectiever gaat dan vanaf een beeldscherm. Het is dus niet zo verwonderlijk dat vele advocaten nog graag met een papieren dossier werken. Flexwerken, het nieuwe werken, tijd en plaats onafhankelijk werken, alle nieuwe vormen van werken vragen om een digitale informatie voorziening. Juist daarom is het dan ook niet zo verwonderlijk dat vele advocaten- kantoren de voorkeur geven aan het digitaal bewaren van hun dossier.

Maar waarom kiezen als u ook het beste van beide werelden kunt krijgen?

Bij View Document Management kunt u uw papieren dossiers veilig archiveren en deze digitaal opvragen en ontvangen. Vanuit de verschillende service level agreements zit er altijd een passende oplossing voor uw kantoor bij.

Statische, maar ook dynamische papieren dossiers worden opgehaald, geregistreerd en in een ISO 27001 beveiligd archiefdepot gearchiveerd. Via een online database heeft u toegang tot uw opgeslagen dossiers en kunt u een aanvraag bij ons achterlaten. Binnen de afgesproken responstijd staat het digitale dossier klaar in een beveiligde omgeving of wordt het fysieke dossier bij u aan het bureau afgeleverd.

Geen zorgen meer omtrent scannen, archiveren, vernietigen, registeren, zoeken en opruimen. Wij nemen alle archiefwerkzaamheden uit handen zonder dat u de grip op uw dossiers verliest.

Sterker nog, uit de ervaringen van onze opdrachtgevers blijkt dat het opvragen van een dossier bij View sneller resultaat oplevert dan zoeken in hun eigen archief.

View Document Management BV is een full-service bureau met kennis van het organiseren, bewerken, beheren en digitaliseren van dossiers en archieven. Bij View werken mensen met kennis van archiveren, die bovendien vertrouwd zijn met de regelgeving met betrekking tot vertrouwelijke documenten. Betrouwbaar, veilig en flexibel zijn dan ook onze kernbegrippen.

Bij View bieden we gecertificeerde oplossingen voor archiefopslag, archiefbeheer, scanning on demand, digitaal archiveren in de Cloud en Document Management.

Een ruimteprobleem? Te veel tijd bezig met archiveren? Vaak zoeken naar dossiers? Archiefachterstand? Bezig met het invoeren van een digitaal archief? Kortom: ervaart uw kantoor knelpunten bij het archiveren van de dossiers?

Neem dan vrijblijvend contact op met View:

0314 36 92 00. Wij maken graag tijd voor u vrij om de beste oplossing voor uw kantoor aan te bieden.

Pieter van Regteren Altena

- Geboren:** Leiden, 16 september 1953
- Burgerlijke staat** Gehuwd, twee dochters
- Studie** Nederlands recht, Rijksuniversiteit Groningen
- 1980-1985** Advocaat op het terrein van ondernemingsrecht en aansprakelijkheidsrecht bij Houthoff c.s. advocaten in Amsterdam
- 1985-heden** Advocaat bij (de rechtsvoorganger van) Van Doorne in Amsterdam. Sinds 1988 partner. Werkzaam binnen de praktijkgroep proces- en verzekeringsrecht met bijzondere belangstelling voor product- en beroepsaansprakelijkheid
- oktober 2013** Deken van de Amsterdamse Orde van Advocaten
- Nevenactiviteiten**
- 1985-1995 Hoofdredacteur *Amsterdams Baliebulletin*
- 2003-2006 Lid van het College van Afgevaardigden
- 2007-2013 Lid van de Amsterdamse Raad van Toezicht

‘Ik kom elke avond schor thuis’

Pieter van Regteren Altena volgde Germ Kemper eind oktober 2013 op als Amsterdamse deken. De ‘wittebroodsweken’ zijn voorbij. Wat trof hij aan bij Amsterdamse advocaten en hoe beoordeelt hij het nieuwe toezichtvoorstel van Veiligheid en Justitie? ‘De landelijk deken in de rol van voorzitter van het college van toezicht heeft ook wel praktische voordelen.’

Sabine Droogleever Fortuyn

Beeld: Emilie Hudig

‘De kamer krijg je erbij’, zegt Pieter van Regteren Altena (60). Hij loopt zijn werkkamer aan de Paulus Potterstraat binnen, met uitzicht op het Van Gogh Museum. De ruimte, formaat balzaal, heeft een houten vloer, hoge plafonds, grote ramen met lichte gordijnen tot aan de grond. Aan het plafond hangt een uitbundige, donkerblauwe kroonluchter.

Van Regteren Altena begon op 30 oktober 2013 als Amsterdamse deken. De opvolger van Germ Kemper trad aan in een turbulente tijd. De discussie rond de organisatie van het toezicht op de advocatuur woedde volop en een nieuwe bezuinigingsronde op gefinancierde rechtsbijstand was nog maar net aangekondigd. Waarom Van Regteren Altena

deze functie toch wilde vervullen? ‘Het is niet zo dat ik op mijn veertigste jaar zei: “Ik wil deken worden”. Nee. Het is een fuik waar je in zwemt.’

Zijn carrière bij de Orde ontstond in zijn vierde jaar als advocaat. Hij was een jaar of tien hoofdredacteur van het *Amsterdams Baliebulletin*. Verderop in zijn carrière was hij lid van het College van Afgevaardigden. Weer later werd hij lid van de Amsterdamse Raad van Toezicht, waarvan de laatste drie jaar als waarnemend deken.

De Amsterdamse deken wilde niet van jongsaf aan al de advocatuur in. Hij groeide op in Haarlem als oudste in een gezin met vier kinderen. Zijn vader was archeoloog. Zijn moeder studeerde kunstgeschiedenis en koos daarna voor

het gezin. Nadat Van Regteren Altena werd uitgeloot voor een studie medicijnen, ging hij als verpleeghulp in een instituut voor epilepsiebestrijding werken. Het jaar erop werd hij opnieuw uitgeloot.

Misschien dat hij toch een beetje van de juridische interesse van zijn grootvader, een rechter, erfde, want na de tweede uitloting besloot hij rechten te gaan studeren aan de Rijksuniversiteit Groningen, zoals Germ Kemper ook heeft gedaan. De twee kennen elkaar overigens niet uit deze tijd.

Zijn carrière in de advocatuur begon hij bij Houthoff c.s. advocaten in Amsterdam. Na vijf jaar stapte hij over naar de rechtsvoorganger van Van Doorne in Amsterdam waar hij drie jaar

later partner werd. Van het begin af aan werkte hij er binnen de sectie proces- en verzekeringsrecht. Zijn interessegebied: verzekeringsrecht en beroepsaansprakelijkheid van medisch beroepsbeoefenaars en productenaansprakelijkheid.

Voor het aantreden als deken droeg hij zijn praktijk goeddeels over aan twee jonge collega-partners. Hij heeft nog een aantal procedures onder zich, vooral langlopende medische tuchtdossiers. Maar de meeste tijd besteedt Van Regteren Altena aan het Amsterdamse deken-schap. 'Het is een fulltimebaan. Ik werk negentig procent van mijn tijd als deken en twintig procent als advocaat van Van Doorne.'

Het houden van toezicht op de advocaten binnen het arrondissement is de belangrijkste taak van het bureau van de Amsterdamse Orde en daarmee van de deken. Van Regteren Altena is niet van plan een heel eigen koers te gaan varen tijdens zijn deken-schap. 'Een van de kenmerken van goed toezicht is dat het consistent en voorspelbaar is. Als toezichthouder, die een beperkte termijn in functie is, moet je persoonlijke stokpaardjes in de stal houden.' Zijn werkwijze en prioriteiten stemt hij dan ook af op die van de andere plaatselijke dekens. In het dekenberaad is het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening als speerpunt geformuleerd. 'Daar valt onder dat we er meer op zijn gaan letten of een advocaat de stappen in een proces vastlegt, afspraken op schrift stelt. Als er later toch gedonderd komt met een cliënt, heb je als advocaat iets om op terug te vallen.'

Maar het gaat vooral om de kwaliteit van dienstverlening richting de cliënt. 'Advocaten moeten hun cliënten duidelijk informeren zodat deze precies weten waar ze aan toe zijn. Zorg er als advocaat voor dat een cliënt die niet had voorzien dat hij of zij voor gefinancierde rechtshulp in aanmerking kwam, die alsnog krijgt. Zorg ervoor dat de stukken juridisch inhoudelijk goed zijn.'

Over de organisatie van het toezicht discussieerde de Orde hevig met het ministerie van Veiligheid en Justitie. Volgens het laatste voorstel wordt de algemeen deken voorzitter van een nieuw, driekoppig college van toezicht. De andere twee leden zijn advocaat, rechter noch ambtenaar. Dit college bepaalt het toezichtbeleid en de eisen waaraan het toezicht op advocaten moet voldoen. De lokale dekens blijven zelf inhoudelijk eindverantwoordelijk.

De Orde reageerde positief, maar wijkt het plan om de algemeen deken te benoemen als voorzitter niet te veel af van het idee dat het stelseltoezicht moet worden uitgevoerd door een onafhankelijke derde, zoals Arthur Docters van Leeuwen eerder voorstelde? Van Regteren Altena: 'Het heeft ook wel praktische voordelen omdat de algemeen deken bij het dekenberaad aanwezig is. Waar gaan we vooral op letten? Hoe gaan we dat doen? Hoe lang is de doorlooptijd? Dat wordt onderling tussen de plaatselijke dekens afgesproken in aanwezigheid van de landelijk deken. Zo heb je niet iemand die van boven dat toezicht zit uit te oefenen, maar bepaal je met z'n allen het beleid. Dat wordt dan uitgewerkt op lokaal niveau.'

Moszkowicz

Algemeen deken Walter Hendriksen en Van Regteren Altena zijn partner bij hetzelfde kantoor (Van Doorne). Wordt het voor Hendriksen niet lastig om als voorzitter van het college van toezicht zijn werk te doen? Hendriksen moet zijn kantoorgenoot volgens de laatste plannen immers gaan controleren. Van Regteren Altena vindt van niet: 'Allereerst is het college van toezicht een driemanschap. Er zijn nog altijd twee andere leden die ook toezicht houden. Bovendien stelt het college het beleid in samenspraak met het dekenberaad vast. Ik ga ervan uit dat dat uit haalbare normen bestaat, waar we allemaal achter staan. Ten derde kun je niet uitsluiten

dat de algemeen deken de plaatselijke dekens kent. Als hij ze niet al kent, leert hij ze wel kennen. Dat hoeft geen reden te zijn waarom hij ze niet zou kunnen controleren.'

Het scenario dat de landelijk deken zijn kantoorgenoot zou moeten voordragen voor ontslag, als die zijn werk niet goed zou doen, hebben de dekens al met elkaar doorgenomen. 'Over dat theoretische geval hebben we het gehad, ja. Daar gaan we verstandig mee om. Walter Hendriksen heeft al gezegd: "Als dat aan de orde is, trek ik me terug. Dan vraag ik een van de andere leden van het college van toezicht dat te doen."'

Het toezicht door het Amsterdamse dekenaat stond de afgelopen paar jaar extra in de belangstelling naar aanleiding van het onderzoek van Germ Kemper naar het functioneren van de inmiddels geschrapte Bram Moszkowicz. Het Amsterdamse kantoor Brink Attorneys nam de geschrapte strafpleiter als 'counsel' of juridisch adviseur aan. Mag dat volgens de regels van het tuchtrecht? Volgens de Amsterdamse deken bestaat daartegen geen bezwaar zolang Moszkowicz daadwerkelijk als juridisch adviseur en niet als advocaat werkzaam is. 'Daarover mag geen verwarring ontstaan. Een juridisch adviseur op een advocatenkantoor adviseert intern, behandelt cliënten niet rechtstreeks en stuurt geen declaraties aan cliënten. Met het kantoor zijn daar duidelijke afspraken over gemaakt. Het is niet de bedoeling van de Amsterdamse Orde om Moszkowicz brodeloos te maken. Hij is op zich een goede strafrechtjurist. Ook als je rechters spreekt, hebben ze geen klachten over de wijze waarop hij strafzaken behandelde. Dus als hij zich nuttig maakt en hij krijgt op een nette manier betaald, is dat allemaal prima.'

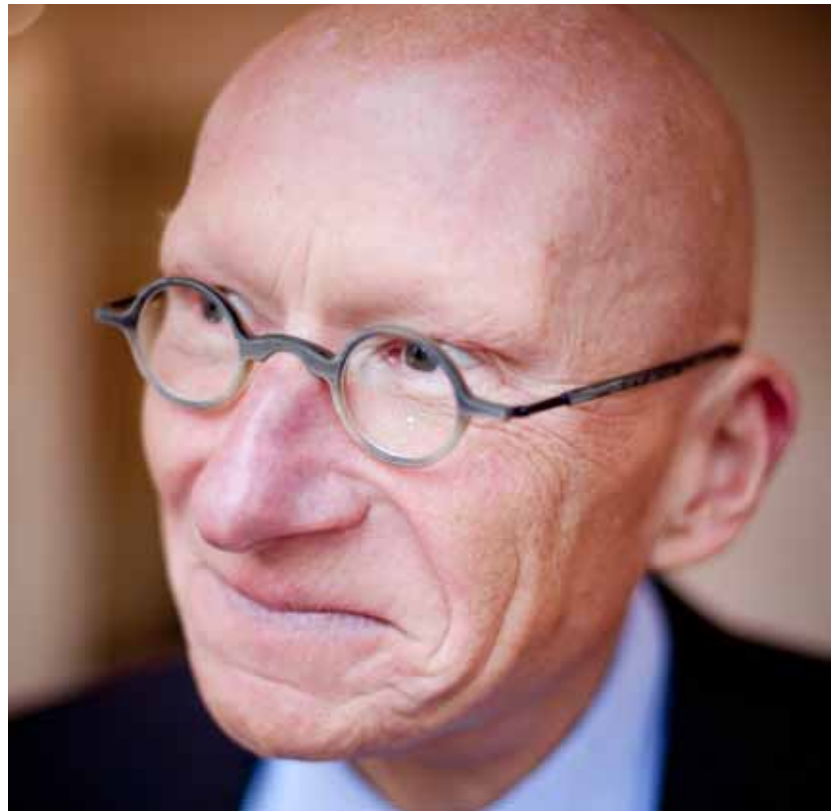
Zelf is Van Regteren Altena ook wel eens met de tuchtrechter in aanraking gekomen. Dat is volgens de Amsterdamse deken onvermijdelijk gekoppeld

aan het lidmaatschap van de Raad van Toezicht. 'Je hebt natuurlijk regelmatig te maken met mensen die al boos, ongelukkig en ontevreden zijn. En als ze vinden dat je de klacht niet goed behandelt, ben je het volgende mikpunt.' Als advocaat binnen zijn verzekeringspraktijk kreeg hij twee keer een klacht aan zijn broek, van dezelfde klager die ook twee keer in hoger beroep is gegaan. Dat was in een medische aansprakelijkheidszaak waarin Van Regteren Altena optrad voor een ouder van een kind. De ouder was ontevreden over de hulp die hij gekregen had.

'De klachten gingen over de actie die ik als opvolgend advocaat had ondernomen na een voor de cliënt ongunstig deskundigenbericht in een civiele zaak. Ik heb daar inhoudelijk stelling tegen genomen door aan te geven dat de deskundigen deels van de verkeerde feiten waren uitgegaan. Later stelde de cliënt dat ikzelf voor een beter deskundigenbericht had moeten zorgen, de deskundigen bij het medisch tuchtcollege had moeten aanklagen en nog weer later dat ik ze aansprakelijk had moeten stellen.' De raad en het Hof van Discipline verwierpen de klachten en stelden dat Van Regteren Altena zijn gekozen aanpak goed had verdedigd.

Inmiddels heeft Van Regteren Altena als Amsterdamse deken tientallen kantoren bezocht. Volgens hem zijn deze over het algemeen goed georganiseerd op wat 'onhandigheidjes' na. Zoals een administrateur van een kantoor die geldbedragen van de derdengeldenrekening naar de gerechtigden overmaakt. Terwijl volgens de regels de bestuurders van de Stichting Beheer Derdengelden dat zelf moeten doen. Daar wijst Van Regteren Altena het betreffende kantoor op tijdens zo'n bezoek.

Een echt in het oog springende kwestie is volgens Van Regteren Altena dat in Amsterdam heel veel kantoren in de problemen dreigen te komen door de aankomende verdere bezuinigin-

gen op gefinancierde rechtshulp. 'Aan de jaarcijfers van kantoren die zich overwegend met gefinancierde rechtshulp bezighouden, zie je nu al dat de omzet terugloopt.' De dreigende extra bezuinigingen van 85 miljoen euro baren hem dan ook grote zorgen. 'Het betekent dat een groep advocaten die nu goed werk doet, dat niet meer zal kunnen doen. En rechtzoekenden hebben straks minder mogelijkheden om hun zaken behandeld te krijgen. Dat is triest. Zeker in een tijd van laagconjunctuur. De zorg voor de toegang tot het recht is een kerntaak van de overheid. De voorgestelde verdere bezuiniging is wat mij betreft dan ook een verkeerde keuze.'

Voor hoe lang Van Regteren Altena het dekenschap op zich neemt, weet hij nog niet. Een vaste termijn is niet aan deze functie verbonden. 'Je wordt gekozen voor twee jaar, maar dat is niet heel efficiënt. Het eerste jaar moet je eerst goed inwerken. Elk jaar word je geëvalueerd. Als je dan al na twee jaar zou stoppen, is dat zonde. Of ik moet

natuurlijk een stomme fout maken, of ik moet het na twee jaar zelf al weer gezien hebben.' Maar daar gaat hij niet van uit.

Van plan om terug te keren naar zijn oude praktijk is Van Regteren Altena niet. 'Die is immers goed overgedragen.' Drie tot vier jaar is volgens hem in Amsterdam een meer gebruikelijke periode. Zijn voorganger Germ Kemper deed het zes jaar.

In zijn proces- en adviespraktijk stond Van Regteren Altena vooral verzekeraars en beroepsbeoefenaars bij. De zaken, tuchtzaken, aansprakelijkheidszaken, of advisering, hadden een lange doorlooptijd en waren inhoudelijk zeer juridisch. Het contrast is groot. Als deken is het volgens Van Regteren Altena 'veel korte baan schaatsen'. Sommige klachten behandelt hij in een dag. En hij doet veel meer mondeling dan schriftelijk. 'Hier op het bureau heb ik veel overleg. Ik pleeg telefoontjes, heb besprekingen. Ik kom elke avond schor thuis.'

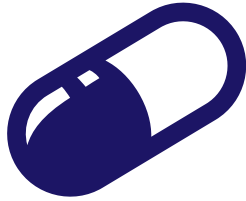
Europa wat staat juristen te wachten?

Op 22 mei stemt Nederland voor het Europees Parlement. Binnenkort wordt ook het zogeheten Stockholm-programma voor justitieel beleid uitgebreid. Welke veranderingen in Europees recht staan er op stapel?

Peter Louwerse

Beeld: Dmitry de Bruin

Problemen door E-commerce

Doordat mensen dankzij internet steeds meer spullen en diensten in het buitenland kopen, komen er meer juridische vragen over het vrije verkeer van goederen en diensten. 'Vroeger gingen die vragen over fysieke handel,' zegt Onno Brouwer, advocaat bij Freshfields Bruckhaus Deringer. 'Nederland wilde Belgische jenever en Duitse yoghurt weren. Nu zien we dezelfde vragen over goksites en online loterijen. Landen willen hun eigen markten beschermen.' Ook het online kopen van geneesmiddelen levert juridische hoofdbrekens op. Stel dat een pil in Spanje alleen verkrijgbaar is op recept en in Frankrijk vrij wordt verkocht: mag een Spanjaard dat medicijn dan in Frankrijk kopen? 'Dergelijke problemen nemen exponentieel toe,' zegt Brouwer.

Europees OM in de maak

De bedrijfstak die de voordelen van de interne markt het best kent? 'De georganiseerde criminaliteit,' zegt CDA-Europarlementariër Wim van de Camp. 'Daarom is Europese criminaliteitsbestrijding nodig. Dat levert toenemende spanning op met de strafrechtelijke soevereiniteit op nationaal niveau.'

Een uitvloeisel is het voornemen van de Europese Commissie om een Europees Openbaar Ministerie (OM) op te richten voor de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit en fraude met Europese subsidies. Van de Camp noemt het Nederlandse verzet hiertegen naïef. 'Nederland kan geen kant op,' zegt Van de Camp. 'Wij hadden in Nieuwegein ook een maffiamannetje op een flatje zitten. Nederland zal geen veto uitspreken.' Nederlandse juristen moeten dus rekening houden met een Europees OM.

Een ander hoofdpijndossier voor advocaten kan voortkomen uit de meerjarige strategische samenwerking op het gebied van justitiële zaken. Minister van Veiligheid en Justitie Ivo Opstelten (VVD) sloot met acht landen een overeenkomst over onder meer forensisch onderzoek, cybercriminaliteit en slachtofferzorg. 'Hier zie je het Europa van de meerdere snelheden,' zegt Van de Camp. 'Het is handig dat we bij grensoverschrijdende criminaliteit forensisch onderzoek door Zweden kunnen laten doen. Tegelijkertijd moeten Nederlandse advocaten weten dat de strategische samenwerking met het ene land wel van toepassing is, en met het andere land niet. En dat alles in 28 lidstaten.'

Kooprecht wordt ingewikkelder

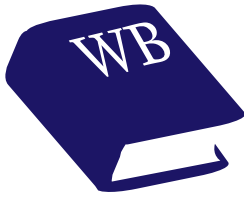
Met het Europees kooprecht Common European Sales Law (CESL) wilde de Europese Commissie kopen over de grens gemakkelijker maken. Maar volgens Europarlementariër Wim van de Camp is een grensoverschrijdende koop

juist ingewikkelder geworden. 'Volgens CESL bepaalt de verkoper welk recht van toepassing is,' legt Van de Camp uit. Dat is in strijd met de richtlijn consumentenbescherming die de consument juist het recht geeft om te kiezen. 'Dit wordt een van de grootste knelpunten,' voorspelt Van de Camp. 'De nieuwe commissie moet hier lijn in aanbrengen.' Van de Camp noemt de kooprecht de nachtmerrie van het midden- en kleinbedrijf. 'Een mkb'er kan de juridische (on)mogelijkheden niet overzien.' De CDA'er verwacht talloze procedures zolang er geen duidelijkheid is.

Verplicht samenwerken

De vluchtelingen in hun gammele bootjes die de oversteek over de Middellandse Zee wagen, staan symbool voor de immigratieproblemen waarmee de Europese Unie te kampen heeft. Italië en Spanje willen het probleem van de asielzoekers en illegale migranten niet langer alleen opknappen. Er wordt nu al samengewerkt binnen de Europese grensbewakingsorganisatie Frontex. Die tracht te voorkomen dat mensen in die bootjes stappen. Als mensen toch de overtocht maken, probeert Frontex te verijdelen dat de bootjes aan land komen binnen de EU. 'Die samenwerking krijgt een verplicht karakter,' denkt Flora Goudappel, universitair hoofddocent Europees recht aan de Erasmus Universiteit en kandidaat-Europarlementariër voor de PvdA. 'Er komen meer regels voor vreemdelingenrecht vanuit Europa.'

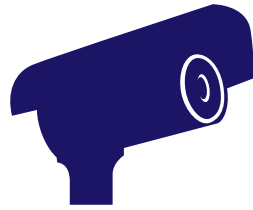
Meer kennis van Europees recht

Het is de Europese Commissie al jarenlang een doorn in het oog dat de kennis van Europees recht bij juristen in veel lidstaten onder de maat is. Dat moet beter, en daarom stelt Europa voor de komende zeven jaar 700 miljoen euro beschikbaar voor opleidingen in Europees recht. Dat geld gaat vooral naar beroepsorganisaties, verwacht Flora Goudappel. Ze denkt aan het bijspijkeren van de kennis van rechters, advocaten en notarissen. Wim van de Camp roept juridische beroepsorganisaties op om snel subsidie aan te vragen. 'De pot is nog lang niet leeg.'

Kritisch op staatssteun

De Europese Commissie hecht aan eerlijke mededinging. Brussel kijkt daarom al jaren zeer kritisch naar staatssteun, en zal hier de komende jaren op blijven toezien. Advocaat Onno Brouwer: 'Daarbij komen nieuwe onderwerpen aan de orde. De commissie doet nu een diepgravend onderzoek naar manieren waarop landen proberen bedrijven aan te trekken, bijvoorbeeld door belastingfaciliteiten. Concurrenten van bedrijven die staatssteun krijgen, zullen dat aantekenen bij de commissie. De advocatuur heeft hier een belangrijke adviesfunctie. Bedrijven kunnen naar de rechter stappen als staatssteun niet is gemeld in Brussel.'

Meer controle op sociale zekerheid

Een uitkering aanvragen in een ander land binnen de EU wordt moeilijker, verwacht Flora Goudappel. Ze baseert dat op discussies in een aantal EU-landen. 'Lidstaten gaan regels strenger toepassen,' voorspelt ze. 'Er zal eerder een registratieplicht komen, er komt ook in Nederland meer controle op wie je bent, en wat je komt doen en landen zullen strenger toezien op uitkeringsgerechtigden uit andere lidstaten.'

Goudappel denkt dat Europa hogere eisen gaat stellen aan de sociale zekerheid. Dat heeft vooral consequenties voor landen die niet voldoen aan de minimumeisen. 'Nederland hoopt zo de eigen concurrentiepositie te verbeteren,' meent Goudappel. Die ontwikkeling zal ook gevolgen hebben voor de seizoenarbeiders die nu uit Midden- en Oost-Europa naar ons land komen. 'Er zijn veel problemen met arbeidsmigranten. Het vrije verkeer van personen is hiervoor niet ingericht en niet voor bedoeld. Niemand is er ook blij mee: ook Polen niet, want die zien een vertrek van hoogopgeleide werknemers.'

Goudappel denkt dat Brussel het vrije verkeer van personen de komende jaren zal inperken. Dat beleid moet ook de uitbuiting van kansarme werknemers beteugelen. Als iemand uit een ander EU-land nu naar Nederland komt en kan aantonen dat hij een eigen inkomen heeft, moet Nederland hem toelaten, registreren en een sofinummer geven. 'Controleren op uitbuiting mag nu niet, want dat is discriminerend,' verklaart Goudappel. 'Maar op die regel komen uitzonderingen.'

Ook al staat het vrije verkeer van personen politiek onder druk, Onno Brouwer verwacht niet dat Brussel deze vrijheid zal aantasten. 'De EU heeft zich hieraan gecommitteerd, en is dus waakzaam op inbreuken.'

Strenger toezicht op banken

Na de val van Lehman Brothers in 2008 werd de financiële sector overspoeld door wetgeving die het omvallen van banken moet tegengaan. 'En er komt nog meer aan,' zegt Matthias Haentjens, hoogleraar financieel recht aan de Universiteit Leiden.

Vanuit Europa gaat het vooral om de bankenunie. Vanaf november dit jaar houdt de Europese Centrale Bank in Frankfurt toezicht op de banken uit de Eurolanden. Nederlandse banken krijgen dan dus niet langer te maken met De Nederlandsche Bank als eindverantwoordelijk toezichthouder.

Bij het toezicht horen uiteraard sancties. 'Een sanctie werkt pas goed als een bank erdoor failliet kan gaan. Daarvoor is een goed insolventierecht nodig dat voor heel Europa geldt,' legt Haentjens uit. Met dat doel is de Herstel- en Afwikkelrichtlijn ontwikkeld, die naar verwachting nog voor de verkiezingen wordt aangenomen in het Europees Parlement. Haentjens: 'Er komt dus een Europees regime voor probleembanken, en dat betekent dat Nederlands recht moet worden aangepast.'

Het belangrijkste element van de richtlijn is het zogeheten *bail-in* instrument, dat regelt wie moet bloeden als een bank dreigt om te vallen. Haentjens: 'Aandelen en ook obligaties kunnen worden afgewaardeerd. Obligaties kunnen ook worden omgezet in aandelen. Dat is ingrijpend voor Nederland: twintig procent van de balansen van Nederlandse banken wordt gefinancierd door obligaties.'

Spaarders en handelscrediteuren hebben een betere positie dan houders van aandelen en obligaties. Uit de nationalisatie van SNS Reaal hebben we kunnen afleiden dat *bail-in* kan leiden tot talrijke juridische procedures. Als die nieuwe richtlijn nog voor de verkiezingen wordt aangenomen, gaat de *bail-in* pas gelden vanaf 1 januari 2016,

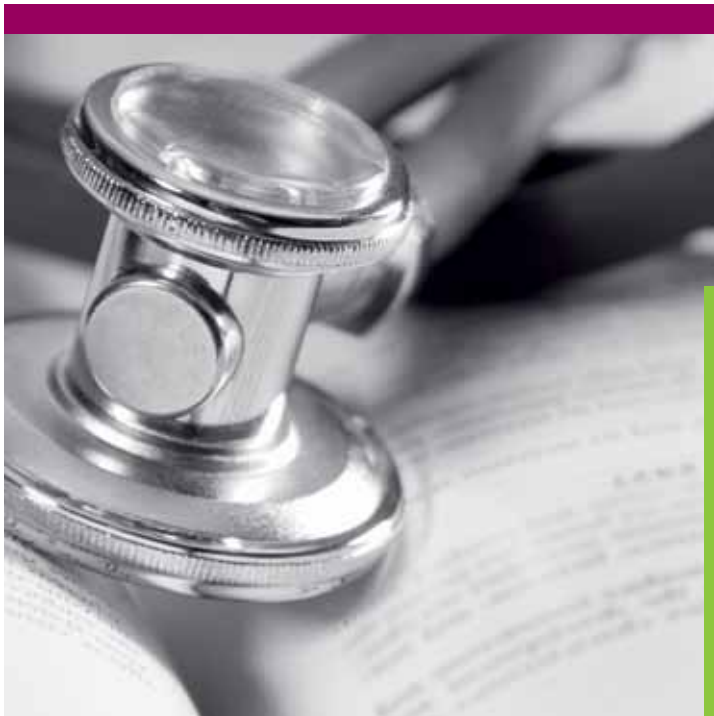
zodat de markt eraan kan wennen. Een ander belangrijk onderdeel van de bankenunie is het Single Resolution Mechanism (SRM). Haentjens: 'Een Europese raad (de zogeheten *resolution board*) gaat beslissen of de *bail-in* gaat plaatsvinden, of een bank wordt opgeknipt enzovoort. Dan krijg je ingewikkelde vragen. Waar kan een bank of obligatiehouder die wil protesteren tegen zo'n beslissing terecht? Bij de eigen toezichthouder die een besluit uitvoert van de *resolution board*? Of bij het Europese Hof? En op welke regels kun je je dan beroepen? Als dit soort procedures naar nationaal recht worden beslist, kan dat leiden tot verschillen tussen lidstaten. Dan kan Europa met harmoniserende regelgeving komen.'

Sancties met grote gevolgen

Economische sancties van de Europese Unie hebben veel invloed op het bedrijfsleven, zegt Onno Brouwer. 'Exportverboden en het bevriezen van tegoeden hebben verstrekkende gevolgen. Dat hebben wij gezien bij de maatregelen tegen bijvoorbeeld Libië. Advocaten zullen zeker adviseren over sancties tegen Rusland in verband met Oekraïne, omdat het vaak om complexe vragen gaat.'

advertenties

ACADEMIE VOOR GEZONDHEIDSRECHT

- ✓ Dé opleider in gezondheidsrecht
- ✓ Topdocenten met ruime ervaring in rechtspraktijk en wetenschap
- ✓ Speciaal voor advocaten en academische juristen

DE BRAUW GROOTSTE

De top 10 van kantoren naar aantal advocaten.

De Brauw Blackstone Westbroek
285

NautaDutilh
258

Loyens & Loeff
256

Houthoff Buruma
239

AKD
179

Stibbe
166

Allen & Overy
163

CMS Derks Star Busmann
136

Pels Rijcken & Droogelever Fortuijn
129

Clifford Chance
127

Harde cijfers

De Stand van de Advocatuur is uit. Een selectie uit de nieuwste statistieken

SNELSTE GROEIERS

Kantoren (vijf jaar en ouder met minimaal twintig advocaten) die procentueel het snelst groeiden in de periode 2010-2014.

Linklaters
+77,8

DVDW
+51,7

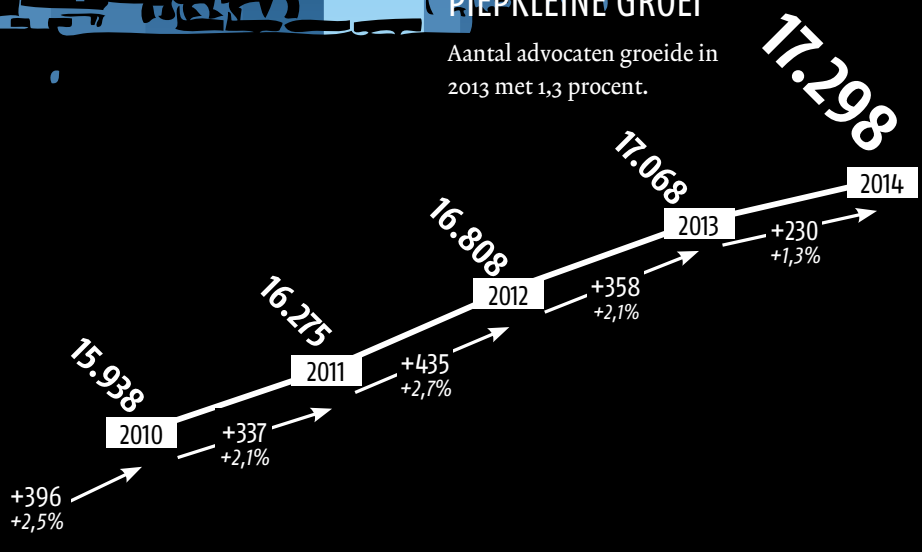
Van Iersel Luchtman
+26,3

De Haan
+25,4

Boels Zanders
+21,1

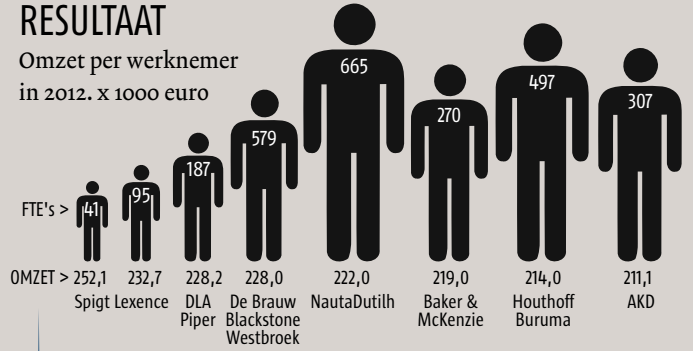
PIEPKLEINE GROEI

Aantal advocaten groeide in 2013 met 1,3 procent.

RESULTAAT

Omzet per werknemer in 2012. x 1000 euro

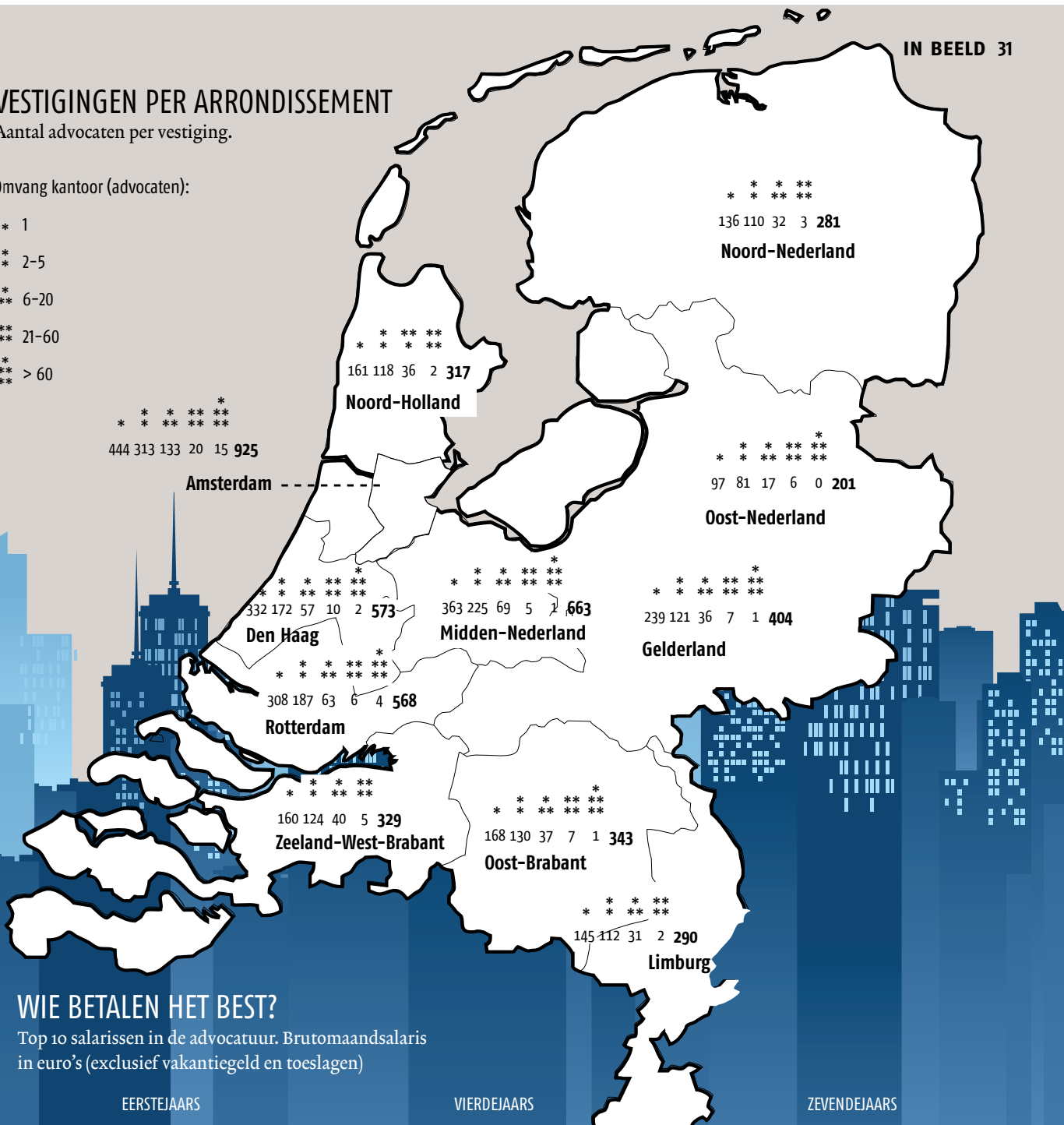
De Stand van de Advocatuur & het Notariaat werd op 21 maart gepresenteerd in Amsterdam. Het betreft de negentiende editie die de redactie van *Advocatie* samenstelde.

VESTIGINGEN PER ARRONDISSEMENT

Aantal advocaten per vestiging.

Omvang kantoor (advocaten):

- * 1
- * 2-5
- ** 6-20
- ** 21-60
- ** > 60

WIE BETALEN HET BEST?

Top 10 salarissen in de advocatuur. Brutomaandsalaris in euro's (exclusief vakantiegeld en toeslagen)

EERSTEJAARS

VIERDEJAARS

ZEVENDEJAARS

1	Pot Jonker (-)	4264	Pot Jonker (-)	5541	Norton Rose Fulbright (-)	8056
2	Bird & Bird (6)	4085	Norton Rose Fulbright (-)	5413	Bird & Bird (2)	7588
3	Norton Rose Fulbright (-)	3758	Bird & Bird (1)	5476	Baker & McKenzie (3)	7058
4	Baker & McKenzie (4)	3411	CMS Derks Star Busmann (3)	4944	Boekel De Nerée (4)	6694
5	Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn (-)	3184	Baker & McKenzie (4)	4823	Lexence (7)	6547
6	Boekel De Nerée (8)	3161	Boekel De Nerée (6)	4636	Pot Jonker (-)	6541
7	CMS Derks Star Busmann (9)	3103	Deterink (9)	4506	CMS Derks Star Busmann (5)	6534
8	SRK Rechtsbijstand (10)	3037	Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn (-)	4450	Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn (-)	6410
9	Lexence (23)	2994	AKD (11)	4420	Deterink (11)	6201
10	AKD (12)	2957	Lexence (14)	4310	Kennedy Van der Laan (10)	6172

Zware, zware overhead

De vaste lasten voor pand, personeel en 'papier' hangen steeds zwaarder om de nek van advocaten. Volgens kenners is het hoog tijd slimmer met overheadkosten om te gaan, zeker nu de kaasschaaf bot begint te worden.

Michel Knapen

Wat als er meer rekeningen binnenkomen dan eruit gaan? Dat is in de advocatuur geen fictie meer. Enkele kantoren zijn al omgevallen, andere zitten bij bijzonder beheer, bij weer andere is de nood hoog. Omzetten schieten omlaag, soms wel met twintig procent per jaar. Maar aan het eind van de maand moet wel de huur worden betaald. En het personeel. En de abonnementen op de vakbladen, de koffie, de schoonmaakspullen, de kilometervergoeding. De advocatuur heeft sowieso al hoge overheadkosten (zie kader 'Hoge overhead').

Om die kosten inzichtelijk te maken, tekent interim finance manager Hans Schuurman altijd een taartpunt. 'Stel: bij een middelgroot kantoor gaat vijftig procent van de omzet op aan loonkosten, twintig procent is voor huisvesting en ICT en tien procent voor de variabele kosten. De rest, twintig procent, is de winst. Als de omzet dan onder druk komt te staan, blijken de vaste kosten op korte termijn zeer beperkt beïnvloedbaar en eindig je in een winst-squeeze. Elk kantoor heeft de kaasschaaf er wel overheen gehaald,' weet Schuur-

man. 'Hier en daar is een secretaresse gesneuveld en soms zijn de ski-uitjes geschrapt. Nu het vet weg is, zijn er steeds minder mogelijkheden om verder in de kosten te snijden. Tenzij je het zoekt in het efficiënter maken van processen en inzet van slimme ICT, zodat je met dezelfde mensen meer toegevoegde waarde levert.'

Reorganisatie

Een van de kantoren waar 'secretaresses zijn gesneuveld' is De Clercq Advocaten, een kantoor met bijna veertig medewerkers in Den Haag en Leiden. Dat gebeurde tijdens een reorganisatie in 2010. Partner Ernst van Win: 'De secretaresses die we toen overhielden, waren lang in dienst en hadden bijbehorende salarissen, die ook nog eens elk jaar werden verhoogd. Enkele jaren geleden betaalden we voor secretaresses op niveau al snel drieduizend euro per maand. Nu bieden secretaresses van hetzelfde niveau zich aan voor rond de tweeduizend euro.'

De secretaresses die '2010' hadden overleefd, konden bij De Clercq solliciteren op twee functies: managementas-

sistent en afdelingsassistent. 'Degenen die de positie van managementassistent kregen, hebben het hogere salaris behouden. Andere secretaresses kwamen automatisch in de functie met minder verantwoordelijkheden terecht zodat zij niet werden geconfronteerd met een onvrijwillig ontslag in een periode dat het erg moeilijk is ander werk te vinden. Dat alles is geschied in goed overleg met de ondernemingsraad.'

Een dergelijke strategie ziet HR-consultant Robert Dicke (Dicke Röell Breedveld – Executive Search, Interim Management en CareerFocus) wel vaker bij advocatenkantoren. *Shared services*, noemt hij dat: secretaresses en PA's worden gedeeld. 'Maar op een gegeven moment ben je wel uitgesneden in de staf.' Dus wordt er, volgens Dicke, steeds vaker gekeken naar de groep advocaten met acht tot twaalf jaar ervaring. 'Omdat aan de bovenkant alles vast zit, zijn er voor hen weinig groeimogelijkheden meer. Senior advocaten krijgen meer en meer te horen: je zult geen partner worden, wordt het niet eens tijd de stap naar buiten te zetten?'

Foto: Shutterstock

Dat geldt al helemaal voor advocaten die te weinig omzet draaien. ‘Met die mensen móét je het gesprek aangaan, en ja: dat kan leiden tot ontslag. Daarvoor ben je dan een som geld kwijt. Dat is duur, maar het is eenmalig duur. Doormodderen met een advocaat die onvoldoende oplevert, is duurder dan hem af te kopen.’

Zulke advocaten zouden volgens de HR-consultant serieuzer moeten kijken naar een functie als *legal counsel*, hoewel advocaten nog een beetje neerkijken op bedrijfsjuristen. Dicke: ‘Veel bedrijven nemen *legal counsels* aan om het werk dat ze voorheen uitbesteedden aan advocaten, nu zelf te kunnen doen. Alleen het *sophisticated high end* werk wordt nog bij advocatenkantoren ondergebracht. Bij het bedrijfsleven liggen zeker kansen

voor voormalig advocaten.’ Dat kan een elegante manier zijn om een teveel aan advocaten kwijt te raken en de hoge maandlasten te drukken.

Inefficiënt

Maar ook met minder mensen op de *payroll* moet nog steeds de huur van het pand worden betaald, dat inmiddels te groot is geworden voor de personele bezetting. En advocaten zijn al zo duur gehuisvest, weet vastgoedconsultant Leon van Leersum. ‘De advocatuur is uniek in de bijzondere manier van ruimtegebruik. Er wordt traditioneel veel gewerkt met eigen kamertjes. Dat telt fors door in de kosten.’

Dat kan veel efficiënter, weet Van Leersum, partner bij REDEPT (The Real Estate Department). ‘Een advocaat zit

misschien effectief dertig procent achter zijn bureau op zijn kamer, en tegelijkertijd heeft hij dat bureau en die kamer voor exclusief gebruik.’ Veel beter is het om ruimtes te flexibiliseren en beschikbaar te stellen aan anderen, maar daar wil de advocatuur nog niet zo aan. ‘Je kunt je afvragen of het noodzakelijk is dat al die werkzaamheden in een eigen kantoor worden verricht. Wat ik doe is vertrouwelijk, zeggen advocaten dan. Moet je dat oplossen met muren eromheen? Het is natuurlijk een heel veilige manier van werken, maar het heeft een prijskaartje. Je kunt intern prima afspraken maken om die vertrouwelijkheid te waarborgen.’ Van Leersum ziet veel liever hybride werkvormen, *open settings* zoals kantoortuinen en meer gedeeld ruimtegebruik. ‘Daarmee kun

je de hoeveelheid kantoorruimte en dus de kosten zo maar met veertig, vijftig procent verminderen.’

Wie vastzit aan een huurovereenkomst voor lange tijd heeft echter niet veel keuze. Of wel? ‘Jazeker,’ zegt Van Leersum. Juist in tijden met leegstand op de kantorenmarkt, staan advocaten sterk om met hun verhuurder te gaan heronderhandelen. Het principe van *blend & extend* wordt daarbij steeds vaker toegepast. ‘Vermeng en verleng. De ingrediënten van de waarde van het huurcontract – de duur, de huurprijs, de omvang van het gehuurde – kun je allemaal herschikken. Als je de huurperiode langer maakt, kun je het aantal vierkante meters verminderen of de huurprijs verlagen. Zo kun je heel wat binnenhalen.’

Nu lijken beginnende kantoren het makkelijker te hebben. Tenminste, zegt starter Ruben Alderse Baas, als je van de gebaande paden durft af te stappen. Met een maat opende hij in een leegstaande winkel in Groningen een advocatenkantoor, haalde meubels bij de kringloopwinkel en ontvangt ook winkeland publiek als cliënt. ‘Bij de hypotheekwinkel om de hoek zitten stellen die uit elkaar gaan en dan komen ze bij ons voor hun echtscheidingsconvenant. Ik wil maar zeggen: conventionele huisvesting is geen voorwaarde voor succes.’

Starters hebben misschien makkelijk praten: ze zitten niet vast aan panden en duurovereenkomsten. Alderse Baas: ‘Maar ook bestaande middelgrote kantoren hoeven niet naar Gispes te rennen als ze hun meubels willen vervangen. En waarom zou al het personeel in één pand op een A-locatie moeten zitten? Plaats de *backoffice* op een bedrijventerrein en ontvang je cliënten in een veel kleiner mooi pand centraal in de stad. En wat hoge kosten voor ICT betreft: werken in de Cloud is echt de toekomst.’

Onzichtbare kosten

Nog zo’n molensteen is de vakken-nis. Niet bijhouden gaat ten koste van

Alderse Baas: ‘Waarom zou al het personeel in één pand op een A-locatie moeten zitten?’

kwaliteit waardoor je je uit de markt prijst, wel bijhouden neemt een flinke hap uit de begroting. Neem de papieren bibliotheek. Evert de Pender, directeur van Legal Intelligence: ‘Boeken zijn goedkoop, tenminste als je kijkt naar *out of pocket*-kosten. Maar met boeken heb je een veel grotere verwerkingstijd, en dat zijn verborgen kosten. Hoelang ben je bezig met het zoeken naar het boek in je bibliotheek? Hoelang ben je bezig met het zoeken in het boek of serie van tijdschriften? Dan moet je nog iets met die informatie, bijvoorbeeld die pagina kopiëren. En hoe groot is de kans dat je iets mist? Ook dat zijn allemaal onzichtbare kosten.’ Wie digitaal zoekt, met geavanceerde zoekmachines, krijgt informatie binnen een fractie van een seconde boven tafel. ‘Je mist niks en kunt er direct mee aan de slag. Misschien duurder dan traditionele boeken en vakbladen, maar de efficiencyvoordelen zijn groter.’

Maarten Bohlken, general manager Jongbloed bij Swets, schetst een ontwikkeling die nog meer kan besparen: invoering van *pay per document*. ‘De grote advocatuur lijkt minder behoefte te krijgen aan abonnementen voor de niet-primair relevante tijdschriften. Deze kunnen echter wel worden ontsloten via *pay per document*. Je hebt dan geen abonnement meer op het totale tijdschrift maar je koopt alleen dat artikel dat je nodig hebt. Daarmee is een trend in gang gezet waarmee explicieter tegenover de cliënt kan worden uitgelegd welke vakinformatie er voor zijn zaak

Meer overhead

Maar liefst 38 procent van de formatie van een advocatenkantoor gaat op aan overhead – de kosten voor management, secretariaat, HRM, ICT, financiën, marketing, facilitaire diensten, bibliotheek en business development. In de rest van de zakelijke dienstverlening is dat twintig procent. Dat rekende *De Stand van de Advocatuur* uit met behulp van de Berenschot Overhead Benchmark. Met name de secretariële ondersteuning is bij advocatenkantoren omvangrijker dan bij andere zakelijke dienstverleners: al snel dertig procent van de totale formatie, vergeleken met acht procent in de rest van de zakelijke markt. ‘Vrijwel alle overheadfuncties zijn bij advocatenkantoren relatief zwaar bezet.’ Wel constateert *De Stand van de Advocatuur* grote verschillen tussen advocatenkantoren onderling. Grote kantoren hebben relatief minder overhead.

wordt gebruikt, en vervolgens wordt die informatie op maat gefactureerd.’ *Pay per document* zal volgens Bohlken wellicht duurder zijn, maar als de kosten worden doorberekend aan de klant, dan kan het per saldo goedkoper uitvallen. Interim-CFO Hans Schuurman zei het al: het vet is er overal al af. Toch is er volgens consultant Gerard Tanja dan nog een strategie om hoge maandlasten het hoofd te bieden. ‘De meeste kantoren hebben bezuinigd en doen het nog steeds. Die bureaus en stoelen laten we nog maar een paar jaar langer staan. De vloerbedekking kan best nog even mee. Maar die ondergrens is langzamerhand wel bereikt. Ik zeg: stop met die kaas-schaaf, maak keuzes en positioneer je. Bij veel *mid market* en *upper mid market* kantoren – de nummers 25 tot en met 75 – hebben de partners onvoldoende bepaald wat hun positionering zou moeten zijn. Dergelijke kantoren, veelal met een algemene praktijk, hebben gemiddeld genomen een lagere winstgevendheid. Word sterk in één of enkele sectoren of branches. Dát werkt.’ <<

Studiemiddag: dinsdag 15 april, Leiden
De molenstenen van de advocatuur

Hoe beheers je vaste kosten?

Kaasschaaf, personeel ontslaan, verhuizen, alles digitaal?
 Experts van binnen en buiten de advocatuur
 geven handvatten en tips.

Goed voor opgave 3 PO-punten; € 195
 info@supportlawyeronline.nl
www.supportlawyeronline.nl

CASSATIE

IN CIVIELE ZAKEN

Aantjes Zevenberg ADVOCATEN

Mr K. Aantjes tel. 070 – 390 62 60
aantjes@ aantjeszevenberg.nl

**AKDP advocaten zoekt een enthousiaste en
 gedreven advocaat
 met gedegen juridische kennis.**

Ons kantoor is gevestigd in Amsterdam-Noord in de nabijheid van het Centraal Station en bestaat ruim 30 jaar. De werksfeer is open en informeel.

AKDP Advocaten kenmerkt zich door een combinatie van een commerciële en sociale praktijk. Wij vormen een kostenmaatschap en zijn thans met zes advocaten.

De huidige vacature is het gevolg van het uittreden van een van de oprichters.

Uw reacties kunt u richten aan:

mr. J. Ruijs of mr. ing. B.J. den Hartog
 AKDP Advocaten
 Postbus 37042
 1030 AA Amsterdam

e-mail: jruijs@akdp.nl of bdenhartog@akdp.nl
 Telefoon: 020 - 632 02 51
 Fax: 020 - 634 34 91
 Website: www.akdp.nl

**Kansrijke zaak
 maar geen draagvlak?**

Liesker Legal gelooft dat elke zaak, waar u als advocaat achter staat, een kans verdient.

Liesker Legal neemt bij kansrijke zaken, voor alle rechtsgebieden met een vordering vanaf € 150.000, het proceskostenrisico over.

Hierdoor procederen uw cliënten kosteloos.

Wij zijn met trots marktleider in procesfinanciering.

Ceresstraat 4
 4811 CC Breda
 076 - 530 36 00

info@lieskerlegal.nl
www.lieskerlegal.nl

**LIESKER
 LEGAL**

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
 Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

de Trias dossiermap

gratis proefmap?
kb-mappen.nl
 of bel 0252-241300

- 6 cm. CAPACITEIT
- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLIJTBAAR

info@kb-mappen.nl
www.kb-mappen.nl

Zoeken naar het muizengaatje

Arbeidsrechtadvocaten staat een ingrijpende wijziging van het ontslagrecht te wachten. Wat gaat dat voor hun praktijk betekenen? Wordt het ontslagrecht, zoals de memorie van toelichting belooft, sneller, goedkoper en eerlijker? In elk geval levert het 'ongelofelijk veel werk' op.

Trudeke Sillevs Smitt

‘Voorspellen is lastig, vooral als het de toekomst betreft.’ Volgens de overlevering is dit een uitspraak van Mark Twain, en de Amsterdamse arbeidsrechtadvocaat Christiaan Oberman mag hem graag citeren. ‘Onder vakgenoten wordt heel verschillend gedacht over de vraag of het nieuwe ontslagrecht meer of minder werk gaat opleveren. Zelf verwacht ik méér. De vaste “transitievergoeding” die werkgevers bij ontslag moeten gaan betalen, ligt betrekkelijk laag.’ Volgens Oberman betekent dit dat mensen zullen vechten voor hun baan.

Oberman: ‘Je ziet bij ontslag wegens disfunctioneren zelden een echt goed functioneringsdossier. De kantonrechter heeft nu nog de mogelijkheid in een zwakke zaak de werknemer een hoge vergoeding toe te kennen, maar die mogelijkheid verdwijnt. Dan zullen kantonrechters dus eerder gaan afwijzen. Het lijkt erop dat zelfs VNO NCW-voorzitter Bernard Wientjes, die het allemaal bedacht heeft, dat niet onder ogen heeft gezien. En werknemers zullen al snel naar andere mogelijkheden op zoek gaan om een vergoeding in de wacht te slepen, bijvoorbeeld door een beroep te doen op discriminatie.’

Ook arbeidsrechtadvocaat Emke Vreugdenhil ziet, vooral voor 50-plussers, meer reden om door te vechten: ‘De WW wordt kariger, de ontslagvergoeding lager dan de huidige, je komt op die leeftijd heel moeilijk weer aan de bak en dan is ook de AOW-leeftijd nog eens verhoogd. Deze mensen zullen alles op alles zetten, ze hebben niets te verliezen en ze kunnen in het nieuwe systeem door tot aan de Hoge Raad.’

Daar komt volgens Vreugdenhil nog bij dat werknemers die zich niet bij de opzegging van de arbeidsovereenkomst willen neerleggen in de regel binnen twee maanden een verzoekschrift moeten indienen bij de kantonrechter. ‘Dat is echt een aanjager van procedures. Op dit moment kun je in zo’n situatie

beginnen met onderhandelen. Je hebt zes maanden om een kennelijk-onredelijk-ontslagprocedure te beginnen, en je kunt die termijn ook nog stuiten. Straks moet je dus binnen twee maanden, wellicht pro forma, gaan procederen om de termijn veilig te stellen.’

Muizengaatje

Dat procederen dient dan vooral om gebruik te maken van de escape die het wetsvoorstel bevat: de kantonrechter kan naar boven of beneden afwijken van de vaste transitievergoeding bij ‘ernstig verwijtbaar gedrag’ van werkgever respectievelijk werknemer. In arbeidsrechtkringen wordt dit het ‘muizengaatje’ of het ‘kattenluikje’, maar ook de ‘gapende krater’ genoemd – al naar gelang de visie van de betrokkene op de ruimte die dit criterium biedt.

Kantonrechter Monetta Ulrici spreekt van een muizengaatje. Maar hoe groot het precies is moet nog blijken: ‘Eerst moet het voorstel door de Eerste Kamer, en misschien komt er nog een veegwet om een aantal dingen uit het voorstel te halen die niet handig zijn. En dan zullen de kantonrechters gaan kijken wanneer ze het

muizengaatje toepassen, en tot welke vergoeding dat dan moet leiden.’ Het voorstel betekent hoe dan ook een stuk minder ruimte voor kantonrechters, die nu hun eigen (veelal hoger uitvallende) kantonrechtersformule kunnen toepassen. Vinden ze dat niet vervelend? Ulrici: Misschien maakt het het werk voor ons minder makkelijk, maar de kantonrechters zijn blij met het opheffen van de oneerlijkheid die in de huidige systematiek zit. Feit is dat het smeermiddel dat nu in de vergoeding zit, vervalt. Dat zal leiden tot meer afwijzingen. Dat is misschien goed, maar ook niet: je ziet dat mensen uit elkaar moeten, maar je kan het gedrag van de werkgever of de positie van de werknemer op de arbeidsmarkt niet meer zo makkelijk laten terugkomen in de vergoeding.’

Niet als advocaten Vreugdenhil en Oberman verwacht kantonrechter Ulrici de eerste jaren meer werk voor de advocatuur, ‘veel meer’ zelfs. ‘Er gaat veel veranderen, er komt hoger beroep en het overgangsrecht heeft niet op alle fronten eerbiedigende werking. Partijen zullen vaker verast worden, bijvoorbeeld: ze dachten

Het nieuwe ontslagrecht

In het wetsvoorstel Wet werk en zekerheid staat onder meer:

- De ontslagroute wordt afhankelijk van de ontslagreden. Het UWV behandelt ontslagen wegens bedrijfseconomische omstandigheden of langdurige arbeidsongeschiktheid; de kantonrechter behandelt beëindigingen wegens verstoorde arbeidsverhoudingen of disfunctioneren.
- Werknemers krijgen bij ontslag recht op een ‘transitievergoeding’: 1/3 maandsalaris per gewerkt jaar over de eerste tien jaar dienstverband; over het meerdere 1/2 maand per gewerkt jaar, en een

ander met een maximum van 75.000 euro.

- Bij ernstig verwijtbaar gedrag van de werkgever of de werknemer kan de kantonrechter een hogere respectievelijk lagere vergoeding toekennen. Verder omvat het wetsvoorstel regels over flexibele arbeid, proeftijd en concurrentiebeding, beëindiging met wederzijds goedvinden, opzegging en WW. Het voorstel werd op 14 februari aangenomen door de Tweede Kamer. Ervan uitgaande dat ook de Eerste Kamer het voorstel aanvaardt, zal het in werking treden op 1 juli 2015.
-

een derde arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd te hebben, maar dat blijkt al na twee jaar onbepaalde tijd te zijn geworden. Of het concurrentiebeding in dat tijdelijke contract blijkt toch niet rechtsgeldig te zijn.’

Ook Kees Wallis, kantonrechter in Breda (en tot 1 april persrechter), voorziet op de korte termijn meer werk; dat hoort nu eenmaal bij wetswijzigingen. ‘Er zullen verkennende procedures komen naar invulling van het “muizengaatje”, maar ook bijvoorbeeld naar de afpaling tussen bedrijfseconomisch ontslag bij het UWV en de beëindiging wegens disfunctioneren bij de kantonrechter. En er zal gedoe zijn over de regel dat de werkgever bij “voldoende inspanning” kosten die hij voor de *employability* van de werknemer heeft gemaakt in aftrek mag brengen op de transitievergoeding – afhankelijk van de nadere invulling die minister Asscher daaraan nog gaat geven. Voor dit soort kwesties zou de nieuwe mogelijkheid om prejudiciële vragen aan de Hoge Raad te stellen weleens goede diensten kunnen gaan bewijzen.’

Maar op de langere termijn zou volgens Wallis werkgeversvoorzitter Wientjes best gelijk kunnen krijgen dat het wetsvoorstel ontslag over het geheel genomen goedkoper en simpeler maakt. ‘Werknemers die via het UWV worden ontslagen, krijgen nu geen vergoeding mee. Voor hen betekent het nieuwe systeem een verbeter-

ring. Er zullen heel veel werknemers zijn die blij verrast zijn dat ze zonder procederen iets meekrijgen en die het daarbij zullen laten, zeker als de werkgelegenheid weer gaat aantrekken.’

Extra faciliteiten

Advocaten en kantonrechters kunnen speculeren wat ze willen, maar hoe denken de werkgevers er zelf over? De transitievergoeding is – afgezien van het muizengaatje – gefixeerd, de maximale ‘schade’ is 75.000 euro: loont het dan nog wel om bij een ontslag een advocaat in te schakelen? Joost Hofmeester, P&O-adviseur bij het IJsselland Ziekenhuis in Capelle aan den IJssel denkt van wel. ‘De ontslagvergoeding is stevig in het nadeel van de werknemer bijgesteld. Bij onderhandelingen over een beëindiging kijk je als werkgever natuurlijk ook met een schuin oog naar die norm. Dat kan in mijn ogen voor de werknemer best schrijnende situaties opleveren.’ Hoe ga je daar als werkgever mee om? ‘Dat is lastig, je gaat niet een-twee-drie meer betalen dan wettelijk verplicht, afgezien misschien van extra facilitei-

ten zoals scholing of coaching. Werknemers zullen dus minder geneigd zijn in te stemmen met ontslag, wat automatisch leidt tot meer procederen. Van het UWV naar de kantonrechter, en dan is er nog appel en cassatie. Het kunnen heel langdurige processen worden, met het risico dat er met terugwerkende kracht salaris betaald moet worden.’

En mocht dat alles niet tot meer rechtszaken leiden, dan kan de arbeidsrechtadvocaat zich nog verheugen in een zich uitbreidende doelgroep. Emke Vreugdenhil: ‘Voor werknemers in het onderwijs maakt het wetsvoorstel geen uitzondering, dus ook die groep zal bij de reguliere arbeidsrechtadvocaat terecht kunnen. Bovendien is inmiddels de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren door de Tweede Kamer aangenomen – ook de ambtenaren zullen dus onder de werking van de wet gaan vallen.’

Over één ding zijn de geïnterviewden het allemaal eens: de verplichte routesplitsing tussen de kantonrechter en het UWV is duidelijker en eerlijker. Maar of daar nou zo’n gecompliceerd voorstel voor nodig was? Wie gedoe over de lage transitievergoeding wil voorkomen, spreekt bij aanvang van de overeenkomst af wat er bij het einde betaald moet worden. Kantonrechter Ulrici: ‘Je hoort nu al dat er meer *golden parachutes* worden overeengekomen.’ En ook daar zullen advocaten natuurlijk gráág over adviseren. <<

advertenties

Joost Diks

Advocaat medewerker gezocht

Wij zijn op zoek naar een advocaat-medewerker met ervaring op de rechtsgebieden familie- en erfrecht. Ben jij de enthousiaste specialist die ons kantoor in Eindhoven komt versterken? Reageer dan nu!

Sollicitaties kunnen voorzien van een curriculum vitae, vóór 14 april, per e-mail gericht worden aan mr. J.Th.M. (Joost) Diks diks@familie-erfrecht.nl. Voor vragen over deze vacature kan telefonisch contact opgenomen worden met Joost Diks: 088-02 09 444. Meer informatie over Advocaten Familie- & Erfrecht op www.familie-erfrecht.nl.

ADVOCATEN
FAMILIE- & ERFRECHT
nr. Energie Raad van 14 april 2012

"Dankzij de beroepsaansprakelijkheidsverzekering van M is mijn financieel dossier op orde"

M-VERZEKERINGEN

Dossier op orde

Iedereen kan een beroepsfout maken, hoe zorgvuldig u ook te werk gaat. Met de beroepsaansprakelijkheidsverzekering van M-verzekeringen beschermt u zich tegen de financiële gevolgen van het maken van een beroepsfout. M geeft u zekerheid en zorgt ervoor dat uw financieel dossier op orde is; voor nu en in de toekomst.

M biedt als specialist verzekeringen voor advocaten, notarissen, accountants en andere business professionals. Door onze inkoopkracht kunnen wij scherpe premies bieden voor een zeer complete dekking. Ook uw dossier op orde met M? Kijk voor ons complete aanbod op www.m-verzekeringen.nl of neem gerust contact met ons op.

M-VERZEKERINGEN.NL

Ringbaan West 240 • Tilburg • T 013 594 28 28 • m@mutsaerts.nl

Exclusieve verzekeringsproducten voor advocaten, notarissen, accountants en andere business professionals

M-VERZEKERINGEN is een product van Mutsaerts

gevestigd in het midden van het land, in het oude dorp van Maarssen, op steenworp afstand van de Vecht, werkend al meer dan 30 jaar voor zowel particuliere als zakelijke klanten in de regio Gooi- en Vechtstreek, zoeken een:

ENTHOUSIASTE COLLEGA

bij voorkeur met ervaring op het gebied van de algemene handelspraktijk of het personen- en familierecht en met de bedoeling om op basis van kostendeling bij ons aan te sluiten

Geïnteresseerd? Neem contact op met Ronald Dingemans op 0346 284944 of 06-29018677 of stuur een e-mail aan dingemans@dingemansadvocaten.nl en zie onze website: www.dingemansadvocaten.nl

PROCEDEREN IN SPANJE ?

BRESSERS
ADVOCATEN ♦ ABOGADOS

C/ Gran de Gracia, 1, 2^o3^a
 08012 Barcelona
 T +34 93 481 36 36
 F +34 93 301 39 04
 M +34 610 963 515
 E info@bresserslaw.com
www.bresserslaw.com

Van Dolder, De Geest & Hoekstra advocaten
 Bevelandseweg 24-26
 1703 AZ Heerhugowaard
 Tel.: 072-5411010
 E-mail: vandolder@vd-dg.nl

Wij zijn een jong en bevolgen team van drie advocaten in de groeigemeente Heerhugowaard, gespecialiseerd in het aansprakelijkheidsrecht, personen- en familierecht (tevens mediation) en (jeugd)strafrecht.

Wij hebben per direct een royale kantoorruimte beschikbaar voor een **advocaat/gevorderd stagiair** die op basis van kostendeling in samenwerking met ons de praktijk in Heerhugowaard verder wil uitbreiden.

Wij bieden een heel gezellige werksfeer, uitstekende ondersteuning, lage kosten en de mogelijkheid om tot een stabiele en goede omzet te komen.

Alle rechtsgebieden mogelijk, met uitzondering van personen- en familierecht. Neem gerust contact met ons op voor een vertrouwelijk gesprek.

www.vandolderendegeest.nl

Abvakabo FNV heeft voor het hoofdkantoor in Zoetermeer een vacature voor een:

Advocaat
 36 uur per week

Abvakabo FNV bouwt aan kracht. Bouw jij mee?
 Abvakabo FNV is met 345.000 leden de grootste vakbond in de publieke sector, voor iedereen in de zorg, het welzijnswerk, de overheid, het onderwijs en onderzoek, de sector telecom, nutsbedrijven en de sociale werkvoorziening. De vakbond organiseert, activeert en mobiliseert werknemers en behartigt hun collectieve en individuele belangen op het gebied van werk en inkomen. Onze ambitie is te groeien: opinieleader te zijn op belangrijke arbeidsmarktthema's, en meer kracht op te bouwen op de werkvloer. Want samen sta je sterker. Werken bij Abvakabo FNV doe je in een dynamische omgeving waarin je veel kansen en mogelijkheden krijgt. Durf jij te pionieren, heb je aantoonbare affiniteit met de Nederlandse vakbeweging en voel je je thuis in een maatschappelijk dynamische omgeving? Dan gaan wij graag de uitdaging met jou aan!

Wat ga je doen?
 Als advocaat procedeer en adviseer je in complexe zaken ten behoeve van individuele leden. Deze zaken betreffen voornamelijk zaken in hoger beroep. Daarnaast adviseer en procedeer je in zaken van Abvakabo FNV zelf. Deze zaken hebben vaak betrekking op het collectieve arbeidsrecht. Tevens treed je op in kort gedingen inzake collectieve acties. De werkzaamheden hebben betrekking op een diversiteit aan rechtsgebieden vallend onder het rechtenpakket van Abvakabo FNV. Je geeft juridische adviezen aan onder meer bestuurders, regiojuristen, sociaal juridisch medewerkers en het management. Je signaleert hiaten in kennis en vaardigheden bij juristen en bestuurders en geeft adviezen en/of verzorgt trainingen ter verbetering en bewaking van de kwaliteit van de juridische dienstverlening van Abvakabo FNV.

Je ontvangt hiërarchisch leiding van het hoofd afdeling Advocatuur, zelf geef je geen leiding.

Wat verwachten we van je?
 Naast een grondige kennis van het arbeidsrecht, is kennis en ervaring op het gebied van pensioenrecht en/of collectieve arbeidsrecht en collectieve ambtenarenrecht een vereiste. Kennis van letselschaderecht is een pre. Je bent een echte procestijger die in staat is snel en adequaat te handelen, met name in spoedzaken zoals kort gedingen. Daarnaast ben je stressbestendig, vasthoudend en een echte doorzetter.

Wat hebben we je te bieden?
 Naast een uitdagende functie, waarin je je niet zelden mag meten met de top 10 advocaten van Nederland, bieden wij je een fulltime dienstverband van 36 uur per week. Je begint met een salaris van tenminste € 3865,- bruto per maand dat kan oplopen tot maximaal € 5855,- bruto per maand. In verband met de ontwikkelingen bij FNV in beweging is de arbeidsovereenkomst voorsnog tot 1 januari 2015.

Abvakabo FNV heeft een moderne Cao met goede secundaire arbeidsvoorwaarden waaronder een nagenoeg premievrij pensioen. Daarnaast krijg je volop de mogelijkheid je kennis en ervaring verder uit te breiden via opleidingen.

Hoe kun je reageren?
 Voor meer informatie over de functie kun je contact opnemen met Ayse Simsek, hoofd afdeling Advocatuur per e-mailadres: asimsek@abvakabo.nl

Je sollicitatiebrief en CV kun je uiterlijk vóór **24 april 2014** mailen via sollicitatie@abvakabo.nl. Vermeld hierbij de functienaam.

Acquisitie naar aanleiding van deze vacature wordt niet op prijs gesteld.

Je werk is het waard!

Leer over erfrecht

Nieuwe specialisatievereniging van erfrechtadvocaten moet kwaliteit erfrechtadvocaten bevorderen.

Katelijne van Barneveld-Peters¹

Op 18 juni 2013 is de specialisatievereniging Vereniging Erfrecht Advocaten Nederland (www.vean.nl) opgericht. Een aantal jaar geleden is het idee voor een dergelijke specialisatievereniging ontstaan binnen een kleine groep advocaten die zich voornamelijk toelegden op het erfrecht. Er bleek behoefte te zijn aan een vereniging specifiek voor advocaten die zich met het erfrecht bezighouden. De vereniging telt inmiddels 45 leden en er zijn veel aanvragen van advocaten die lid willen worden, maar nog niet voldoen aan de vereisten die de vereniging aan haar lidmaatschap stelt.

De toegenomen vraag naar advocaten die gespecialiseerd zijn in erfrecht hangt samen met een duidelijke groei van het aantal geschillen rondom de afwikkeling van een nalatenschap. Voor die toename is een aantal redenen te noemen. In de eerste plaats heeft de economische groei in de jaren na de Tweede Wereldoorlog tot gevolg gehad dat in die jaren veel vermogen is opgebouwd. Die naoorlogse babyboomgeneratie is aan het overlijden.

Voor de kinderen van de babyboomers geldt juist, en dat is de tweede oorzaak, dat zij het financieel minder goed hebben dan hun ouders. Er is veel vermogen te verdelen, maar de behoefte aan verbetering van hun eigen situatie met behulp van dat vermogen is voor veel kinderen van babyboomers groot. Conflicten over geld en goederen liggen daardoor op de loer.

Een derde belangrijke oorzaak is de toename van het aantal samengestelde gezinnen. Méér scheidingen, tweede huwelijken en daardoor méér samengestelde gezinnen. Dit heeft onder meer tot gevolg dat de 'gunfactor' bij het verdelen van de nalatenschap kleiner is – het familiekapitaal moet gedeeld worden met kinderen van andere ouders. Daardoor ontstaan ruzies.

Door al deze factoren is het aantal conflicten toegenomen en de behoefte aan bijstand van een erfrechtsspecialist gegroeid. De notaris kan die behoefte niet vervullen omdat deze vaak een bemiddelende rol vervult en geen partij mag trekken. Na de invoering van het nieuwe erfrecht is procederen ook een meer voor de hand liggende optie geworden. In het erfrecht ontstonden voor advocaten, kortom, kansen.

Het gat in de markt werd opgemerkt en er kwamen de afgelopen jaren advocaten bij. Vaak waren deze advocaten afkomstig uit het notariaat, soms ook waren het advocaten die hun bakens wilden verzetten.

Toch zijn er binnen de advocatuur maar weinig advocaten die verstand hebben van het erfrecht. Je studeerde notarieel recht als je notaris wilde worden, niet als je ambitie in de advocatuur lag. Advocaten gespecialiseerd in echtscheidingen gingen zich bezighouden met erfrechtzaken, zich niet bewust van de vele valkuilen in het erfrecht.

Opleidingsinstituten bieden inmiddels weliswaar basiscursussen aan, maar met de kennis verworven tijdens zo'n basiscursus kun je wellicht een eenvoudige nalatenschap afwickelen. Is de

materie juridisch echter complexer – is de legitieme geschonden, gooit stiefmoeder het familiekapitaal over de balk, is er een huis in Spanje – dan is meer kennis vereist.

Om die kennis te verspreiden is de nieuwe vereniging voor erfrechtadvocaten opgericht. De leden komen vier keer per jaar bijeen om over ingewikkelde kwesties van gedachten te wisselen. Jurisprudentie wordt besproken en per bijeenkomst is er een thema. De VEAN heeft bovendien samen met de Academie voor de Rechtspraak een leergang Erfrecht opgezet waarin alle facetten van het erfrecht aan de orde komen, alsmede onderdelen van het belastingrecht en het internationale erfrecht.

Om de kwaliteit van de leden van de erfrechtvereniging te waarborgen, is een toelatingsexamen in het leven geroepen. De eerste advocaten zullen in juni hun mondelinge examen afleggen. Daarnaast is één van de vereisten dat een lid zich minimaal 350 uur per jaar met erfrecht bezighoudt.

De Orde geeft sinds kort een keurmerk af aan specialisatieverenigingen. De eis die de Orde daarbij stelt is vijfhonderd uur per jaar. Dat beschouwt het bestuur van de erfrechtvereniging nu nog als te hoog. Hoewel een aantal leden zeker aan deze eis voldoet, zou die eis op dit moment de toegang tot de vereniging te veel beperken. De leden moeten ook de kans krijgen om bekendheid als advocaat erfrecht op te bouwen. Voor de toekomst is het verkrijgen van het kwaliteitskeurmerk van de Orde zeker een streven.

¹ Katelijne van Barneveld-Peters is erfrechtadvocaat en mediator in Arnhem.

Prins Willem Frederik:
‘Ik aanvaardde wat
Nederland mij aan-
biedt, maar ik aan-
vaardde het ook alleen
onder waarborging
eener wijze constitu-
tie, welke uwe vrij-
heid tegen volgende
mogelijke misbruiken
verzekert.’

Koning Willem I, voorheen bekend als prins Willem Frederik, staand bij de Grondwet die in 1815 tot stand kwam.

Reden voor een feestje?

Op 29 maart bestaat de Grondwet tweehonderd jaar. Maar wat vieren we eigenlijk? De Grondwet van 1814 was nu niet bepaald een *Bill of Rights* vol burgerrechten.

Robert Sanders¹

In het kader van de feestelijkheden rond twee eeuwen Koninkrijk is het in maart de beurt aan de tweehonderdste geboortedag van onze eerste Grondwet. Wie echter bij die Grondwet verwacht dat het ging om de Nederlandse 'Bill of Rights', waarin de grondrechten van de burger waren vastgelegd, komt bedrogen uit.

Geschreven constituties hebben tegenwoordig in hoofdzaak twee functies: ze zijn als belangrijkste staatsdocument de hoeksteen voor staats- en natievorming en worden bejubeld als grondrechtencatalogus, die naast internationale verdragen borg staat voor onze rechten als staatsburger. Maar de Grondwet die in 1814 door een vergadering van notabelen in Amsterdam werd aangenomen, mikte vooral op het eerste: de invoering van een gecentraliseerde eenheidsstaat die de band met het vorstenhuis van Oranje moest bevestigen.

Een van de gezaghebbende figuren die in het najaar van 1813 spontaan in het machtsvacuüm waren gesprongen dat door het vertrek van de Fransen was ontstaan, was Gijsbert Karel van Hogendorp. Als lid van het algemeen bestuur

had hij erfprins Willem Frederik uitgenodigd om terug te keren uit Engeland en de soevereiniteit van ons land op zich te nemen. De prins toonde zich daartoe bereid, 'onder waarborging eener wijze Constitutie, welke uwe vrijheid tegen volgende mogelijke misbruiken verzekert'.² Er moest dus zo spoedig mogelijk een Grondwet komen en bij Besluit van 21 december 1813 werd een commissie ingesteld om daartoe een ontwerp te maken.

Die commissie slaagde er onder voorzitterschap van Van Hogendorp in om binnen drie maanden haar taak af te ronden. Op 29 maart 1814 mochten 474 notabelen uit alle hoeken van het land zich in Amsterdam buigen over de ontwerpakte. Van deze Vergadering van notabelen, die geacht werden het gehele volk te vertegenwoordigen, stemden slechts 26 leden tegen. De volgende dag kon Willem I in de Nieuwe Kerk met de eed op de Grondwet als soeverein vorst worden ingehuldigd.

Het opstellen van de Grondwet leek een haastklus. Van Hogendorp had echter tijdens de Franse overheersing uitgebreid kunnen filosoferen over de toekomst van Nederland en het was

uitdrukkelijk de bedoeling van de vorst geweest dat de commissie een van de schetsen die Van Hogendorp al klaar had liggen als vertrekpunt zou nemen. Bovendien kan de commissie ijver niet worden ontzegd: vanaf eind december 1813 kwam men vrijwel dagelijks bijeen om te schaven aan het ontwerp van Van Hogendorp.

Constitutionele traditie

De Grondwet van 1814 was eigenlijk al de vijfde constitutie van ons land. Na de Bataafse omwenteling had de Constituerende Vergadering, als vertegenwoordigend lichaam van het Bataafse volk, in 1798 een Staatsregeling voortgebracht. Politieke en staatkundige veranderingen leidden in 1801, 1805 en 1806 vervolgens tot nieuwe staatsregelingen.

Vooraf in die eerste Staatsregeling van 1798 kwamen de Verlichtingsidealen tot uitdrukking. Op 31 januari 1795 had de Franse invloed al tot de afkondiging geleid van de Verklaring van de rechten van de Mens en van de Burger in Holland. Vooruitlopend op de Staatsregeling bracht de Constituerende Vergadering de gedachte 'dat alle mensen met gelijke rechten geboren worden, en dat deze natuurlijke rechten hun niet kunnen ontnomen worden' in de praktijk: in 1796 werd reeds bij decreet de

¹ Robert Sanders werkt als buitenpromovendus aan de Universiteit van Amsterdam aan een proefschrift over onder andere de geschiedenis van het advocatentuchtrecht.

² Proclamatie van 2 december 1813, *Staatscourant* 1813, nr. 2.

burgerlijke gelijkstelling van Joden en de scheiding van Kerk en Staat vastgelegd.

De Grondwet van 1814 had vooral tot doel de band tussen het vorstenhuis en de Verenigde Nederlanden te bevestigen. De eerste 51 artikelen waren gewijd aan de positie van de soeverein vorst, diens politieke macht en erfopvolging. Ook werd het inkomen van de vorst geregeld alsmede belastingvrijstelling voor hem en zijn kinderen. De Staten-Generaal zouden bestaan uit één Kamer met 55 leden, afkomstig uit de diverse provincies. Het parlement had geen recht van amendement en kon wetsvoorstellen alleen verwerpen. En er zou een opperste gerechtshof komen onder de naam Hoogen Raad der Vereenigde Nederlanden.

Maar wat betekende de Grondwet voor de rechten van de Nederlandse burgers? In de Grondwet was eigenlijk alleen de vrijheid van godsdienst geregeld. Art. 134 verbood onderscheid op basis van godsdienst: aan alle bestaande godsdiensten werd gelijke bescherming verleend en de belijders genoten dezelfde burgerlijke voorrechten en hadden gelijke aanspraak op het bekleden van ambten en bedieningen. In art. 140 zou ook een recht op openbaar onderwijs kunnen worden gelezen, maar ook het openbaar onderwijs diende uitdrukkelijk, naast uitbreiding van kennis, ter bevordering van godsdienst.

Justitie

De Grondwet bevatte een hoofdstuk op het beleidsterrein van Justitie. Uit oogpunt van rechtszekerheid stelde art. 100 de invoering in het vooruitzicht van een aantal algemene wetboeken die de Franse wetgeving op termijn moest vervangen. Er zouden wetboeken komen van burgerlijk recht, strafrecht, koophandel, van de rechterlijke organisatie en de manier van procederen. Uiteindelijk zouden die wetten pas in 1838 ingevoerd worden, deels omdat de Belgische Opstand uitbrak. Tot die tijd

bleef de Franse wetgeving van kracht; de Franse Code Pénal heeft hier zelfs tot 1886 gegolden. Hoewel de pijnbank al in 1798 door een specifieke grondwettelijke bepaling was afgeschaft, stelde Willem in 1813 door uitvaardiging van het 'gesel- en worgbesluit',³ het Franse Wetboek van Strafrecht op enkele punten bij: geselen werd weer als lijfstraf ingevoerd en de galg kwam in de plaats van de guillotine.

Met het oog op de waarborg voor de ingezetenen van 'de onschatbare voorregten van burgerlijke vrijheden en persoonlijke veiligheid', legde de Grondwet in art. 101 een aantal principes vast. Allereerst het *habeas corpus*-beginsel: wie in buitengewone omstandigheden door het politiek gezag werd gearresteerd, had het recht om binnen drie dagen aan de bevoegde rechter te worden voorgeleid. Rechtspraak was bovendien voorbehouden aan gerechten die door of krachtens de Grondwet waren ingesteld. Het *ius de non evocando*, dat wij nu nog kennen in art. 17 van onze huidige Grondwet, hield in dat niemand tegen zijn wil kon worden weggehouden bij de voor hem bevoegde rechter. Art. 101 bevatte ook de grondtrekken van het legaliteitsbeginsel – in strafvonnissen moest de desbetreffende misdaad worden vermeld – en openbaarheid van de uitspraak was vastgelegd. Voorts werd de straf van verbeurdverklaring verboden.

Maar dat was het dan ook. De Staatsregeling van 1798 bevatte in vergelijking met de Grondwet van 1814 beduidend meer burgerrechten. Zo kende de Staatsregeling een hoofdstuk dat de verhouding van de burger tot het bestuur regelde, met daarin opgenomen de vrijheid van drukpers, het petitieright en de vrijheid van vergadering. Het gelijkheidsbeginsel werd uitgewerkt in de vrijheid van godsdienst, de opheffing van burgerlijke voordelen

op basis van godsdienstige gezindheid en afschaffing van privileges en verplichtingen uit het leenstelsel.

Rechtspraak in de Bataafse republiek vond alleen plaats uit kracht van wet. Geen vonnis mocht worden uitgesproken dan nadat de verdachte wettig was opgeroepen en hij alle wettelijke verdedigingsmiddelen had kunnen aanwenden. De Staatsregeling bevatte de rechten van gevangenen, de beginsel van *habeas corpus* (spoedige voorgeleiding aan de rechter) en het *ius de non evocando* (recht op toegang tot de bevoegde rechter). Verbeurdverklaring van goederen was als straf verboden, de pijnbank werd afgeschaft en vonnissen moesten in het openbaar worden uitgesproken. Er gold onschendbaarheid van particulier eigendom, door middel van het huisrecht en het verbod op onteigening.

De Staatsregeling van 1798 bevatte zelfs een aantal rudimentaire sociale grondrechten: de staat diende zich in te spannen voor de bestrijding van bedelarij, de opvoering van verworpen kinderen en de opvang en bescherming van vreemdelingen. Het welzijn der natie kreeg vorm door de grondwettelijke opdracht aan de overheid tot stimulering van de economie, door afschaffing van de gilden en het recht van burgers om fabrieken op te richten, en door invoering van bancair toezicht en bevordering van de gezondheid van ingezetenen.

De Staatsregeling was, in elk geval op papier, gebaseerd op de grondgedachte van het maatschappelijk verdrag en de volkssoevereiniteit van het Bataafse volk. De preambule bevatte een Nederlandse variant op 'We, the People', waarbij het Bataafse volk uitsprak dat het voornaamste bederf van alle regeringen gelegen is in de 'miskenning der natuurlijke en geheiligde regten van den mensch in maatschappij'. De totstandkoming van de Grondwet van 1814 was daarentegen vooral een aristocratische

³ Soeverein besluit van 11 december 1813, nr. 1, *Stb.* nr. 10.

aangelegenheid geweest. De leden van de Grondwetscommissie waren allen uit de gezeten burgerij gerekruteerd en de goedkeuring van het ontwerp was in handen gelegd van de vergadering van notabelen.

Vroegtijdig einde

De Grondwet van 1814 is uiteindelijk krap zeventien maanden van kracht geweest. Door de vereniging van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden was een nieuwe constitutie noodzakelijk, onder meer omdat Willem zich in maart 1815 met goedkeuring van de geallieerden de titel Koning had aangemeten. De Koning stelde vervolgens opnieuw een Grondwetscommissie in, wederom onder leiding van Van Hogendorp. Op 24 augustus 1815 stelde de Koning vast dat de nieuwe Grondwet was aangenomen, al was daar

‘Hollandse rekenkunde’ voor nodig geweest: voor het gemak waren alle thuisblijvers bij de voorstemmers gerekend, evenals de tegenstemmers die dat alleen op godsdienstige gronden hadden gedaan.

De nieuwe Grondwet was wat de grondrechten betreft ruimer bedeed dan zijn voorganger. Naast het petitie-recht keerde ook de drukpersvrijheid terug. Wel werd, als gevolg van de angst die was ontstaan na Napoleons ontsnapping van Elba, door middel van de zogenoemde Oproerwet de vrijheid van meningsuiting ondanks de grondwettelijke bepaling aan banden gelegd. In de Grondwet van 1815 was ook het huisrecht weer opgenomen (‘de woning van elk onderdaan des Konings, is hem een veilig verblijf’) en moest ont-eigening wettelijk worden geregeld. Bovendien was in art. 4 het gelijkheids-

beginsel uitgewerkt: ‘Allen die zich op het grondgebied van het Rijk bevinden, hetzij ingezetenen of vreemdelingen, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.’ Dat verbod van onderscheid van burgers naar rang of geboorte, vooral bij de benoembaarheid in openbare functies, was telkens opgenomen in de voor-gaande Staatsregelingen, maar had in 1814 geen plek gekregen.

Welbeschouwd vormde de Grondwet 1814 een grondrechtelijk intermezzo tussen de Staatsregeling 1798 en de Grondwet van 1815. Vooral de ‘Staatsregeling voor het Bataafsche Volk’ van 1798 geldt veel meer dan de Grondwet van 1814 als een beginselverklaring van de burgerrechten. In dat geval hebben we het feestje in 1998 gemist, of anders mogen we dat volgend jaar nog verwachten.

advertenties

ADVOCAAT-REDACTIELID VOOR HET ADVOCATENBLAD

Het *Advocatenblad* zoekt naar een advocaat die zich als redactielid wil inzetten voor het blad. De momenteel negenhoofdige advocatenredactie staat borg voor de juridisch-inhoudelijke kwaliteit van het *Advocatenblad* en doet suggesties voor de inhoud. Geregeld schrijven zij artikelen voor het blad.

De van de Nederlandse Orde van Advocaten onafhankelijke redactie vergadert op de eerste dinsdag van de maand bij de Nederlandse Orde van Advocaten in Den Haag. Leden van de advocatenredactie ontvangen voor het bijwonen van deze vergaderingen een vacatievergoeding. Gezien de samenstelling van de advocatenredactie hebben kandidaten van buiten de Randstad de voorkeur. De advocaat-redactieleden worden benoemd voor de duur van vier jaar en zijn eenmaal herbenoembaar.

Voor meer informatie over de functie kunt u bellen of mailen met de hoofdredacteur van het *Advocatenblad*, Robert Stiphout (tel.: 06-51 64 58 80). Uw sollicitatie (cv en korte motivatie) kunt u per e-mail vóór 17 april sturen naar r.stiphout@advocatenblad.nl ter attentie van Robert Stiphout.

Alle vakmanschap op het gebied van ICT in huis.

Lexsyn Groep bundelt de krachten van ICT-bedrijven die zich specifiek richten op de juridische sector. Met vaksoftware als CClaw, FORTUNA, NEXTmatters, BigHand en ContactManager, maar ook met cloud computing, kantoorautomatisering, documentmanagement, webdiensten en portals en telefonie.

Vakmanschap begint hier: 088 - 002 84 00.
Maak een afspraak met onze specialisten of kijk op:

www.lexsyn.nl

LEXSYN.NL

“CClaw is absoluut gebruiksvriendelijk!”

Stefanie van Asch, Van Veen Advocaten

Met CClaw van Clip Consultants beschikt u over een compleet softwarepakket voor uw juridische praktijk. Door jarenlange ervaring in de advocatuur combineert CClaw gemak met kwaliteit. Inmiddels zijn ruim 450 advocatenkantoren enthousiaste gebruikers!

CClaw: uw zaken op orde

Bel: 0413 - 34 88 88

Bezoek: www.clipconsultants.nl

LEXSYN.NL

ict concept.

“Functionele ICT die naadloos aansluit op uw praktijk.”

uw werkplek
ons specialisme
alles voor elkaar

T 088 002 84 82
www.ict-concept.nl

Amersfoort Amsterdam Eindhoven
Joure Oosterhout Rotterdam

Cumulatie in het burgerlijk procesrecht

In de praktijk leidt het instellen van meerdere vorderingen in één procedure nog steeds tot onvoorziene problemen. Dat is een goede reden om de kennis van deze materie op te frissen.

Jeroen Veldhuis¹

Het burgerlijk procesrecht kent meerdere vormen van samenvoeging van rechtsvorderingen. Deze bijdrage beperkt zich tot de rechtsfiguren objectieve en subjectieve cumulatie. Van objectieve cumulatie is sprake als een eiser in één dagvaarding meerdere vorderingen instelt tegen dezelfde gedaagde. Voor het bepalen van de sectorcompetentie en voor de vraag of hoger beroep mogelijk is, is het gezamenlijk beloop van deze vorderingen bepalend (art. 94 lid 1 Rv en art. 332 lid 2 Rv). Dit wordt de 'optelregel' genoemd. Dit laat onverlet de regel dat slechts de kantonrechter bevoegd is, als één van de vorderingen een aardvordering is en als de samenhang tussen de zaken zich verzet tegen afzonderlijke behandeling (art. 94 lid 2 Rv).

Voldoende samenhang

Minder bekend is de figuur van de subjectieve cumulatie. Een oorzaak hiervan kan zijn dat deze niet bij wet is geregeld. Van subjectieve cumulatie is sprake als in één en dezelfde dagvaarding aan de kant van de eiser en/of de gedaagde meer dan één partij optreedt.² Er worden meerdere vorderingen in één procedure samengevoegd, terwijl deze ook afzonderlijk terecht kunnen worden.³ Zo kan een vordering terecht worden door een rechter die daartoe, formeel bezien, niet bevoegd is.

Voorwaarde voor samenvoeging is dat er tussen de verschillende vorderingen zodanige samenhang bestaat dat redenen van doelmatigheid een gezamenlijke behandeling rechtvaardigen. De achterliggende gedachten hiervan zijn dat vanuit proceseconomisch oogpunt gezamenlijke behandeling de voorkeur verdient en dat dit tegenstrijdige uitspraken kan voorkomen. Factoren die de vraag kunnen beïnvloeden of er voldoende samenhang is, zijn: proceseconomie, overzichtelijkheid en fair play.⁴ Het feit dat de procedure bij de kantonrechter goedkoper is dan bij de sector civiel – want lagere griffierechten, gedaagde is geen griffierecht verschuldigd en er is geen verplichte procesvertegenwoordiging – is een grond om subjectieve cumulatie bij de sector civiel niet toe te staan.⁵

Twee voorbeelden van subjectieve cumulatie zijn 1) de schuldeiser die meerdere hoofdelijk schuldenaren dagvaardt en 2) de vliegtuigpassagiers die een flinke vertraging hebben opgelopen en gezamenlijk in één dagvaarding de luchtvaartmaatschappij hiervoor aanspreken.⁶

De samenvoeging is echter slechts formeel. Er is weliswaar sprake van een gezamenlijke behandeling, maar de afzonderlijke zaken behouden hun materiële en processuele zelfstandigheid. Dit betekent dat processtukken en produc-

ties in de ene zaak niet van rechtswege deel uitmaken van het procesdossier in een andere zaak en dat in de afzonderlijke zaken een onderling verschillend oordeel kan worden geveld.⁷

Je moet je er van bewust zijn dat de optelregel van art. 94 Rv niet geldt bij subjectieve cumulatie. Dat betekent dat voor elke vordering afzonderlijk moet worden beoordeeld welke sector van de rechtbank bevoegd is en of hoger beroep mogelijk is.⁸ In hoger beroep volgt niet-ontvankelijkheid indien de optelregel ten onrechte is toegepast bij de vraag of de appelpgrens is overschreden.⁹

Wie verweer wil voeren tegen de samenvoeging, moet dat doen voor of gelijktijdig met de conclusie van antwoord (art. 128 lid 3 Rv). Het betwisten van de bevoegdheid van de rechter is immers een processueel verweer.

Mocht de behandelend rechter menen dat een vordering ten onrechte bij hem is aangebracht, geen man overboord. De rechter zal de zaak splitsen en de vordering ten aanzien waarvan hij zich onbevoegd acht, verwijzen naar de in zijn ogen de bevoegde rechter. Deze heeft de verwijzing te accepteren, ook als hij denkt dat hij onbevoegd is. De rechter kan een zaak ambtshalve of op verzoek van één van partijen verwijzen.

1 Advocaat bij Visser & Van Solkema te Amsterdam.
2 Van de Hel-Koedoot 2012, (T&C Rv), art. 94 Rv, aant. 2.
3 Parlementaire Geschiedenis nieuw bewijsrecht, p. 171.

4 Rechtbank Oost-Nederland 8 januari 2013, NJF 2013/191.
5 Rechtbank 's-Gravenhage 1 februari 2012, NJF 2012, 135 en Rechtbank 's-Gravenhage 19 december 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BY7544.
6 Rechtbank Haarlem 22 februari 2012, NJF 2012, 217.

7 Hugenholz/Heemskerck, Hoofdlijnen van het Nederlands burgerlijk procesrecht, Convoy 2012, nr. 47 alsmede HR 21 november 2008, RvdW 2008, 1056 (Van Wanrooij/Victory Projectontwikkeling).
8 Gerechtshof Leeuwarden 19 juli 2011, NJF 2011, 403.
9 Art. 332 lid 1 Rv en Gerechtshof Leeuwarden 4 december 2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BY5362.

De staat van de rechtsstaat

Het huis van de democratische rechtsstaat vertoont scheuren. Vooral de rechtsprekende pilaar heeft het zwaar te verduren. Tijdens het Eerste Kamerdebat brachten senatoren zeven moties in, waarvan er vijf zijn aangenomen. Maar waar blijven de oplossingen?

Sabine Droogleever Fortuyn

Advocaten die in twee jaar tijd twee keer de straat opgingen. Rechteren die in het Leeuwarder Manifest 2012 hun zorgen uitten. Vooraanstaande rechtskundigen als Herman Tjeenk Willink (voormalig vicevoorzitter Raad van State), Alex Brenninkmeijer (voormalig Nationale ombudsman) en Geert Corstens (president van de Hoge Raad) die aan de bel trekken. Allen wijzen op hetzelfde defect: het gaat niet goed met de (democratische) rechtsstaat.

Ook journalisten valt dit op. In *De Groene Amsterdammer* verscheen in maart een coverartikel over de *Rechtsstaat versus veiligheidsstaat*. Vrij Nederland-columnist Micha Wertheim 'toverde' Vrouwe Justitia dezelfde maand om tot de 'bitch van het ministerie'. Het zwaard werd door hem vervangen voor een hagelgeweer (treft altijd wel ergens doel), de blinddoek verdween (perceptie wint het van feiten), en om haar pols kreeg Vrouwe Justitia een horloge: tijd is geld.

Wat is nu precies het probleem? Wie zich erin verdiept, komt al gauw tot de conclusie dat de huidige democratische rechtsstaat een staatsvorm met

véle problemen is. Toch zijn er centrale thema's aan te wijzen: het functioneren van de democratische rechtsstaat in zijn geheel, het functioneren van de rechtspraak in het bijzonder en nog preciezer: de toegang tot de rechter.

In het debat over de staat van de rechtsstaat op 11 maart in de Eerste Kamer kwamen alle drie de thema's aan bod. Als bekend zijn belangrijke kenmerken van een democratische rechtsstaat het legaliteitsbeginsel (in strafrechtelijke zin geen straf zonder wet), de trias politica, de onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak, en de klassieke grond- en mensenrechten. Met verschillende onderdelen is volgens de senatoren iets mis.

Het evenwicht tussen de uitvoerende, wetgevende en rechtsprekende macht is volgens de Eerste Kamerleden verstoord. Senator Hans Franken (CDA) wees er bijvoorbeeld op dat steeds meer bestuursambten straffen mogen opleggen. 'Dat geldt niet alleen voor politieambtenaren maar ook voor ministers, zelfstandige bestuursorganen, Gedeputeerde Staten, stadswachten en officieren van justitie.'

Met het oog op de spreiding van macht binnen de regering, is het volgens Willem Witteveen (PvdA) onwenselijk dat Veiligheid en Justitie sinds Rutte I zijn ondergebracht onder één ministerie 'waardoor de zeggenschap over het Openbaar Ministerie, de politie en de arbeidsvoorwaarden van de zittende magistratuur in een hand zijn gekomen'. Witteveen hield de Eerste Kamer ook een spiegel voor. Hij vroeg zich af of de Kamer erin slaagt het belang van vrijheid af te wegen tegen andere belangen, zoals veiligheid. 'Is veiligheid niet zo sterk voorop komen te staan dat justitie daardoor op de achtergrond is geraakt, zoals alleen al de naamgeving van het departement suggereert? Wegen we de belangen wel altijd goed?'

De checks-and-balances die burgers in bescherming moeten nemen tegen onbegrensde machtsuitoefening van de staat, werken volgens de senatoren niet naar behoren. Zo wees Tineke Strik (GroenLinks) erop dat het kabinet kritiek van de Raad van State over strijd met mensenrechten regelmatig, niet goed gemotiveerd, terzijde schuift.

Eerste Kamer debatteert over de rechtsstaat.

Overigens wees onderzoek van het *Advocatenblad* vorig jaar uit dat van alle ministeries, het ministerie van Veiligheid en Justitie in 2011 in absolute aantallen (elf) de meeste kritische adviezen van de Raad van State kreeg.

Anne-Wil Duthler (VVD) waarschuwde voor wetsvoorstellen van het ministerie van Veiligheid en Justitie die een inbreuk maken op de rechtsstaat, zoals het wetsvoorstel dadelijke tenuitvoerlegging van gevangenisstraffen. 'Mijn fractie kan zich nauwelijks voorstellen hoe de onschuldpresumptie onaangetaast kan blijven.'

Over de waarde van de Grondwet, een andere pijler van de rechtsstaat, uitte senator Hans Engels (D66) zorgen. De Nederlandse Grondwet geeft volgens hem geen realistisch beeld meer van de grondslagen, inrichting en werking van de staat en geeft hierdoor te veel ruimte aan opportunisten.

Ongerst

Tijdens het debat kreeg ook het functioneren van de rechtspraak speciale aandacht. Volgens Franken staat de

kwaliteit onder druk, zoals honderden rechters aangaven in het Leeuwarder Manifest in december 2012. Franken noemde de toename van het aantal zaken dat enkelvoudig wordt afgedaan en het tekort aan rechter-commissarissen waardoor deze 'de pretentie van hun wettelijke onderzoekstaken niet kunnen waarmaken'. Ook noemde hij het feit dat vonnissen meer met standaardformules worden gemotiveerd 'waaruit een veronachtzaming blijkt van maatwerk'. Daarbij moet de rechter volgens de senator in staat zijn zelf afwegingen te maken en niet alleen beoordelen wat medewerkers hebben vastgesteld en geformuleerd.

Over de belemmering van de toegang tot de rechter maakten de senatoren zich erg ongerust. Volgens Tobias Reynaers (PVV) is de grens aan het verhoogen van de griffierechten bereikt. Witteveen vroeg de bewindslieden het voorstel van de Raad voor de rechtspraak voor flexibele griffierechten die rekening houden met draagkracht serieus te onderzoeken. VVD'er Duthler op haar beurt suggereerde het onderzoeken van

alternatieven. 'Zo zouden de (hoge) griffierechten alleen verschuldigd kunnen zijn door rechtspersonen met een omzet van vijf miljoen euro of meer per jaar, zoals in Spanje gebruikelijk is.'

De voorgenomen bezuinigingen van 85 miljoen euro op gefinancierde rechtsbijstand stuitte op verzet. Bob Ruers (SP): 'De minister merkt op dat voor gesubsidieerde rechtsbijstand geldt dat er een grens is aan het betaalbare en het beschikbare. Maar waar ligt die grens? Op grond van welke steekhoudende argumenten trekt de minister die grens? En wat te doen als de op kosten gebaseerde grens botst met de rechtsstatelijke grens?'

In totaal dienden de senatoren zeven moties in. Zo moet volgens Witteveen bij een volgende kabinetsformatie het beheer over de politie weer worden ondergebracht bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Engels vraagt de regering met een procedurevoorstel te komen voor een samenhangende herziening van de Grondwet. Franken stelt voor dat kwaliteitseisen, die de onafhankelijke rechter zelf stelt, in de

toekomst bepalend zijn bij beslissingen over de bekostiging van de rechterlijke macht in Nederland. Franken, Ruers en Strik dienden ieder een motie in met betrekking tot de toegang tot de rechter. Ruers verzoekt de regering de voorgenomen verhoging van de griffierechten en bezuiniging op gefinancierde rechtsbijstand in heroverweging te nemen. Strik vraagt de regering het waarborgen van de toegang tot de rechter voor eenieder leidend te laten zijn bij aanpassingen aan het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand en griffierechten. En Franken vraagt de regering te onderzoeken op welke manier een voorziening kan worden getroffen waardoor een rechtzoekende, wiens verzoek tot verwijzing naar de rechter door het Juridisch Loket is afgewezen, toch een direct beroep kan doen op de rechter. Over de ratificatie van drie protocollen diende Strik een motie in. Op 18 maart heeft de Eerste Kamer vijf van de zeven moties aangenomen. De motie van Engels is aangehouden. Een minderheid van de senaat stemde in met de motie van Witteveen.

De vraag is nu wat het kabinet gaat doen met al deze kritiekpunten, voorstellen en moties. In hun eerste antwoorden deden de bewindslieden weinig concrete toezeggingen. Tijdens het debat zei minister van Veiligheid en Justitie Ivo Opstelten (VVD) dat hij het samenvoegen van veiligheid en justitie onder één departement niet als een pro-

bleem ziet. Beide onderwerpen sluiten volgens de minister goed op elkaar aan. Verder is het volgens hem niet alleen zijn taak om iets te doen aan het versterken van het inhoudelijk juridische werk en het voorkomen van bureaucratisering binnen de rechterlijke macht. Dat is volgens hem vooral de verantwoordelijkheid van de rechterlijke macht zelf, onder leiding van de Raad voor de rechtspraak.

Minister Opstelten zei senator Strik toe beter te motiveren waarom adviezen van de Raad van State soms niet worden opgevolgd. Daarbij stelde hij dat hij een flexibilisering van het systeem van vaste griffierechten niet uitsluit. 'Het staat als een huis dat de toegang tot de rechter voor eenieder verzekerd moet zijn. Dit is een heel serieus punt voor mij.'

Met betrekking tot het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand liet staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD) weten dat als een geschil in de eerste lijn (het Juridisch Loket) kan worden opgelost, dit zijn voorkeur heeft. Hierbij onderstreepte hij dat rechtsbijstand voor een rechtzoekende beschikbaar blijft.

Met betrekking tot de moties over de toegang tot de rechter hebben de bewindslieden er tijdens het debat op gewezen dat gefinancierde rechtsbijstand en griffierechten lopende trajecten zijn in de Tweede Kamer. Zij zeggen de moties mee te nemen en te betrek-

ken bij de verdere behandeling in de Tweede Kamer. PvdA-minister Ronald Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zei senator Engels toe om een brief aan de Eerste Kamer te sturen met daarin een inventarisatie van Grondwetsvoorstellen.

Internationaal

Vooralsnog lijkt het erop dat er aan een ander politiek gremium meer resultaat werd geboekt. Op dezelfde middag dat de senaat debatteerde, presenteerde de Europese Commissie in Brussel een voorstel om wezenlijke bedreigingen van de rechtsstaat in een vroeg stadium aan te pakken. In eerste instantie zal de commissie een lidstaat waarschuwen in geval van een dreiging voor de rechtsstaat. Als dat niet tot het gewenste effect leidt, volgt een 'aanbeveling inzake de rechtsstaat'. Vervolgens zal de commissie toezien op naleving ervan.

Een schrale troost voor hen die zich zorgen maken over de Nederlandse rechtsstaat is het nieuws in maart dat de Nederlandse rechtsstaat wereldwijd op de vijfde plaats staat op de Rule of Law Index van het World Justice Project. In Nederland mogen dan tal van bedreigingen voor de rechtsstaat opdoemen, internationaal gezien staat Nederland er in die index niet slecht voor met een tweede plek voor civiel recht en een negende plek voor strafrecht. <<

advertentie

Wij maken nou net dat verschil tussen gelijk hebben en gelijk krijgen

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken actief gebruik van de kennis en expertise van collega's uit ruim 120 landen van het Grant Thornton International-netwerk. Wilt u meer weten? Kijk op onze site: www.gt.nl/fis

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel: T 020 - 547 57 57
Mark Hoekstra: T 010 - 270 51 51
E gtfis@gt.nl

Grant Thornton

An instinct for growth™

LEGAL EAGLE

UW ADMINISTRATIE EENVOUDIG OP ORDE

Wilt u overzicht van alle facetten van uw praktijk? Legal Eagle is de oplossing waarmee u activiteiten als **tijdschrijven** en **declareren**, **roladministratie**, **agendabeheer** en **correspondentie** eenvoudig kunt uitvoeren. Het is het meest gebruikte pakket in de advocatuur.

Gebruiksvriendelijk softwarepakket waarmee u:

uw zaken en dossiers overzichtelijk en ordelijk opslaat	alle aan een zaak bestede uren schrijft en declareert	eenvoudig uw agenda beheert	efficiënt correspondentie voert	makkelijk een koppeling maakt met (externe) boekhoudpakketten en scan-oplossingen
Legal Eagle is verkrijgbaar in 3 varianten:	1 een basisvariant	2 met een boekhoudmodule	3 met een koppeling naar uw eigen, bestaande boekhoudpakket	

Uitproberen?

Kijk op www.sdu.nl/legal-eagle voor meer informatie of neem contact op met sales.juridisch@sdu.nl voor advies en een gratis, vrijblijvende kennismaking.

€ 299,-
per persoon per jaar

Probeer
SmartNewz
nu 4 weken
gratis!

WE HEBBEN GOED NIEUWS VOOR ARBEIDSRECHTJURISTEN

SmartNewz Arbeidsrecht

Een nieuwe benadering van juridisch nieuws

Met SmartNewz Arbeidsrecht heeft u binnen een dag al het arbeidsrechtelijke nieuws samengevat door een deskundige redactie en verrijkt met links naar bronnen en relevante artikelen op uw desktop, tablet en smartphone. Bovendien kunt u eenvoudig specifieke onderwerpen en uitspraken volgen. Kortom, alles wat u nodig heeft om altijd volledig op de hoogte te zijn van het arbeidsrechtelijke nieuws.

Waarom SmartNewz Arbeidsrecht?

- ✓ U mist niets doordat u al het arbeidsrechtelijke nieuws krijgt aangereikt (>250 bronnen)
- ✓ U kunt tijd besparen dankzij de selectie door de SmartNewz vakredactie en uw persoonlijke voorkeuren
- ✓ U bepaalt zelf of u gebruik maakt van de selectiemogelijkheden of niet
- ✓ Al het nieuws is verrijkt met links naar bronnen, relevante artikelen, wetgeving en jurisprudentie
- ✓ U kunt zeer eenvoudig uitspraken, wetten en wetsvoorstellen volgen

Meer informatie?

Neem contact op met uw huidige accountmanager of onze accountmanager telesales via telefoonnummer 0570-647023

SmartNewz { kluwer.nl/smartnewz

Kluwer

a Wolters Kluwer business

Sipi Jorritsma-Homans, managementassistente
bij Groenewegen Advocaten in Heerenveen

‘Een dag zonder Fidura kan ik me niet voorstellen’

Sipi Jorritsma-Homans werkt als managementassistente bij Groenewegen Advocaten in Heerenveen. Het kantoor verleent juridische diensten aan bedrijven, instellingen en particulieren binnen een groot aantal rechtsgebieden. Alle medewerkers van Groenewegen Advocaten werken met softwarepakket Fidura van Kluwer. “Onze complete dossieradministratie staat in Fidura. Erg handig, zo heb ik alle informatie altijd bij de hand. Ook vanuit huis.”

Groenewegen Advocaten staat ondernemingen, instellingen en particulieren bij in betalende en toegevoegde zaken. Sipi werkt er nu 15 jaar. Ze is begonnen als allround juridische secretaresse. Vanaf medio 2003 is zij voornamelijk werkzaam geweest als secretaresse afdeling strafrecht en vanaf september 2012 is zij management-assistente. Fidura gebruiken ze al jaren: “Een dag zonder Fidura kan ik me niet voorstellen. Het softwarepakket is erg belangrijk voor ons bedrijf. Iedereen werkt ermee: advocaten, bedrijfsadviseurs, managementassistentes, secretaresses, telefonistes en administratief medewerkers. Onze complete dossieradministratie staat erin. Net als onze urenadministratie, financiële administratie en relatie-beheer. In de module activiteiten staan alle processtukken en alle correspondentie met bijvoorbeeld cliënten, de rechtbank en de wederpartij. Het is een compleet pakket. Ik heb alle informatie altijd bij de hand, ook vanuit huis.”

OP AFSTAND WERKEN MET FIDURA

Sipi werkt regelmatig thuis, net als een aantal advocaten van Groenewegen Advocaten. “Het is handig dat we ook op afstand kunnen inloggen in Fidura en niet papieren dossiers mee naar huis hoeven te nemen. Dossiers worden ook in Fidura gearhiveerd en zijn gemakkelijk terug te vinden.” Werken met Fidura scheelt haar een hoop tijd. “Ik hoef maar weinig handelingen te doen om ergens bij te kunnen. Als cliënten bellen, kan ik direct informatie opzoeken in hun dossiers. Willen ze bijvoorbeeld weten of hun betaling al verwerkt is,

dan vind ik dat snel terug. In de dossieradministratie worden alle processtukken en correspondentie opgeslagen, ook verzonden e-mailberichten. Het elektronische dossier is altijd up-to-date. Hierdoor is het niet nodig om het kantoor van een advocaat binnen te lopen om het dossier te zoeken. Ook de advocaten kunnen direct werken in de dossiers en snel hun cliënten bedienen.”

“Onze complete dossieradministratie staat in Fidura. Erg handig, zo heb ik alle informatie altijd bij de hand. Ook vanuit huis.”

SNEL SWITCHEN TUSSEN MODULES

Over de helpdesk van Kluwer is Sipi erg tevreden. “Kluwer staat altijd open voor verbetervoorstellen. Als ik een vraag of klacht heb, nemen ze dit serieus en helpen ze me direct.” Fidura werkt volgens haar erg prettig. “Je kunt snel switchen tussen verschillende modules. In één oogopslag zie ik de informatie die ik nodig heb. De training die ik van Kluwer over het werken met Fidura kreeg, was goed afgestemd op mijn werkzaamheden. Ik maak nog steeds gebruik van het handige naslagwerk.”

Wilt u ook aan de slag met Fidura?

Kijk voor meer informatie op www.fidura.nl.

Sores om de stagiaire

Hoe werkt mediation? Paula Boshouwers, mediationadvocaat bij ReulingSchutte in Amsterdam, licht maandelijks een praktijkvoorbeeld door. Aflevering 10: 'Niet-functionerende stagiaire'.

Paula Boshouwers

Advocaat-stagiaire Berend¹ werkte een jaar bij Groves, een groot kantoor aan de Zuidas. Berend had diverse aanbiedingen afgeslagen om bij Groves te komen werken. Hij was er trots op deel uit te maken van het kantoor; zijn oom was nog partner geweest bij een van de rechtsvoorgangers van Groves.

Het liep alleen niet zo lekker met Berend. Althans, dat was de mening van Frits, de partner voor wie Berend werkte. Berend zelf was zich van geen kwaad bewust. Hij vond dat het prima ging. Hij had het naar zijn zin op kantoor, werkte aan mooie zaken en trok intensief op met de andere advocaat-stagiaires. Zijn eerste beoordeling liep heel anders dan hij had verwacht.

Frits had in niet mis te verstane bewoordingen aangegeven dat hij vond dat het helemaal niet goed ging: Berends communicatie en werkhouding waren niet goed en hij leverde half werk af. Frits had ook aangegeven dat hij er weinig vertrouwen in had dat het nog goed zou kunnen komen. Berend begreep er niets van. Waarom had Frits nooit iets gezegd? Dan had hij er iets aan kunnen doen.

Frits op zijn beurt vond dat hij wel degelijk en ook gedurende het jaar dui-

delijk was geweest. Berend herinnerde zich wel gesprekken, maar was in de veronderstelling dat dit bij het gewone opleidingstraject hoorde; dan mag je toch juist fouten maken? Hij had geen idee dat het zo ernstig was. Toen Frits erop gezinspeeld had dat Berend maar op zoek zou moeten naar een andere baan was er iets in Berend geknapt. Zoals het een behoorlijk advocaat betaamt, toonde hij zich strijdbaar: hij vond het onrechtvaardig en was niet van plan te vertrekken. En Groves zat vast aan een stagecontract van drieënhalf jaar.

De insteek van de mediation was om te zoeken naar een manier waarop Berend zijn stage bij Groves toch af kon ronden. In de vertrouwelijkheid van de mediation durfde Berend – in eerste instantie alleen in een-op-eengesprek met de mediator – zijn kaarten van de borst te halen. Op de vraag van de mediator waar hij zichzelf over vijf jaar zag, gaf Berend aan dat hij erachter was gekomen dat het grote kantoor eigenlijk helemaal niet was wat hij er op basis van alle familieverhalen van had verwacht. Hij zag zichzelf eerder in het bedrijfsleven. *Hands-on* en praktisch, dat is wat hij goed kon.

De mediator vroeg Berend wat maakte dat hij toch bij Groves wilde blijven. Berend vertelde dat hij altijd had gehoord dat je niet weg moest

zonder een stageverklaring, bovendien wist hij ook niet wat hij nu zou willen en evenmin hoe hij het uit zou moeten leggen aan zijn vrienden en familie. De mediator legde Berend de optie voor om in mediation te onderzoeken wat de mogelijkheden zouden kunnen zijn en hoe zijn zorgen konden worden weggenomen. Dit zonder dat hij afstand zou hoeven doen van zijn recht op het uitdienen van zijn arbeidsovereenkomst. Berend wilde dit wel proberen. De mediator vroeg ook aan Frits of hij bereid was om dit scenario te onderzoeken en na te denken wat hij en Groves zouden kunnen doen om Berend te faciliteren. Frits was daartoe bereid.

De oplossing bestond er uiteindelijk uit dat Berend gedurende een halfjaar gedetacheerd werd bij een klant van Groves, gedurende deze detachering zou hij terugkoppelen aan een andere partner binnen Groves en ruimte krijgen om zich te oriënteren. Groves hielp hem daarbij door hem een goede referentie te geven. Afgesproken werd verder dat Frits en Berend binnen de sectie eenduidig en positief zouden communiceren over de aanstaande carrièreswitch van Berend. Hierdoor kon aan de andere leden van de sectie gevraagd worden hun ogen en oren open te houden voor mogelijke kansen voor Berend bij cliënten. Dit alles leidde uiteindelijk tot een nieuwe baan voor Berend.

¹ De namen van partijen zijn gefingeerd, tot personen herleidbare feiten zijn veranderd.

Vertel een goed verhaal

Geen vakgebied dat zich zo goed leent voor *storytelling* als de advocatuur. Hoe vertel je een goed verhaal waarmee je potentiële klanten interesseert?

Friso Schotanus

Met de opkomst van het reclamevak had de negentiende-eeuwse koopman moeite, omdat 'eigen roem een heer niet siert'. Die gedachte lijkt voort te leven in de advocatuur, of zoals marketingspecialist Cor Hospes het zegt: 'Reclame maken zit niet in de genen van de advocaat.' Dat terwijl het vak zich uitstekend leent voor *storytelling*, als onderdeel van contentmarketing. Daarbij draait het erom herkend te worden als specialist door het delen van expertise met (potentiële) klanten middels het schrijven van een verhaal. Interactie is een wezenlijk onderdeel van deze strategie: niet roepen wat je weet, maar inspelen op vragen en wensen van de klant.

'Ik zou advocaten willen oproepen ook goede en relevante verhalen te maken,' zegt Hospes. 'Verhalen die mensen graag willen lezen. Juridische verslagen en artikelen worden niet voor niets door veel krantenlezers verslonden. Boeken over ontvoeringen en bio's over "stoute jongens" scoren hoog op bestsellerlijsten. Dat zou advocaten toch aan het denken moeten zetten.' Hospes

neemt de verhalen die Max Moszkowicz jarenlang in *de Telegraaf* publiceerde, onder de naam 'Mr. Raab'. 'Dat was eigenlijk *not done*, vonden veel confrères. Reclame maken voor je eigen zaak was jarenlang in de advocatuur niet *comme il faut*. Ook in de advocatuur groeit de concurrentie en komen klanten niet meer vanzelf naar je toe, dus zullen kantoren business moeten genereren.'

Er zijn in Nederland wel advocatenkantoren die deze nieuwe manier van communiceren ontdekt hebben, weet Hospes. Kennedy Van der Laan onderhoudt een blog, *Mediareport.nl*, en ook Dirkzwager en Solv delen hun kennis. 'De discussie met het lezerspubliek durven de meesten nog niet aan. Dat geldt overigens voor veel bedrijven, de advocatuur is geen uitzondering. Maar dat is wel de essentie van contentmarketing: luister en ga de dialoog aan. Dan weet je wat je klanten en potentiële klanten bezighoudt en interesseert, en dan weet je ook met welke content en via welk (online) kanaal je op hun leven kunt inspelen, welke vragen je voor hen kunt oplossen.'

Volgens Hospes zijn bedrijven nog te veel bezig met wat ze zelf willen communiceren, niet wat hun publiek interessant vindt. 'Veel advocatenkantoren schieten bovendien snel in de *corporate speak*-stand. Qua *tone of voice* zou het wat spannender mogen, het mag schuren. Natuurlijk moet je de verhalen afstemmen op het type klant, daar pas je de *tone of voice* op aan. Voor zakelijke klanten kun je het accent wat meer op de expertise leggen. Kijk naar een advocatenkantoor als Dirkzwager die via hun contentaanpak vijf tot tien procent van hun leads binnenhaalt.'

Storytelling hoeft niet extreem tijdrovend te zijn, als advocaten slim gebruikmaken van het werk dat ze toch al leveren, vertelt Carlijn Postma, oprichter van The Post, dat zich richt op contentcommunicatie. 'Als advocaten iets schrijven, zijn het vaak lange teksten. Daar zijn ze druk mee en op enig moment is het klaar. Als ze geluk hebben, en het advocatenkantoor beschikt over een goede communicatieafdeling, wordt er een tweet aan gewijd. En heel misschien een berichtje op Facebook. En

eigenlijk is dat zonde. Want als je het artikel eenmaal hebt, dan zou je daar een paar maanden mee vooruit moeten kunnen. Het verhaal kun je namelijk opdelen in een heel aantal subonderwerpen.’

Bij het opdelen van het hoofdonderwerp ga je volgens Postma na welk onderdeel van het verhaal interessant is voor de verschillende personen die je wilt bereiken: ‘Wat vindt de directeur van dat ene grote bedrijf interessant? En waarmee kan ik de receptioniste van datzelfde bedrijf bereiken? Afhankelijk van publiek en content kies je het juiste contenttype en kanaal. Dat kan LinkedIn zijn voor een heldere samenvatting, online prikbord Pinterest voor een overzichtelijke infographic, en Facebook voor een stijlvolle foto. Publiceer het allemaal op verschillende momenten, zo doe je extra lang met je content. Het op deze wijze verdelen van de informatie noemen we *contentmapping*.’

Inspiratie zouden advocaten genoeg moeten hebben. Met het bezoek aan klanten en rechtszittingen zijn ze feitelijk de reporter van hun eigen, soms spannende werk, dat ze op een heel aantrekkelijke manier met het publiek kunnen delen. Uiteraard zitten daar allerlei beperkingen aan, denk aan de privacy van de klant en het beroepsgeheim van de advocaat. Maar dat betekent niet dat een tussenweg onmogelijk is. Veel advocatenkantoren komen echter van ver, moeten er nog aan wennen om kennis überhaupt digitaal te delen. Postma: ‘Je moet de content in elk geval op een aantrekkelijke manier digitaal aanbieden. Niet in pdf of uitsluitend op papier. Er zijn heel veel *tools* die je kunt inzetten. Als je een lange tekst hebt en je wilt niet dat je lezers hele pagina’s naar beneden moeten scrollen, zet die tekst dan op online publicatieplatform Issuu, dat biedt weer allerlei extra mogelijkheden, zoals het toevoegen van linkjes.’

COLUMN

Dolph Stuyling de Lange

Uren schrijven

De meeste advocaten vinden werken voor een cliënt leuker dan declareren: voor dat eerste ben je advocaat geworden. Veel kantoren hebben dan ook te kampen met hoge bedragen aan ‘onderhanden werk’. En veel kantoren declareren een groot deel van hun omzet pas in het nieuwe jaar, als de cijfers naar de accountant moeten. Heel slim is dat allemaal niet: je moet wel al de btw afdragen, zeker in economisch slechte tijden is het risico van zulke uitstaande bedragen groot, en – *last but not least* – de cliënt is er doorgaans ook niet blij mee: die krijgt opeens een hoge rekening voor werk dat hij inmiddels alweer vergeten is.

Kortom: tijd om het declareren eens aan te pakken. Welke stappen kun je als kantoor nemen om dit te stroomlijnen? Een lijst:

- 1 maak vooraf met je cliënt duidelijke afspraken over hoe je declareert (frequentie, tarieven);
- 2 stap over op maandelijks declareren: cliënten vinden dat prettig. Ze weten dan nog waar de declaratie betrekking op heeft en de bedragen zijn overzichtelijker;
- 3 zorg dat je declaraties transparant zijn. Waarover gaat het? Geef inzicht in de activiteiten, maar sla de cliënt niet dood met informatie. Cliënten ergeren zich zowel aan omschrijvingen als ‘voor verrichte diensten’ als aan ‘twaalf minuten overleg met stagiaire’;
- 4 organiseer je interne proces. Zorg dat de administratie op basis van de geschreven uren concept-declaraties klaarmaakt en spreek af dat als een

advocaat die niet tijdig corrigeert en aanvult, het concept wordt verstuurd. Zo voorkom je dat individuele partners het systeem blokkeren. Maak ook een regel dat meer dan tien procent afboeken alleen kan met toestemming van het bestuur/een andere partner. Laat de verantwoordelijke advocaat in eerste instantie zelf rappelleren als er niet betaald wordt en – als die dat nalaat – laat het dan door een ander (administratie of bestuur) doen;

5 overweeg alternatieve methoden van declareren en bespreek die vooraf met de cliënt. Bijvoorbeeld:

- vast bedrag voor hele zaak (wel goed omschrijven wat eronder valt);
- succestarief (geen succes: dan alleen de kosten – wel succes dan opslag van, zeg, vijftig procent);
- vast, gemiddeld tarief voor alle advocaten (partner, medewerker en stagiaire);
- laat aan de cliënt over (kan soms tot zeer aantrekkelijk tarief leiden);
- of toch gewoon ‘uurtje-factuurtje’. Regelmatig kiezen cliënten daarvoor als ze de keuze hebben.

Tot slot: veel advocaten schrijven niet de uren die ze voor cliënten werken omdat ze vinden dat dat te hoog uitkomt. Maar dit proces van beoordelen welke declaratie redelijk is (succes, proportionaliteit, draagkracht cliënt enzovoort) hoort pas later plaats te vinden. Dus maak duidelijk waarom uren schrijven plaatsheeft: niet alleen voor het declareren, maar ook voor eigen inzicht. Kortom, wat doe ik met mijn tijd? Waar verlies ik tijd? Besteed ik genoeg aandacht aan niet-declarabele activiteiten?

Loyens & Loeff is een gerenommeerd kantoor waar onze specialisten adviseren op zowel civiel als fiscaal gebied. Tot onze cliënten behoren grote ondernemingen, financiële instellingen en overheden. Het unieke van ons kantoor is de intensieve samenwerking tussen advocaten, belastingadviseurs en notarissen. Onze thuismarkt is de Benelux. Daarnaast is Loyens & Loeff vertegenwoordigd in de belangrijkste financiële centra van Europa, Azië en de Verenigde Staten. Wereldwijd werken 1600 medewerkers bij Loyens & Loeff, waaronder ruim 850 advocaten, notarissen en fiscalisten.

Voor onze praktijkgroep Bank- en Effectenrecht in Amsterdam zijn wij op zoek naar een Professional Support Lawyer met 4 tot 7 jaar werkervaring.

Je bent verantwoordelijk voor het ontwikkelen en het beheren van alle know-how van de praktijkgroep. Je ziet het als een uitdaging om voortdurend up-to-date te blijven en wordt graag de kennis-expert van de groep. Het nauw samenwerken met onze advocaten en het structureren, bijhouden en het inzichtelijk maken van de know-how behoren tot je werkzaamheden. Eveneens leid je vergaderingen om nieuwe en beschikbare kennis te delen. Daarnaast zorg je ervoor dat onze cliënten regelmatig een update krijgen van de laatste ontwikkelingen op het gebied van Bank- en Effectenrecht.

Je bent analytisch, accuraat en gewend proactief op te treden. Ook ben je in staat om zowel zelfstandig als in teamverband te werken. Je dringt snel door tot de juridische kern en kunt heldere samenvattingen maken van complexe juridische materie. Een uitstekende beheersing van de Engelse taal en bovengemiddelde IT-vaardigheden zijn van groot belang.

De praktijkgroep Banking & Finance opereert Benelux-breed en heeft ongeveer 70 fee-earners. De praktijkgroep is verdeeld over de teams secured lending, financial markets regulatory & supervision, project finance en securitisations, swaps and solvency. Toonbare werkervaring binnen deze disciplines strekt tot aanbeveling.

Heb jij een master Nederlands recht, 4 tot 7 jaar werkervaring bij een toonaangevend advocatenkantoor en heb je interesse in de functie van Professional Support Lawyer voor onze praktijkgroep Bank- en Effectenrecht? Dan zijn wij op zoek naar jou!

Voor meer informatie, neem contact op met Eva Bol: 020 578 5318 of via eva.bol@loyensloeff.com.

April
2014

ORDEBERICHTEN

Rechtsbijstand juist nu!

MET ZIJN BRIEF VAN 18 FEBRUARI heeft staatssecretaris Teeven weer een maatregel genomen die de rechtsstaat verder onder druk zet: er wordt 85 miljoen bezuinigd op de gefinancierde rechtsbijstand, een kwart van het totale budget. Dit leidt tot rechtsongelijkheid en klassenjustitie: rechtzoekenden die niet voldoende geld hebben, kunnen hun recht niet halen. Dit terwijl zij ook ongewild in juridische procedures kunnen worden betrokken, zich moeten kunnen verweren tegen malafide praktijken of onterechte verdenkingen, of moeten kunnen voorkomen gedupeerd te raken door te ingewikkelde regelgeving van de overheid. En het gaat om een grote groep Nederlanders: 36 procent van de Nederlandse bevolking valt onder de gefinancierde rechtsbijstand. Meer dan de helft van de procedures waarin zij betrokken raken, wordt gevoerd tegen de overheid. De Nederlandse Orde van Advocaten voert sinds de zomer van 2011 hevige verzet tegen het uitkleiden van de gefinancierde rechtsbijstand en de verhoging van griffierechten. In vele indringende gesprekken met de coalitiepartijen en de oppositie in Tweede én Eerste Kamer heeft de Orde de gevolgen van deze kaalslag geschetst. Eerst en vooral voor de burger, maar zeker ook voor de advocatuur.

Om de staatssecretaris te laten zien dat bezuinigen met de botte bijl niet de enige optie is, heeft de Orde alternatieven voor de geplande bezuinigingen ingezameld bij de advocatuur. Eenmanskantoren, (middel)grote kantoren, raden van toezicht en specialisatieverenigingen hebben gezocht naar besparingen binnen hun eigen rechtsgebied. Besparingen die niet ten koste gaan van de rechtsstaat en de advocatuur. De Orde heeft deze voorstellen gebundeld en op 6 februari aan de staatssecretaris aangeboden. De meeste van deze voorstellen zijn niet overgenomen door de staatssecretaris, die toch de voorkeur geeft aan een verdere uitkleding van de rechtsbijstand om zijn budget kloppend te krijgen.

De Orde blijft zich met kracht verzetten tegen de verdere afbraak van de rechtsstaat. Tegen een blokkering van de toegang tot het recht voor rechtzoekenden. Tegen het om zeep helpen van advocatenkantoren die op basis van toevoegingen werken.

We blijven de publieke opinie zoeken om de pijnlijke consequenties duidelijk te maken. De Orde spreekt politici aan op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van de rechtsstaat én de gevolgen voor de Nederlanders. Laat de advocatuur daarbij ook als één front optreden zodat dit geluid krachtig doorklinkt in Den Haag. Twitter over dit onderwerp en lever schrijvende casussen aan.

@ADVOCATENORDE

Meest gelezen Twitterberichten van de Orde

ZORGEN Veel zorgen in Eerste Kamer over de waarborging van de toegang tot de rechter vanwege bezuinigingen rechtsbijstand en griffierechten.

@Thdegraaf

RECHTSBIJSTAND Teeven met nieuw voorstel bezuiniging #rechtsbijstand zojuist verzonden aan Kamer: <http://goo.gl/R7ibj0> @Advocatenorde

VRIJE KEUZE Arrest Hoge Raad na prejudiciële beslissing EU-Hof inzake vrije advocaatkeuze: <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2014:396> @Advocatenorde

CONSUMENTEN Bezuinigingsplannen Teeven op #rechtsbijstand zijn doodsteek voor consumentenrecht (via @consumentenbond) http://www.consumentenbond.nl/actueel/nieuws/2014/bezuinigingsplannen-teeven-zijn-doodsteek-voor-consumentenrecht/?cid=ext_twitter11032014bezuinigingteevennb @Advocatenorde

VISIE Raad van Advies NOVA: ontwikkel eerst visie op #rechtsbijstand alvorens een kwart te bezuinigen <http://rechtsbijstand-juistnu.nl/raad-van-advies-nova-over-bezuinigingen-rechtsbijstand> @Advocatenorde

COLOFON

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nederlandse Orde van Advocaten

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten. De Orde verzorgt de rubrieken Van de Orde, Geschillencommissie, Tuchtrect, Transfers en de column Het laatste woord van de landelijk deken.

Samenstelling Algemeen Raad Nederlandse Orde van Advocaten

- Walter Hendriksen (algemeen deken)
- Bart van Tongeren (plaatsvervangend deken)
- Hans Vogels
- Marjan van der List
- Wanda van Kerkvoorden
- Bert Fibbe
- Bernard de Leest

Bureau van de Orde

Raffi van den Berg
(algemeen secretaris)

Bezoekadres

Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 – 335 35 35
Fax 070 – 335 35 31
E-mail info@advocatenorde.nl
KvK-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Helpdesk

helpdesk@advocatenorde.nl
Tel. 070-335 35 54

Twitter

@Advocatenorde

LinkedIn

Nederlandse Orde van Advocaten

Facebook

Nederlandse Orde van Advocaten

TRANSFERS

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

PERSOONLIJKE SETTING

Hanneke van Andel (28) stapte per 1 februari 2014 over van Loyens & Loeff naar Bergh Stoop & Sanders Advocaten – ook in Amsterdam. Zij maakt daar deel uit van de arbeidsrechtpraktijk. 'Na een aantal jaren gewerkt te hebben bij een groot, internationaal opererend kantoor wilde ik mij verder specialiseren op het gebied van het arbeidsrecht, binnen de persoonlijke setting van een kleiner kantoor. Omdat ik hier vaker rechtstreeks contact heb met cliënten, kan ik meer zelf procederen. De locatie van Bergh Stoop & Sanders – midden op de Herengracht – is uiteraard een mooie bijkomstigheid.'

NAAR EEN NICHEKANTOOR

Na bijna 34 jaar als arbeidsrechtadvocaat bij Simmons & Simmons LLP gewerkt te hebben, begon **Bartje Schaberg** (59) per 1 maart als partner bij L&A Advocaten, een arbeidsrecht-nichekantoor in Lijnden/Schiphol. 'De lijnen zijn kort en er is tijd om te sparren met collega's. Op de Zuidas is arbeidsrecht hoofdzakelijk transactiegerelateerd. Hier houd ik me bezig met het reguliere arbeidsrecht in de ruimste zin van het woord – met de daarbij passende tarieven – en met (de arbeidsrechtelijke aspecten van) het gezondheidsrecht en medisch tuchtrecht. Zo geef ik binnenkort een training over het nieuwe ontslagrecht aan ziekenhuizen.'

NAAR ANDER KANTOOR

Andel, mw. mr. H.G. van: Bergh Stoop & Sanders te Amsterdam

Anthonise-Gieling, mw. mr. I.H.T.J.: Advocatenkantoor de Familiepraktijk te Goes

Beelen, mw. mr. A. van: Trip Advocaten & Notarissen B.V. te Leeuwarden

Biesheuvel, mr. Q.J.S.: Biesheuvel Jansen advocaten te Amsterdam

Boelens, mr. J.: Vogelaar Bosch Spijker Advocaten te Den Haag

Boer, mr. C.R.N. de: Keulers & Partners Advocaten te Beek

Boere, mw. mr. C.J.A.: Benders Advocaten te Zoetermeer

Boers, mr. F.F.: Gaming Legal Advocaten te Halfweg

Bolier, mw. mr. I.M.: Baumgardt & Brökling Advocaten te Barendrecht

Campfort, mr. B.F.H.L. van: Van de Sande Berndsen te Rotterdam

Carapiet, mr. T.C.: Wintertaling Ondernemingsrecht B.V. te Amsterdam

Cenik, mw. mr. Y.: Advokatenkollektief Sloetstraat te Arnhem

El-Ghazi, mw. mr. N.: Advocatenkantoor El Makhtari te Rotterdam

Elst, mr. B. van: Van Schaik Van Elst Van Dam Advocaten te Utrecht

Engelsman, mr. W.M.: HDK Advocaten en Fiscalisten te Amsterdam

Eijk, mr. S. van der: Vogelaar Bosch Spijker Advocaten te Honselersdijk

Fimerius, mw. mr. M.M.: AKD te Eindhoven

Grinten, mr. J.M.J. van der: Wieringa Advocaten te Amsterdam

Hek, mr. F.E. van 't: Jonkman Kloppenburg Advocaten te Amsterdam

Hennis, mr. drs. E.: Smithuysen

Winters & De Vries te Haarlem

Holten, mr. K.M. van: Boels Zanders Advocaten (te Eindhoven)

Homveld, mr. R.E.D.: Orange Clover Advocaten B.V. te Amsterdam

Hooijdonk, mw. mr. A. van: Advocatenkantoor Daniëls B.V. te Rijen

Huidekoper, mr. W.W.: De Breij Evers Boon te Amsterdam

Jager, mw. mr. N.J.G. de: De Kempenaer Advocaten N.V. te Arnhem

Jansen, mr. R.: Biesheuvel Jansen advocaten te Amsterdam

Julius, mw. mr. E.: Veraart De Granada Advocaten te Alkmaar

Kalkwiek, mr. M.: Berculo Advocaten te Utrecht

Klei, mw. mr. G.J. van der: Omega advocaten & mediators te Nieuw-Vennep

Kleij, mr. B.R.: Baumgardt & Brökling Advocaten te Barendrecht

Kloosterboer, mw. mr. J.E.: Kessels Hanssen t' Sas Advocaten te Breda

Knol, mr. A.: Advocatenkantoor Lewin te Uitgeest

Koevoets, mw. mr. I.M.P.: Boontje Advocaten te Amsterdam

Kommer, mw. mr. E.: Noordam advocaten te Rotterdam

Kooiman, mw. mr. M.: Baumgardt & Brökling Advocaten B.V. te Rotterdam

Kraaijeveld, mr. E.F.: Kraaijeveld Coppus Legal B.V. te Amsterdam

Minderhoud-Verkaik, mw. mr. drs. A.D.: Straatman Koster Advocaten te Rotterdam

Obbeek, mr. P.: VANDIJK Advocaten te Rotterdam

Nijland-van Oorsouw, mw. mr. M.W.M.: BANNING N.V. te Den Bosch

Pol, mw. mr. E.C.: Heineken International B.V. te Amsterdam

Quist, mr. J.P.: Olie & De Jonge Advocaten te Goes

Roosmond, mr. J.W.D.:

Bouwman de Haan advocaten te Utrecht

Rutten, mw. mr. A.W.: Clifford Chance LLP te Amsterdam

Sanders, mr. T.N.: AKD te Breda

Schaberg, mw. mr. A.B.: L & A Advocaten te Lijnden

Schaik, mw. mr. M. van: Kranendonk Jacobs Hupkes Advocaten te Amsterdam

Scheijde, mw. mr. Y.K.: De Roos Advocatuur te Amsterdam

Simons, mw. mr. J.: Andres Advocatuur te Amsterdam

Snoo-Verhage, mw. mr. J.C. de: Justion Advocaten te Middelburg

Spapens, mr. M.: Niemer & Da Cunha te Amsterdam

Stevens, mw. mr. M.: Immix Advocaten te Zeist

Strong, mr. J.A.: Strong De Boer Advocaten B.V. te Breda

Stuart, mr. M.J.T.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam

Timmerman, mw. mr. I.: Biesheuvel Jansen advocaten te Amsterdam

Vanatova, mw. mr. B.: De Koning Vergouwen Advocaten te Amsterdam

Veer, mw. mr. P.L. van 't: Vogelaar Bosch Spijker Advocaten te Honselersdijk

Vels, mw. mr. E.: Anik Advocaten te Arnhem

Ven, mr. P.M. van de: DLA Piper Nederland N.V. te Amsterdam

Verberne, mw. mr. V.C.M.: NautaDutilh N.V. te Rotterdam

Visser, mw. mr. B.T.A.: Abma Schreurs Advocaten te Purmerend

Vogelaar, mr. N.T.: Vogelaar Bosch Spijker Advocaten te Honselersdijk

Witt, mw. mr. K. de: Holla Advocaten te Den Bosch

Wijmen, mr. J.A.: Weebers Vastgoed Advocaten N.V. te Eindhoven

Zweden, mr. H.A.P. van: Blauw Tekstra Uding Advocaten te Amsterdam

NAAR NIEUW(E) KANTOOR OF ASSOCIATIE

Abbo Slachter Van Tricht Advocaten (mr. T. Abbo te Middelharnis)

Adjust Advocaat (mr. M. Vos te Groningen)

April
2014

Advocatenkantoor Akkaya (mr. R. Akkaya te Helmond)
Advocatenkantoor De la Haije (mr. mr. T.M.L. de la Haije te Geleen)
Advocatenkantoor H.C.S. van Deijk-Amzand (mw. mr. H.C.S. van Deijk-Amzand te Amsterdam)
Advocatenkantoor Jansen (mr. S.V. Jansen te Den Haag)
Advocatenkantoor Uytdeuwillegen (mr. F.P.A.M. Uytdeuwillegen te Den Bosch)
Advocatenkantoor Verrillo (mr. C. Verrillo te Denekamp)
Allen & Overy LLP (mr. J.F.P. Beurskens te New York)
Ambagsadvocaten (mr. R.G.M. Michiels te Deurne)
ArbeidsrechtA1 Lawadvocatuur (mw. mr. M.A.M. Lem te Breda)
Balans Letselschade Advocaten (mw. mr. H. Mollema-de Jong te Ermelo)
Bentley Systems Europe BV (mr. A. Mouritz te Hoofddorp)
BlackRock Investment Management (mw. mr. I.M. Hamstra te Amsterdam)
Born Legal (mw. mr. A.T.M. van den Borne te Bladel)
Buisman Advocatuur (mr. P.L.G. Buisman te Assen)
Bustin Advocatuur (mr. W.J.Th. Bustin te Veendam)
Cancian Arbeidsrecht (mw. mr. N. Cancian-van Ballegooijen te Haarlem)
De Boorder Schoots
Familie rechtadvocaten, Mediators en Collaboratieve D (mw. mr. P.P.M. Voskuil-van Dijk te Naarden)
Dontje Loman Advocaten (mr. H. Dontje te Emmen)
Edixhoven Advocatuur en Juridisch Advies (mr. J.D. Edixhoven te Amsterdam)
Fakiri & Fakiri Advocaten (mr. M. Fakiri & mr. M. Fakiri te Den Haag)
Fransen Pothast Advocaten (mr. R.C. Fransen en mr. R. Pothast te Amsterdam)
Galatea Advocatuur (mr. H. Moltmaker te Amsterdam)
Gemeente Bloemendaal (mw. mr. R. Busscher te Overveen)
Joint Forces Legal (mr. J.Ph. van der Veen te Rotterdam)
JW Post Advocaat (mw. mr. J.W. Post te Deventer)
Kroon Advocatenkantoor (mr. R.W.A. Kroon te Almelo)
Lexor Advocaten (mr. D.J.P.M. Vermunt en mw. mr. D. Zeewuster te Zaltbommel)
Looten Advocatuur en Mediation (mw. mr. D.M. Siemerink-Looten te Middelburg)

Loyens & Loeff N.V. (mr. A.D.M. Bras te Singapore)
Luminous Tax Matters NV (mr. D.J. Prinsen te Amsterdam)
Maatwerk Advocaten (mr. D. Maat en mw. mr. J.M. de Nooij te Groningen)
McGuireWoods London LLP (mr. S. Geerlings te London/Groot-Brittannië)
MJK Advocatuur (mr. M.J. Koning te Amsterdam)
MN Legal Advocatuur (mr. M.T. Nooijen te Almelo)
mr. A.H. Staring
Strafrechtadvocaat (mr. A.H. Staring te Arnhem)
Mr. J.F.A. Doeleman Advocatuur BV (mr. J.F.A. Doeleman te Amsterdam)
NN Advocaten (mr. R. van Buuren te Amsterdam)
Penn Pekelharing Stroos Advocaten (mr. T.O.E. Pekelharing te Amsterdam)
Posthumus Advocatuur (mw. mr. M.A. Posthumus-Praasterink te Vught)
PTW-advocaten en mediators (mr. R. Plioger, mw. mr. T.H. ten Wolde en mw. mr. K.E. de Wit)
RGM Advocatuur (mr. R. Meijer te Amsterdam)
R.W. Elgers Legal Services (mr. R.W. Elgers te Helmond)
Saija Derksen Post Advocaten (mw. mr. M.L. Saija, mw. mr. E. Derksen en mr. R.F.M. Post te Arnhem)
Schoffelen & Van der Leeuw Advocaten (mr. J.K.T. Schoffelen en mr. R.A.J. van der Leeuw te Roermond)
Steehouwer (mw. mr. L.H. Steehouwer-Mollema te Giessenburg)
VanEps Kunneman Van Doorne (mr. T.L.H. Peeters te Kralendijk Bonaire/Nederlandse Antillen)
Van Rooij Houweling Advocatuur (mw. mr. L.M. van Rooij-Houweling te Zeist)
Van Schaik Van Elst Van Dam Advocaten (mr. N. van Schaik en mr. J.M. van Dam te Utrecht)
Veen-Brom Advocatuur (mw. mr. A.J.A.M. Veen-Brom te Culemborg)
Vriesde Advocatenkantoor (mw. mr. G.M.H. Vriesde te Rotterdam)
Berg, mr. J.E.J. ten Den Bosch 20-02-2014
Bevort, mw. mr. M.C.J.V. Amsterdam 14-02-2014
Blaak, mw. mr. M.J.A.C.M. Amsterdam 01-03-2014
Blomaard, mw. mr. M.F. Amsterdam 01-03-2014
Brakel, mr. G.J. van Huissen 01-03-2014
Bruin, mr. C.H.S. de Terneuzen 01-03-2014
Bults, mr. L.C.L. Amsterdam 01-03-2014
Dankert, mw. mr. M.E. Amsterdam 01-03-2014
Dool, mw. mr. M.G. van den Rotterdam 06-03-2014
Dousi, mr. drs. J.W.A. Rotterdam 01-03-2014
Dijkstra, mr. S.J.O. Rockanje 10-02-2014
Els-van den Berg, mw. mr. L.A. Den Bosch 01-03-2014
Evers, mr. J.A. Amsterdam 01-03-2014
Gitmans, mr. W.J.M. Nijmegen 31-12-2013
Gouveia Gomes, mw. mr. M.M. Amsterdam 19-02-2014
Harkink, mr. E. Breda 28-02-2014
Heilmann, mw. mr. C. Den Haag 28-02-2014
Heukelem, mw. mr. E.C. van Amsterdam 11-02-2014
Hoffmann, mw. mr. R.L. Utrecht 01-03-2014
Hove, mw. mr. L. ten Amsterdam 01-03-2014
Jacobs, mw. mr. C.R. Amsterdam 13-02-2014
Jong, mr. M.C. de Amsterdam 01-03-2014
Killestijn, mw. mr. W.E. Amsterdam 12-02-2014
Klip-Heckman, mw. mr. S.A. van der Amsterdam 11-02-2014
Koburg, mw. mr. A.P. Rotterdam 01-03-2014
Kohn, mr. A.B.M. Amsterdam 01-03-2014
Konings, mr. drs. P.M.T. Veldhoven 10-02-2014
Koppert, mw. mr. A.J. Utrecht 19-02-2014
Kroon, mw. mr. M.M. Amsterdam 21-02-2014
Leen, mw. mr. R.D. Den Haag 01-03-2014
Leeuwenburg, mw. mr. S.C. Amsterdam 10-02-2014
Maclaine Pont, mw. mr. E.C. Den Haag 03-03-2014
Martin, mw. mr. S.D.J. Amsterdam 14-02-2014
Megen, mr. C.B.J. van Purmerend 03-03-2014
Aalderen, mr. M.J. van Amsterdam 01-03-2014
Bastimar, mw. mr. L. Amstelveen 10-02-2014

MAATWERK

Per 1 maart begonnen oud-collega's **Jolande de Nooij** (37) en **Diederik Maat** (36) een eigen kantoor in Groningen: Maatwerk Advocaten, gespecialiseerd in arbeidsrecht, ontslagrecht en contractenrecht. De Nooij: 'Hoewel we qua karakter verschillen, vullen we elkaar aan. We hebben dezelfde visie op het vak van advocaat. Maatwerk is niet alleen een naam, het is ook een uitgangspunt.' Maat: 'Cliëntcontact, klanttevredenheid en inhoud staan voorop. Wanneer we er in geslaagd zijn om niet alleen het juridische standpunt van een cliënt voor het voetlicht te brengen, maar ook zijn verhaal te vertellen, is onze werkdag geslaagd.'

LANGDURIGE SAMENWERKING

Advocaten **Nawid Fakiri** (26) en **Murteza Fakiri** (24) runden eerder samen een juridisch adviesbureau en richtten onlangs een eigen algemene praktijk op: Fakiri & Fakiri Advocaten in Den Haag. Nawid: 'We kennen elkaar sinds groep 3 van de basisschool en kennen elkaar door en door. We vullen elkaar aan en zoeken elkaars grenzen op in zaken.' Murteza: 'We hebben een brede en diverse klantenkring en werken in ons pand, vlak bij de rechtbank, tussen advocaten met jarenlange ervaring. Over tien jaar hopen we een eigen kantoor met tien of meer advocaten te hebben.'

UIT DE PRAKTIJK

Moerland-Dahrendorf, mw. mr. A. Venlo 01-03-2014
Niel, mr. D.A. van Utrecht 21-12-2013
Niemyjski, mr. R. Amsterdam 20-02-2014
Overtoom, mw. mr. K.M. Amsterdam 01-03-2014
Rack, mr. M.K. Amsterdam 08-02-2014
Riepma, mr. M.F. Deventer 21-02-2014
Rietema, mr. E.J. Den Haag 05-03-2014

Rodriguez Galvis, mw. mr. A. Amsterdam 01-03-2014
Rijpkema, mr. J.B. Groningen 01-03-2014
Rijpma, mr. S.S. Enschede 01-03-2014
Spronck, mw. mr. L. Eindhoven 01-03-2014
Stam, mw. mr. S.M. Rotterdam 30-01-2014
Statema, mw. mr. S.A. Amsterdam 28-02-2014
Tahtah, mr. A. Rotterdam 03-03-2014

Teerhuis, mr. W.J. Amsterdam 21-02-2014
Unsal, mr. M. Middelburg 21-02-2014
Vegt, mr. A.J. van der Eindhoven 01-03-2014
Wall Bake, mr. J.M. van der Amsterdam 13-02-2014
Weel, mr. J.J.N. Amsterdam 01-03-2014
Wibier, mr. R.M. Amsterdam 01-03-2014
Winter, mr. J.W. Amsterdam 24-02-2014

Witczak, mw. mr. R.M. Utrecht 25-02-2014
Yperen, mw. mr. C.A.J. van Amsterdam 01-03-2014
Zeeuw, mr. L.J. de Amsterdam 18-02-2014
Zwart, mw. mr. L.O.N. Utrecht 26-02-2014

Poelmann, mr. W.M. Nijmegen 07-02-2014

RECTIFICATIE

In *Advocatenblad* nummer 3 is in deze rubriek onder 'naar ander kantoor' het onjuiste kantoor gemeld bij mr. L.J. van Apeldoorn Jr. De juiste gegevens zijn:

Apeldoorn Jr, mr. L.J. van: SWDV Advocaten te Haarlem.

OVERLEDEN

Flier, mr. J.G. van der Amsterdam 18-08-2013

UITSPRAKEN

Van de Geschillencommissie

Onderstaande uitspraak van de Geschillencommissie Advocatuur is bewerkt door Luuk Hamer, advocaat en lid van de raad van discipline in Amsterdam.

ZINLOOS ADVIES EN PROCEDURE

- Arbitraal vonnis d.d. 25 mei 2012/ Adv12-0009B (Mrs. Hussen, van der Meulen en Thunnissen).
- Matiging declaratie vanwege zinloos advies en procedure.

De advocaat vordert betaling van openstaande declaraties ad € 6.632,74 vanwege de behandeling van een

arbeidsrechtelijk geschil. De cliënt klaagt over onjuiste advisering en procederen. De dienstverlening heeft niets opgeleverd. De cliënt was bij de intake al (bijna) twee jaar arbeidsongeschikt vanwege een auto-ongeluk.

De advocaat heeft de cliënt zowel geadviseerd omtrent bezwaar tegen een beslissing van het UWV inzake voldoende re-integratie-inspanningen van de werkgever, als over een ontbindingsprocedure c.q.

kennelijk onredelijk ontslagprocedure. De cliënt stelt dat als de advocaat zich er voldoende van had vergewist of de cliënt wel in staat zou zijn weer binnen 26 weken aan het werk te gaan, hij zou hebben geadviseerd om af te zien van een procedure.

De commissie oordeelt dat de advocaat bij intake reeds bekend was geworden met (bijna) twee jaar arbeidsongeschiktheid, en onaannemelijkheid van werkherhvatting binnen 26 weken

nadien. Bovendien was de arbeidsongeschiktheid het gevolg van een auto-ongeluk, en trof de werkgever ter zake geen verwijt. Er was daarom geen reden om te adviseren tot een zelfstandig ontbindingsverzoek, en evenmin had een procedure vanwege kennelijk onredelijk ontslag kans van slagen.

De commissie ziet hierin aanleiding om het declaratiebedrag te matigen tot € 2.500 en wijst het meer of anders gevorderde af.

UITSPRAKEN

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Hester Uhlenbroek, Ed van Liere, Peter Drion, Harro Knijff, Carel Gaaf, Robert Sanders. De letterlijke tekst van de uitspraken is te vinden op tuchtrecht.nl.

WITWASSEN

- Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 9 september 2013, zaak nr. OB 210-2013.
- Wat een behoorlijk advocaat betaamt.
- Gedragsregel 1.
- Een advocaat die rechtsbijstand aan een cliënt verleent zonder zich nader te informeren over de achtergrond van een koopovereenkomst waarop die

cliënt zich beroept, terwijl er voldoende aanwijzingen zijn dat sprake zou kunnen zijn van een schijnovereenkomst, handelt tuchtrechtelijk verwijtbaar.

Mr. X treedt op voor partij A. Deze partij A heeft met een zekere B een koopovereenkomst op schrift gesteld, waarbij A voor twee miljoen euro aandelen koopt van B en waarin B verklaart de koopsom van A te hebben ontvangen. Twee jaar later wordt B

veroordeeld tot een gevangenisstraf van acht jaar wegens onder meer medeplegen van witwassen en deelneming aan een criminele organisatie. In het strafvonnis overweegt de rechtbank geen waarde te hechten aan de koopovereenkomst waarin B beweert twee miljoen euro in contanten te hebben ontvangen. Mr. X vordert namens A in kort geding nakoming van de koopovereenkomst c.q. levering van de aandelen, onder verbeurte van een dwangsom.

De vordering tot levering van de aandelen wordt toegewezen. De gevorderde dwangsom wordt afgewezen. B geeft geen gevolg aan het vonnis, waarop mr. X namens A de koopovereenkomst buitengerechtelijk ontbindt en B sommeert tot betaling van twee miljoen. Vervolgens vordert mr. X namens A in kort geding terugbetaling van dat bedrag. In deze procedure wordt de ontbinding van de overeenkomst en de daaruit voortvloeiende verplichting tot

April
2014

terugbetaling van de koopsom door B niet betwist. De voorzieningenrechter overweegt dat bij hem de indruk is ontstaan dat de koopovereenkomst een schijnovereenkomst is, bedoeld om derden te misleiden, terwijl beide partijen belang hebben bij het door A verkrijgen van een titel tegen B. A wordt niet-ontvankelijk verklaard.

De deken dient een bezwaar in onder meer omdat mr. X rechtsbijstand had verleend aan A, hoewel het hem duidelijk had moeten zijn dat sprake was van een procedure die een schijnovereenkomst moest legitimeren, dan wel de strekking had een bedrag van twee miljoen ten behoeve van B wit te wassen. Verder verwijt de deken mr. X dat hij de voorzieningenrechter bewust onjuist heeft geïnformeerd.

De raad van discipline overweegt dat een advocaat zich steeds ervan moet vergewissen of hij mag afgaan op de door zijn cliënt verstrekte informatie, dan wel of hij nadere informatie bij zijn cliënt moet inwinnen. Betaling van een bedrag van twee miljoen euro in contanten is op zichzelf al dusdanig ongebruikelijk, dat dit voldoende reden moet zijn om een cliënt te bevragen over de herkomst van deze gelden. Verder wist mr. X dat A op het moment dat hij dat bedrag zou hebben betaald niet over vermogen beschikte, terwijl het hem ook duidelijk had moeten zijn dat de koopovereenkomst aan de orde was geweest in de strafzaak tegen B. Dat mr. X in kort geding rechtsbijstand had verleend aan A, zonder te informeren naar de achtergronden van de koopovereenkomst terwijl er voldoende aanwijzingen waren dat sprake zou kunnen zijn van een schijnovereenkomst, valt mr. X tuchtrechtelijk aan te rekenen. De raad is verder van oordeel dat mr. X de voorzieningenrechter informatie heeft verstrekt waarvan hij wist of behoorde te weten dat deze onjuist was. Nu mr. X de deken bovendien heeft belemmerd in zijn toezichthoudende taak, wordt hem een schorsing opgelegd van zes maanden, waarvan drie maanden voorwaardelijk.

GEEN APPEL NA ONGESLAAGD VERZET

- Hof van Discipline 14 juni 2013, zaak nr. 6696.
- Procesrecht.
- Artikel 46h lid 4 Advocatenwet.
- Geen hoger beroep tegen niet-ontvankelijkverklaring of ongegrondverklaring van verzet.

Klager was bij de raad van discipline in verzet gekomen tegen een beslissing van de voorzitter van de raad waarbij zijn klacht deels kennelijk ongegrond en deels kennelijk niet-ontvankelijk was verklaard. De raad van discipline verklaarde dit verzet niet-ontvankelijk. Klager gaat van die beslissing in appel.

Het Hof van Discipline verwijst naar artikel 46h lid 4 van de Advocatenwet. Daarin staat dat geen rechtsmiddel openstaat tegen een beslissing van de raad van discipline tot niet-ontvankelijkverklaring of ongegrondverklaring van het verzet, gedaan tegen een beslissing van de voorzitter van die raad waarbij een klacht als kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond dan wel van onvoldoende gewicht is afgewezen. Dit betekent dat de Advocatenwet aan klager niet de mogelijkheid biedt om in hoger beroep te komen van de bestreden beslissing van de raad. Het hof verklaart klager daarom niet-ontvankelijk in zijn hoger beroep.

GESCHIL MET ADVOCAAAT ALS WERKNEEMSTER

- Hof van Discipline, 6 september 2013, zaak nr. 6767.
- Grenzen van het tuchtrecht: advocaat in hoedanigheid van kantoorgenoot.
- Gedragsregel 1.
- Vertrouwen in de advocatuur geschaad door zonder toestemming van kantoor klaagsters dossiers mee

te nemen en door niet terstond voor patroon bestemde stukken door te zenden.

Klaagster was patroon van mr. X. Nadat fricties waren ontstaan, meldde mr. X zich ziek. Op de dag dat mr. X weer aan het werk zou gaan, heeft zij tijdens een bezoek aan het kantoor bij afwezigheid van haar patroon enkele tassen met dossiers meegenomen. Hierdoor kwamen zowel de patroon als de betrokken cliënten in de problemen. De patroon kon niet zorgen voor een deugdelijke overdracht. Bovendien had mr. X niet terstond stukken doorgestuurd in zaken waarin haar patroon behandelend advocaat was.

Het Hof van Discipline oordeelt als volgt. Door originele dossiers met daarin mogelijk ook authentieke bewijsstukken die zij zonder toestemming had meegenomen niet terug te bezorgen, en door voor haar patroon bestemde stukken in procedures waarin haar patroon als advocaat optrad niet direct door te sturen, heeft mr. X de belangen van de betrokken cliënten in zodanig zwaarwegende mate in het geding gebracht dat zij daarmee het vertrouwen in de advocatuur heeft geschaad. Gelet op de ernst van het tuchtrechtelijk verwijt handhaaft het hof de door de raad opgelegde berisping.

DUBBELROL BIJ ECHTSCHEIDING

- Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 1 juli 2013, zaak nr. L16-2013.
- Wat een behoorlijk advocaat betaamt.

- Gedragsregel 1.
- De advocaat die in een echtscheiding voor beide partijen optreedt, dient duidelijk te zijn over zijn rol.

Mr. X treedt voor beide echtgenoten op in een echtscheidingszaak. Voorafgaand aan de eerste bespreking met beide partijen voert mr. X een gesprek met de vrouw, die vergezeld is van haar broer. Van dat gesprek maakt mr. X geen melding aan de man. Nadat partijen onder begeleiding van mr. X tot een convenant zijn gekomen, krijgt de man een e-mailbericht van de vrouw aan mr. X onder ogen, dat zij voorafgaand aan de eerste bespreking van mr. X met beide partijen aan mr. X heeft gestuurd. Daarin schrijft de vrouw dat zij aan haar man heeft verteld dat zij telefonisch contact met mr. X had gehad, niet dat zij, met haar broer, bij mr. X op kantoor was geweest. Omdat dat haar man 'totaal in het verkeerde keelgat zou schieten' verzoekt de vrouw mr. X dat niet aan haar echtgenoot te onthullen. Mr. X heeft van dat e-mailbericht geen melding aan de man gemaakt.

De raad verklaart de door de man tegen mr. X ingediende klacht gegrond. Het had op de weg van mr. X gelegen om – schriftelijk – melding te maken van het voorgesprek met de vrouw en van hetgeen hij hieromtrent met beide echtgenoten had besproken. Door dat na te laten heeft mr. X onduidelijkheid laten bestaan over zijn rol. Mr. X heeft het vertrouwen van klager geschonden, met name door bij hem geen melding te maken van de inhoud van het hiervoor bedoelde e-mailbericht van de vrouw. Daarom legt de raad mr. X een berisping op.

ECLI

Bij de tuchtuitspraken zijn ditmaal geen ECLI-nummers geplaatst. Bij het omzetten van LJN naar ECLI op tuchtrecht.nl in 2013 zijn technische problemen ontstaan. Daardoor verwijzen nummers foutief.

TEN SLOTTE

*Algemeen deken
Walter Hendriksen*

Doekje voor het bloeden

Het is bekende kritiek dat elke groep of elk onderwerp dat speciale aandacht krijgt – denk aan Secretaressedag, diierendag of De week van Zorg en Welzijn – dat aangeboden krijgt als doekje voor het bloeden.

Desalniettemin was ik hoopvol gestemd toen op 11 maart in de Eerste Kamer het debat over de Staat van de rechtsstaat plaatsvond. Zeker omdat voorafgaand aan dit debat een expertmeeting plaatsvond, waaraan ik mocht deelnemen naast prominenten onder wie Geert Corstens en Ernst Hirsch Ballin wiens opmerkingen er niet om logen. Zo zei de president van de Hoge Raad het ‘alarmerend’ te vinden dat uit CBS-cijfers blijkt dat de daling van het aantal zaken mede veroorzaakt wordt door ondernemers die de gang naar de rechter voor vorderingen onder de 1.500 euro onrendabel vinden. Hirsch Ballin sprak van ‘een gevaarlijk misverstand’ omdat ‘zo her en der de gedachte de kop opsteekt dat fundamentele rechten en democratie elkaars tegenpool zijn’. Minister Opstelten deed in zijn inleiding bij het debat

zijn best de zorgen te ontkrachten. Zo wees hij op Nederlands vijfde plaats in de Rule of Law Index waarbij hij zei dat ‘onze rechtsstaat het waard is om te beschermen en verder te ontwikkelen’. Dat klinkt mooi, maar is in mijn optiek niets anders dan het bevestigen van één van de meeste fundamentele taken die een minister van (Veiligheid en) Justitie heeft.

Wij moeten er daarom voor waken dat het niet bij woorden blijft, want veel ingrediënten die ervoor kunnen zorgen dat dit debat slechts voor de bühne was, zijn aanwezig. Zo volgden er nauwelijks toezeggingen vanuit de regering om zaken anders te doen. Ook de die dag ingediende moties zullen waarschijnlijk weinig stof doen opwaaien omdat een groot aantal van de bekritiseerde maatregelen per AMvB wordt doorgevoerd, een traject waarbij de Eerste Kamer niet aan bod komt.

Mede aan ons dus om dit onderwerp hoog op de politieke agenda te houden en te zorgen dat onze rechtsstaat geen doekje voor het bloeden wordt.

Slimme start...

Als je een vliegende start wilt maken, is het goed te weten dat je verzekeringen op orde zijn. Met Niehoff Werning & Kooij sta je er niet alleen voor. Prettig, want er komen nogal wat zaken op starters af. Van ondernemingsplan tot beroepsaansprakelijkheids- en arbeidsongeschiktheidsverzekering: samen zorgen we voor een passende oplossing. Met onze kennis van de advocatuur helpen we al ruim 35 jaar starters op weg. Vraag daarom ons starterspakket voor de advocatuur aan.

Zekerheid is dichterbij dan je denkt.

www.nwk.nl

Niehoff Werning & Kooij
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

LUSTRUM
EDITIE

AL 5 JAAR HÉT CONGRES VOOR
SUCCESVOL ONDERNEMEN
IN DE ADVOCATUUR

ADVOCATUUR CONGRES 2014

Thema: Ondernemen met lef 20 EN 21 NOVEMBER TE HOUTEN

- **Topsprekers op het gebied van innovatieve strategie, daadkrachtig management én gedurfd ondernemen**
- **Toegesplitst op de praktijk bij advocatenkantoren**

Heeft u het lef om de crisis te trotseren? Bezoek dan het ADVOCATUUR CONGRES 2014.

De komende jaren zal het voor veel advocatenkantoren moeilijk worden om de economische tegenwind te trotseren. Er is visie én daadkracht nodig bij bestuurders en directeuren om hun onderneming door deze turbulente periode te loodsen. En om het kantoor klaar te stomen voor de nieuwe realiteit die zich aandient ná de crisis. Heeft u het lef om écht te innoveren, moeilijke beslissingen te nemen en het roer om te gooien als dat nodig is? Kom dan naar het Advocaat Congres 2014.

Het Advocaat Congres 2014 biedt u in twee zeer intensieve dagen alle handvatten voor het ontwikkelen van een visie, het neerzetten van een strategie en de implementatie daarvan. Dit jaar wordt de aftrap gedaan door een topeconoom die haar visie geeft op het huidige én toekomstige speelveld waarin de advocatuur zich beweegt. Moeten we rekening houden met grote aantallen faillissementen? En hoe gaat u er als bestuurder voor zorgen dat u niet tot die kantoren behoort die ten onder gaan? Een forse uitdaging, die vraagt om visie en het lef om innovatief te ondernemen. Andere grote namen uit het vakgebied gaan eveneens in op het innovatieve lef dat advocatenkantoren moeten tonen om sterker uit de crisis te komen. U vindt alle sprekers in het programmaoverzicht.

Opleidingscertificaat

Na afloop van het congres ontvangt u een op naam gesteld opleidingscertificaat met hierop vermeld het aantal opleidingsuren (13), de namen van de inleiders en een samenvatting van het programma.

GA NAAR WWW.ADVOCATUURCONGRES.NL

- voor een uitgebreide beschrijving van het programma
- voor meer informatie over de sprekers
- om online in te schrijven

Programma

Binnen het thema 'Ondernemen met lef' komen uiteenlopende zaken aan de orde, zoals strategie, innovatie, leiderschap, personeelsmanagement, 'het meekrijgen van de organisatie' en acquisitie. De sprekers zijn belangrijke managementdenkers en innovatieve topondernemers die wetenschappelijke inzichten en succesvolle ervaringen relevant weten te maken voor uw dagelijkse praktijk. Het Advocaat Congres 2014 wordt exclusief georganiseerd voor bestuurders en directeuren van advocatenkantoren. De sessies gaan dan ook over zaken die voor de deelnemers direct herkenbaar zijn. Ook tijdens de informele momenten leidt dit ongetwijfeld tot interessante gesprekken.

Donderdag 20 november 2014

- Opening door **Bert Hokken** (dagvoorzitter)
- De stand van het land, en welke uitdagingen brengt dit met zich mee voor de advocatuur door **prof. Barbara Baarsma**
- Diversiteit in de Advocatuur? De rol van HRM door **prof. Mandy van der Velde**
- Ondernemerschap, innovatie en strategie vanuit de praktijk belicht door topondernemer **Michiel Muller**
- Never waste a good crisis door **prof. Jeroen Smit**
- De slimme organisatie door strateeg, innovator en leiderschapsexpert **Menno Lanting**

Vrijdag 21 november 2014

- Minimal management, veel ingewikkelder is het niet door **topondernemer Paul Verburgt**
- Re-inventing business: ontwrichting business model advocatuur onvermijdelijk door **prof. Henk Volberda**
- De advocaat als HELD: de noodzaak van bevlogen leiderschap voor juridische kennisorganisaties door **dr. Bas Kodden**
- Succesvol én klantgericht innoveren in diensten door **prof. Rudy Moenaert**

**HOK
kEn**

Management & Advies